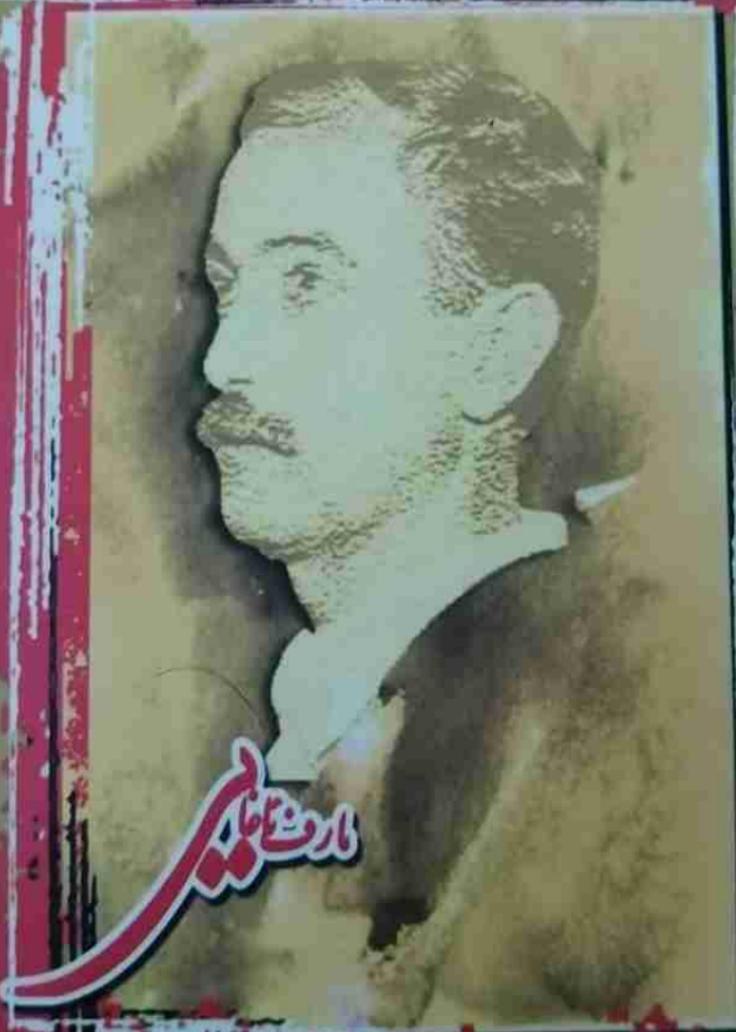

زندگی خردمندانه

داریوش فاضل

زهوی سهخت و ئاسمان دوور

(شئعر و چیرۆک)

مارف ئاغایی

۱۳۹۴

کتیخانە‌ی دیجیتالی
www.rabari.org

سرشناسه	: آقائی، معروفه ۱۳۴۳ - ۱۳۷۶
عنوان و نام پدیدآور	: زهوی سخت و ناسمان دوور
مشخصات نشر	: تهران: کوزه پستی، ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری	: ۲۳۰ ص: مصورا؛ ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۱۷-۵۳-۵
وضعیت فهرست نویسی	: فیزیای مختصر
یادداشت	: فهرستنویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۷۸۹۰۹۳

زهوی سخت و ناسمان دوور

نووسەر: مارف ئاغایی

پینداچوونه‌وه: ره‌ه‌به‌ر مه‌حموودزاده

په‌رپه‌ندی: محمه‌دنه‌مین شاسه‌نهم

رووبه‌رگ: حامد حه‌سه‌نی

شابه‌ک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۱۷-۵۳-۵

نۆره‌ی چاپ: یه‌که‌م، ۱۳۹۴‌ی هه‌تاوی

نه‌ژمار: ۱۰۰۰ دانه

نرخ: ۱۳۰۰۰ تمه‌ن

چاپ و بلاوکردنه‌وه: سه‌قز،

فه‌ره‌ه‌نگ سه‌رای هونه‌ر و ئه‌ندیشه، ۰۹۱۸۷۷۷۱۵۸۵

ناوہ روک

۵۹	کۆچ	۹	پیشہ کی
۶۰	باران		مارف ئاغایی شاعیری تہ نیایی و
۶۲	من و تو	۱۰	مالتاواایی
۶۳	بۆ کۆچی باوکم		وت وویژی رامان له گهل مارف
۶۴	چاره نووس	۲۵	ئاغایی
۶۵	سەرگردان	۳۷	ژیاننامہی مارف ئاغایی
۶۶	قهفەس	۴۳	شیمەر
۶۷	بۆ؟	۴۴	بہی تویی
۶۸	شہ پۆل	۴۵	مانہوہ
۶۹	تراویلکە	۴۷	تہ نیا
۷۰	پۆلا	۴۸	داوا
۷۱	غەریب	۴۹	گومان
۷۲	ونبوو	۵۰	بہلین
۷۳	ھیوا	۵۱	خەون
۷۴	ههوال	۵۲	ناسنامہ
۷۵	دیدار	۵۳	دنیایی
۷۶	تہنگہ بہر	۵۴	تہرزہ
۷۷	رووداو	۵۵	تینوو
۷۸	قوناخ	۵۷	گہران
۷۹	ئاوات	۵۸	قورانی
۸۰	ئەزموون		

۱۰۹.....	دردزنگ	۸۱.....	شهید
۱۱۰.....	به‌هار	۸۲.....	چه‌واشه
۱۱۱.....	خوشه‌ویستی	۸۳.....	به‌ر ناگردان
۱۱۲.....	وینه	۸۴.....	موعجزه
۱۱۳.....	ناو	۸۵.....	پرسه
۱۱۴.....	چاوه‌روانی	۸۶.....	رینگا
۱۱۵.....	هاوار	۸۸.....	چه‌مهر
۱۱۶.....	مه‌ودا	۸۹.....	بیر
۱۱۷.....	ته‌نیایی	۹۰.....	چهند کۆیله شیعری سه‌ریه‌خو
۱۱۸.....	غهم	۹۲.....	ههرمان
۱۱۹.....	زیندان	۹۳.....	مزگینی
۱۲۰.....	بای بسکان	۹۴.....	پینچه‌وانه
۱۲۱.....	کوچ	۹۵.....	پرسیار
۱۲۲.....	ئه‌وینی ئه‌فسانه‌یی	۹۶.....	خه‌و
۱۲۳.....	به‌فر	۹۷.....	په‌نا
۱۲۴.....	ئاویلکه	۹۸.....	یاد
۱۲۵.....	گلکۆ	۹۹.....	هاوده‌ردی
۱۲۶.....	مان	۱۰۰.....	ژوان
۱۲۷.....	ئاوینه	۱۰۱.....	ته‌عبیر
۱۲۸.....	توانه‌وه	۱۰۲.....	خۆزگه
۱۲۹.....	دهستی خه‌زان	۱۰۳.....	نازادی
۱۳۰.....	ماچ	۱۰۴.....	بۆنۆ کۆیله شیعری یاغی
۱۳۱.....	وه‌سیه‌ت	۱۰۸.....	

۱۹۱.....	مال‌ناوا	۱۳۲.....	نامۆ
۱۹۵.....	راوچی	۱۳۳.....	شۆرەبی
۱۹۶.....	پرسە	۱۳۵.....	سی ھەنگاو تامەرگ
۱۹۹.....	بەرەى داھاتوو	۱۳۶.....	برووسک
۲۰۳.....	؟...	۱۳۷.....	خۆشم دەویی، لىشت توورەم
۲۰۶.....	؟...	۱۴۳.....	سەفەرى مەرگ و ژین
۲۰۹.....	ھەلبژاردن	۱۶۶.....	پەيام
۲۱۳.....	كوردستان	۱۸۵.....	چیرۆك
۲۱۶.....	پوولدان	۱۸۶.....	ژیان
۲۲۱.....	ئالبومی ویتە	۱۸۸.....	پووکانه‌وه
		۱۸۹.....	زەماوەند

پیشہ کی

مارف ئاغایی شاعیری ته نیایی و مائاواایی

محمد حمده باقی

مه‌رگی کتوپر و به‌رودوای سئی شاعیری هه‌لکه‌وتووی وه‌ک: سواره ئیلخانی زاده (۱۹۴۲-۱۹۷۵)، خانم ژیلا حسه‌ینی (۱۹۶۴-۱۹۹۶/۹/۲۴) و مارف ئاغایی (۱۹۶۵-۱۹۹۸/۲/۱۹) له هه‌ره‌تی لاوی و دره‌وشانه‌وه‌ی شاعیرانه‌یان‌دا و له ماوه‌ی ۲۳ سالی رابردوودا، له هه‌مان کاتیش‌دا به‌ کاره‌ساتی دلته‌زینی ئوتومبیل، نه‌وه‌نده‌ی جینی سه‌رسوورمانه، نه‌وه‌نده‌ش کۆست و هه‌ره‌سینکی نه‌ده‌بی و فه‌ره‌ه‌نگی چاوه‌روان نه‌کراوه‌ بۆ شاعیری نه‌م به‌شه‌ی نیشتمان، که پرکردنه‌وه‌ی جیگه‌ی هه‌ر یه‌کیان له کاروانی شاعیری هاوچه‌رخ‌ی کوردستانی ئیران‌دا، کارینکی نه‌سته‌م و دریتز‌خایه‌نی ده‌وی ... له لایه‌کی تریشه‌وه‌ پیناسه‌ کردنی شاعر و شاعیریتی هه‌ر یه‌کی‌کیشیان، ده‌رفه‌ت و مه‌ودایه‌کی تری ده‌وی، که نه‌م و تاره‌ کورته، ته‌قه‌لایه‌کی ده‌ست‌پیش‌کارانه‌یه‌ بۆ به‌سه‌ر کردنه‌وه‌یه‌کی خیرای شاعیری یه‌کیک له دوایین جوانه‌مه‌رگه‌کانی نه‌م سئی کوچکه‌ شاعیرییه‌ واته‌ شاعیری مارف ئاغایی؛ به‌لام له کلاورژنه‌ و به‌ پیودانی نه‌خشه‌ی شاعیری کوردیی کوردستانی ئیران.

له نيو خه لک ته نيام و

به ته نياش خه لک کي کم

«مارف ناغايي»

شيعر، ناسکيکي کيوي و سلوک و سرکه و به ناساني دهسته مؤ ناکري،
 بويه به پني بيرو وراي زوربه‌ي ره‌خنه‌گراني جيهان، باس کردني شيعر، به
 کاريکي دژوار و ناسک له قه‌له‌م ده‌درئ و ههر له‌به‌ر نه‌مه‌شه به توپزي و
 زوره‌ملي سهری پي نه‌وي ناکري و ناچيته ژير رکيفسي هيچ تيور و پيوهر و
 پيناسه و قالبينيکي مهند و وه‌ستاوه‌وه

خو نه‌گه‌ر به‌م سل و پاريزه‌وه له پيناسه‌ي شيعري مارف ناغايي بگه‌رين،
 نه‌وا نه‌م شاعيره، نه‌و پيناسه‌يه هه‌لده‌گرئ که ههر تاييه‌تمه‌نديتي شيعره‌کاني
 ده‌بخوازي.

نه‌م شاعيره، له جوگرافيايه‌کي شيعري دا چاوي نه‌ده‌بيي کرده‌وه، که
 پوليک شاعيري وه‌ک: سواره ئيلخاني زاده، فاتيجي شينخولئيسلامي «چاوه»،
 عه‌لي حه‌سه‌نياني «هاوار» و قاسم موئه‌يه‌دزاده «هه‌لو»، زه‌مينه‌ي ياخي بوونيان
 له مهرجه‌کاني شيعري عه‌رووز ده‌ست پي کردبوو ... به‌لام ده‌ست پي کردنيکي
 هيواش و بي به‌نامه و جيا جيا، که تيايان دا سواره دره‌وشاوه‌ترينيان بوو؛
 چونکه سواره، به هه‌موو ماناي "نوي بوونه‌وه"، نوي بوونه‌وه‌ي زوربه‌ي
 که ره‌سه‌کاني شيعر بوو، که له شيعري عه‌رووزي کوردستاني ئيران دا،
 ميژووه‌که‌ي له شاعيراني کلاسيزمه‌وه ده‌ست پي ده‌کات؛ تاده‌گاته سهر
 سه‌يفولقوزات، هيمن، هه‌ژار و هيندي؛ که نه‌م چوار شاعيره‌ي دوايي به‌گستي
 و به‌تاييه‌تيش هيمن و هه‌ژار، نوينه‌ر و بنه‌ماي قوناغيکي تازهن له شيعري
 راجه‌نين و به‌رخودان و به‌ره‌نگاري و ... گه‌رانه‌وه‌ن بو سهرچاوه‌رپونه‌کاني
 رۇحي شيعري خاني و حاجي قادري کويي و ...

له دواي سواره، هاوار، چاوه و هه‌لو چهند شه‌پول و ده‌سته‌يه‌کي جياجياي
 له ۲۰ ساله‌ي دوايي دا سهر هه‌لده‌ده‌ن، که ته‌مه‌ن و

تاقی کردنه‌وه و دهسته و پۆله‌ندی کردنی ئەم چەند شەپۆلە تیکەڵ و جیاوازه، له توانا و کاری ئەم نووسینه کورته‌دانییه و ... ته‌نیا ورده‌سەرئەنجی سەرپێیی له باره‌یان‌ه‌وه بو‌ترئ، ئەوه‌یه که ئە‌گەر وه‌ک ناکام له ده‌نگ‌دانه‌وه‌یان ورد بینه‌وه، ده‌زاین تیکرایان جو‌گرافیای به‌رینی شیعری کوردی له نامیزیان ده‌گرئ و له هه‌مان کاتیش دا له ئە‌زموون و بزاقی سەر‌تاسه‌ری شیعری کوردستانی عی‌راقیش جی‌سا ناکرینه‌وه؛ به‌لام وه‌ک سروشتی هه‌موو بزوو‌ته‌وه‌یه‌کی شیعری، هه‌ندئ له‌م ناوانه‌ی ئەم ۲۰ ساله، هه‌ر زوو له به‌خشین و چالاکی شیع‌ر پێشکەش کردن که‌وتن؛ هه‌ندیکی تریشیان زۆر سارد و لاواز هه‌نگاو ده‌نین؛ هه‌ندیکی تریشیان هیشتا نه‌یان‌توانیوه له سنۆری ته‌نگه‌به‌ری دیالیکت و بن دیالیکتی ناوچه‌یی خۆیان بینه‌ده‌رئ؛ هه‌ندیکی تریشیان رێچکه‌ی مه‌یدانیکی تری ئە‌ده‌بی و هونه‌رییان گرتۆته‌به‌ر و ... به‌پێچه‌وانه‌ش‌ه‌وه ده‌سته‌یه‌کی تریان، به‌ته‌وژم و تینیکی شاعیرانه، به‌لام هی‌ورانه و هۆشیارانه و به‌گیانیکی لی‌برسراوانه، له به‌خشین و پێشکەش کردن‌دان، که م‌ارف ناغایی له ناوه‌ دره‌وشاوه‌کانی ئەم ده‌سته‌یه‌یه؛ جگه له‌مه‌ش، ئە‌گەر وه‌ک جو‌گرافیا سه‌یری ئەم چەند شەپۆله‌ بکه‌ین، ده‌بینین ئە‌زموونی شیعری ئەم ۲۰ ساله، تا له ناوه‌ندی ناوچه‌ی موکریان نزیک‌تر بینه‌وه، که‌ش وه‌ه‌وای تاییه‌تمه‌ندی شیعری کوردی و باری ناوه‌روکی شیع‌ر، زه‌ق‌تر خۆی ده‌نوین و ... به‌پێچه‌وانه‌ش‌ه‌وه، تا له موکریان‌ه‌وه به‌ره‌و ئە‌رده‌لان بچین، له باری شی‌واز و رو‌خساره‌وه له په‌نجه‌ره‌کانی ئە‌زموونی شیعری نی‌ستای فارسی نزیک‌تر ده‌بینه‌وه.

له‌نیوان ئە‌وه دوو ده‌سته‌یه‌دا، که سواره و م‌ارف تی‌ایان دا دره‌وشانه‌وه؛ پر‌دیکی به‌هینز به‌یه‌کیانه‌وه ده‌به‌س‌تیت‌ه‌وه، ناوی جه‌لال مه‌له‌کشایه ... که پشووی دریزی جه‌لالی مه‌له‌کشا، لای هه‌ردوو سه‌ری پر‌ده‌که، له به‌رچاوه و هیشتا هێچ ده‌سته‌یه‌کی‌شان نه‌یان‌توانیوه به‌ره‌و له ژیر پینی ده‌ره‌هینن؛ چونکه جه‌لال ناگاداریه‌کی تی‌روته‌سه‌لی له سه‌ر رێبازگه‌کانی شیعری فارسی به‌تاییه‌تیش می‌ژووی شیعری کوردی هه‌یه، که له‌م می‌ژوو‌ه‌دا به

دهنگ بانگه‌وازی شيعری «خانی» و «حاجی قادری کؤی» يه‌وه چووه و جسی په‌نجه و ره‌نگ‌دانه‌وه‌ی شيعری عه‌بدوللا په‌شيو، قوتابی نه‌و قوتابخانه‌ی‌ی به‌سره‌وه‌یه ...

ته‌قللای دژوار و بی پشوی مارف ئاغایی له‌نیو بازنه و شه‌پؤلی شيعری هاوچه‌رخه‌کانی‌دا، بؤ‌خؤ‌جیا‌کردنه‌وه و گه‌ران به‌دوای شوین‌پیی خؤ‌دؤ‌زینه‌وه‌ی‌دا، تینویی و په‌ژاره‌یه‌کی بی ئؤقره و بزؤزی دابوو به‌مارف، به‌جؤریک کردبوی به‌جوانوویه‌کی هه‌میشه‌یاخی و تینوو، له‌بیابانیکی قاقړ و نادیاردا؛ که‌هه‌موو ده‌وروبه‌ری خؤی به‌تراویله‌که‌یه‌کی بی سنور ده‌زانی ...

حه‌زی نه‌ده‌کرد به‌سهر لاپه‌ره‌کانی میژووی چه‌ندان باره‌وه‌بوی خؤی‌دا غارغارین بکات ... له‌هه‌موو میژووی خؤی تووره و دردؤنگ بوو ...

هه‌رچؤن چیرؤکی شيعری خؤی دنووسیه‌وه، هه‌ستی ده‌کرد خؤی دووباره ده‌کاته‌وه ... بؤیه له‌خؤیشی دردؤنگ بوو ... خؤی ده‌دراند و دیسانه‌وه نه‌زموونی خؤنووسینه‌وه‌یه‌کی تری ده‌کرد ... له‌ماوه‌ی‌ئهم‌ده‌ساله‌ی‌دوایی ته‌مه‌نی‌دا، که‌شيعر خؤراکی رؤحی بوو؛ چه‌ند جاریک کؤمه‌له‌شيعره‌که‌ی خؤی بؤ‌چاپ کؤکرده‌وه ... له‌هه‌موو کؤکرده‌وه‌یه‌ک‌دا، چه‌ندان شيعری لی‌هه‌لده‌بوارد و شادمان بوو که‌زوو چاپی نه‌کردن ... سالی ۱۹۹۴ ز، بؤ‌جاریکی تر به‌ناوی پردی برووسکه‌کؤی کردنه‌وه و ودمی له‌چاپ‌دانی وه‌رگرت؛ نه‌مجاره‌شیان هه‌ر په‌رؤشی له‌چاپ‌دانیان نه‌بوو ... تا‌سهره‌تای سالی ۱۹۹۸ ز، که‌له‌سهر تکای من و کاکه‌موحسینی خالیدی هاورپنی شاعیر و هاوکاری، سهرله‌نؤی ده‌ستی تیوره‌دانه‌وه و هه‌ندیکی تریانی هه‌لپرتاوه‌ته‌وه و نه‌مجاره‌یان ناوه‌که‌یشی گؤری و کردی به‌زه‌وی سه‌خت و ئاسمان دوور.

نه‌و رؤژانه‌ی‌ئهم‌کؤمه‌له‌شيعره‌ی‌ئاماده‌ی‌چاپ‌ده‌کرد، قه‌سیده‌یه‌کی درئژی هیشتا ته‌واونه‌کراویشی به‌ده‌سته‌وه‌بوو، بریتی بوو له‌باری سه‌رنجی شاعیرانه‌ی‌خؤی، به‌رامبه‌ر به‌رووداوه‌کانی ئیستای نیشتمان‌که‌ی ... دوو شه‌و به‌مه‌رگی، له‌مالی‌خؤیان له‌ورمی، بؤمی خوینده‌وه ... له‌وه‌قه‌سیده‌یه‌ش

نابەدەل بوو ... ھەزى دەکرد زۆرتەر لە گەلى دا بژى و جىنگل بەدات و دەستكارى زۆرتى بکاتەوھ ... بە جۆرىک تا ئەندازەى ئەوھى ھەزى دەکرد لەو شىعرەدا بکەوئیتە بەر مېژووئى ئىستاي نىشتمانە کەى ... چونکە من پىم وایە: شىعرى گەورە، لە جىاتى ئەوھى مېژوو بە جىسى بەئىلى، خۆى مېژوو بە جى دەھىلى ... تەنانەت بە ھۆى بزووئتنەوھى ئەفراندن و داھىنانىوھ، بزووئتنەوھى مېژوو دروست دەکات ... لەبەر ئەو ئەو جۆرە شىعرە گەورانە، لە جىاتى ئەوھى ڕووداوىک بۇ ئىمە بگىرنەوھ؛ خۆيان دەبنە ڕووداؤ ... خۆيان دەبنە کارەسات ... ھەر بۆیە لە جىاتى ئەوھى لە ڕابردووھە قسە بۇ ئىمە بکەن، لە داھاتووھە بۇمان دەدوین ... لەم جۆرە شىعرە گەورانەدا - کە خۆيان دەبنە مېژوو - مېژووئى ئاسايى دەچیتە کەنار و داھىنان و ئەفراندنى نۆى دیتە ئاراو، بۆیە لە جىاتى زمانى مېژوو، زمانى شىعر دیتە گۆ؛ کە لەم لەداىک بوونە نوئىبەدا، زمانى شىعر، زمانى شىعراندن و ھونەراندنى مېژووھ ... زمانى چرکردنەوھى تىروائىنە ... زمانى ڕووبەر و بوونەوھى گەردوون و نھىبىبەکانە ... چونکە زمانى شىعر، بە پىچەوانەى بوارەکانى تری ئەدەب، زمانى نوئىکردنەوھى توانا و مەوداى واژەى ... لە کاتىکدا زمان لە بەشەکانى تری ئەدەبدا، بۇ گەياندن و ڕوونکردنەوھى مەبەست و پەيامى نووسەرە کە بە کار دیت ... کە بەمەش، زمان وەک سووتەمەنى لى دیت ... واتە: وەک چۆن نەوت، بە نىازى ڕووناکايى و گەرمکردنەوھ، بە کار دیت، زمانىش لە بوارەکانى تری ئەدەبدا، ھەر تەنیا بۇ گەياندن پەيام و مەبەستە کە بە کار دیت ... بۆیە دواى گەياندن مەبەستە کە، زمانە کەش لە نىو نووسىنە کەدا دواى دیت ... بەلام لە شىعردا، زمان لەو کاتەوھ ماناى بە بەردا دەکرىت، کە لە بناغە و ھەلچىنى شىعرەدا بە کار دیت ...

ھەر لەبەر ئەمەى، کە لە زمانى خواستەمەنى و ئامرازەکانى شىعرى مارف ورد دەبىسەوھ، ھەست دەکەین بە دواى کۆمەلە کەرەسەى کەدا دەگەرى، - زۆرتر بىت لە کەش و ھەوای شىعرى ھاوړىکانى ... چونکە دەبزانى شىعرى ھاوړىکانى، جگە لەوھى زۆر بەیان لاسايى بەکتر

ده‌که‌نه‌وه، له هه‌مان کاتيش دا زۆر به‌يان گيرۆده‌ى سينيهرى هه‌ندى لووتکه‌ى شيعر و نه‌زموونى شاعيرانى ترن، که تويزالتيكى ته‌نكى رومانسيانه، کويان ده‌کاته‌وه ... له‌م مه‌يدانه‌دا ته‌قه‌للای مالف، ته‌قه‌للايه‌کى چه‌ند لايه‌نه و پير ته‌نگ و چه‌له‌مه‌ بوو ... تا بتوانيت خۆى له‌وه‌موو ميرا ته‌ ئيقليم گيره‌ ده‌رباز بکات ... به‌تاييه‌تيش خۆده‌رباز کردن له‌جى په‌نجه و سينيهرى لووتکه‌ى شيعرى ... که نه‌م ميرا ته‌يان له‌ ميژووى شيعرى هه‌موو گه‌لانى دنيا‌دا، تا دره‌نگانى به‌ سه‌ر نه‌زموون و ميژووى شيعرى نه‌وه‌کانى دواتره‌وه جى ده‌مينى ... وه‌ک چۆن بۆن و به‌رامه و هه‌وينى شيعرى ديالتيكى گۆران به‌گشتى و به‌تاييه‌تيش شيعرى مه‌وله‌وى تاوه‌گۆزى، به‌ سه‌ر شيعرى «پيره‌ميرد» و «عه‌بدو لالا گۆران» وه‌ دياره؛ هه‌ر به‌وه‌ جوهره‌ش ره‌نگ دانه‌وه‌ى شيعرى حاجى قادرى کۆيى و پيره‌ميرد و عه‌بدو لالا گۆرانيش، به‌ سه‌ر نه‌م قوناغه‌ى شيعرى کورديه‌وه دياره و هيشتا خۆ رزگار کردن له‌ سينيهرى نه‌وه‌ چه‌ند لووتکه‌ بلنده، ره‌نج و نه‌سه‌ره‌وتنى زۆرتري ده‌وى؛ که مالف ئاغايى، به‌ ئاگاداريه‌کى زۆره‌وه له‌ گه‌نجينه و نه‌زموون و قوناغه‌کانى شيعرى ده‌روانى و په‌ندى زۆرى لى و ده‌ده‌گرتن ... به‌لام به‌وه‌ مانايه‌ نا، که له‌م نه‌زموونى ۱۰ سال شيعر نووسينه‌ى دا توانيبتى شه‌قل و مۆرکيکى تاييه‌ت و جياواز، بۆ ده‌نگ و ره‌نگى خۆى پيکه‌وه‌ بنى ئوخزنى هاتبى ... به‌ لکوو گه‌ران و سۆراخ و پشکيني بى ئارام و نه‌پساوى له‌م پيناوه‌دا، توانيوى سه‌رنجى شيعردۆستانى خۆى، به‌ره‌وه‌ نه‌وه بۆ لای خۆى رابکيشى، که ئاور له‌ ته‌قه‌للاکى بده‌نه‌وه ... به‌تاييه‌تيش کورت کردنه‌وه و چر کردنه‌وه‌ى زمانى شيعرى مالف، ديارده‌يه‌کى ئاشکرا و به‌رچاوى ته‌قه‌للاکانيه‌تى، که ده‌يه‌وى به‌ که‌م‌ترين واژه و کورت‌ترين رسته و ده‌رپين، فراوان‌ترين روانيى خۆيمان بى بليت، که سه‌ر تاپاي روانينه‌کانى برىتبه‌ له‌ خويندنه‌وه‌يه‌کى دووباره‌ى ميژووى خۆى ... له‌م ميژووه‌ش دا ته‌نبايى خۆى له‌ نيو بازنه‌يه‌کى گه‌مارۆ دراوى چه‌ق به‌ستوودا ده‌بينى، که به‌رگرى و ده‌ربازبوون له‌وه‌ بازنه‌يه، رۆحىکى هه‌ميشه‌ سه‌نگه‌ر گرتووى

تیدا دروست کردوه و ... له بهرامبهریشی دا، ئەوانەى گەمارۆیان داوه، هەمیشە وای نیشان دەدەن کە گیان لەبەریکی تەنیا و تەریک و سەرچل و یاخی و دوورە ژیار و دەرکراوی میژوو: (ناسنامە، خەون، سەفەری مەرگ و ژین).

بەلام مەرف میژووی خۆی بە دیدیکی شارستانیانە دەخوینیتەوه و هەر بەو دیدەشەوه لە سەرەتا و قوولایی میژوو، گویی لە بانگەوازی مەروۆی ئەشکەوت نشینی نیشتمانە کەى خۆی دەگرێ؛ تادەگاتە میژووی ئەم رۆژگارە، کە لە سەر شەقامی قیرتاو و سألۆنی کۆبوونەوهی فەرھەنگی جیاگیای گەلان و نەتەوه کانی دنیاوه، قسەى نوێ و بیری نوێی مەروۆف دۆستانەى گەلە کەى، بە توانا و ئیرادە یەکی پتەوهوه بۆ گەلانی دنیا باس بکات و لە هەموو باس کردنە کانی دا بیهوی ئەم پەيامەى، بە هونەرى شیعەر دەریخت، نەک بە قسەى رووت و دروشمی سیاسی و پارانەوه و لالانەوهی رۆمانسیانە، کە بۆتە سیمما و رۆالەتیکى زۆرینەى شیعەرى ئەم سەردەمە؛ هەرچەندە من پیم وایە هەوینی رۆمانسیانە، لە هەموو شیعەریکی گەورەدا هەیه، بەلام پارانەوه و کرپووزانەوه لە ناو شیعەرى رۆمانسیانەدا، نیشانەى بێ توانایی و تیکشکان و هەرەس هینانی وەرى مەروۆفە لە بەردەم چارەنووسی خۆی دا، کە ئەگەریش مەروۆفایەتى ئاورپیک لەو جۆرە کرپووزانەوهیە بداتەوه، یان گویی لى بگرێ، هەر بەتەنیا بە گیانی بەزەیی و سۆزەوه لایەکی لى دەکاتەوه ... کە ئەمەش ئەوەندەى تۆسقالیک چارەسەری بنچینەیی چارەنووس و کیشەى رەوا و خوازیارە مەروۆیە کانی ناکات ... بەلام ئەگەر شیعەرى مەرف توێژاڵیکى تەنکی رۆمانسیانەش لە نامیزی گرتبن، لە هەمان کات دا سیمما و رەگەزە کانی شیعەرى مەرف، راجەنین و بەرخۆدانیکى تاییە تیان تیدایە و نایانەوى لاسایی و چاوانیکەری سەرۆمەرى ئەو سیمما گشتیانە بن کە زۆرینەى شیعەرى دەوروبەرە کەى دەرژنیتە یەک رۆوباری هەو بەشەوه، بەلکوو تەقەللایه کە بۆ مەلە کردن بە پینچەوانەى رەوتى ئەو ... تەقەللایه کە بۆ جیا بوونەوه لە کاروان و سەرپینچی کردنى

مهرجه کاني خپل ... ته‌قه‌للايه که بؤ گوراني چرپن به ته‌نيا؛ نه‌ک له ناو ده‌سته و کورسنيک‌دا ... که مارف ئاغايي به‌وپه‌ري دلنبايي و هوشياربیه‌وه ده‌يزاني نه‌م ته‌قه‌للايه، به‌ره و ته‌نيايي و دابراي ده‌بات و له هه‌موو قوولايي هه‌سته‌وه، هه‌ستی به ته‌نيايي ده‌کرد: (بي تويي، ته‌نيا، ته‌رزه، تينو، ون‌بوو).

نه‌م گياني ته‌نيايه‌ي شاعير، که له ئاکامي هه‌له‌وه‌دايي و گه‌ران به‌ دوای ناسنامه‌يه‌کي تايه‌تي و جياوازدا، له به‌ره‌مه‌کاني دا‌ره‌نگي داوه‌ته‌وه، به‌ رای من، ترس و گومانیکه که له نه‌ستی شاعيردا دروست بووه.. نه‌و ترس و گومانه‌ش به‌ره‌نجامي نه‌ندازه و راده‌ي وره و بويزي شاعيره؛ بؤ جی هيشتن و تپه‌راندي نه‌و سنووري که‌ش وه‌ه‌وايه‌ي شيعري سه‌رده‌م و نه‌و شه‌پوله شيعريه‌ي له ئاميز گرتووه، که نه‌م شاعيره‌ي تيدا ده‌ژي ... واته: شاعير چه‌ند ده‌يه‌وي له ياسا و تايه‌تمه‌نديه گشتيه‌کاني شيعري ده‌وروبه‌ري ياخي ببت و دوور بکه‌ويته‌وه، نه‌وه‌نده‌ش هه‌ست به ته‌نيايي و ترس و گومان ده‌کات ... وه‌ک نه‌وانه‌ي ده‌يانه‌وي له زيندان هه‌لبين، يان نه‌وانه‌ي ده‌يانه‌وي له ياسا و نه‌ريتي خپل ياخي بن، يان نه‌وانه‌ي ده‌يانه‌وي له کاروان دوور بکه‌ونه‌وه ... که به‌ ده‌م دوور که‌وته‌وه‌يانه‌وه، بانگه‌واز و هه‌ره‌شه‌يه‌کي نه‌يني و شاراو، له قوولايي رۇحيان‌دا ئابلوقه‌ي داو و بانگيان ده‌کاته‌وه، بؤ گه‌رانه‌وه بؤ ئاميزي نه‌و کۆمه‌له‌ په‌يوه‌ندي و بیره‌وه‌ري و پاشخانه‌ فه‌ره‌ه‌نگيه‌ي پني په‌روه‌ده بوون؛ که به‌ دريژاي ميژووي مرؤفايه‌تي نه‌م ديارده‌يه له نه‌ده‌ب و هونه‌ر و بواره‌کاني تري کۆمه‌لايه‌تي دا، به‌ره‌نجام و ده‌رهاويشته‌ي رهنگ‌دانه‌وه و جي‌په‌نجه‌ي ميرات و کولتوور و فه‌ره‌ه‌نگي نه‌وه‌کاني پيشووتر بوون له سه‌ر يه‌کتری ... يان به‌ واته‌يه‌کي تر: هه‌موويان به‌رودوا له منداڵ‌داني پيشينه‌ي يه‌کتری دا له دايک بوون ... بؤيه کاتيکيش به شاعيریک ده‌وتریت: خواه‌ني ده‌نگي تايه‌ت به‌ خو‌يه‌تي، به‌لام له هه‌مان کاتيش دا هيشتا هه‌موو لايه‌کاني نه‌و ده‌نگه تايه‌ته‌ي، تايه‌ت نايه‌ت به‌ داهينان و تواناي نه‌و ساته‌وه‌خته نه‌ي نه‌و شاعيره، شيعريان تيدا ده‌نوسن ... به‌لکوو پي بزاني، يان

نه زانی؛ بیهوی، یان نه یه وی؛ زه بر و رهنگ دانه وهی چندان نه زمون و که له پووری چندان سهردهم و فهرهنگی پیشینهی خویه تی؛ که له نهستی شاعیر دا، که له که بوون و له ساته برووسکه بیه کانی ئیلهام و له دایک بوونی بهر همه کانی دا، به شیوهی نادیار و شاراهه، ده رژینه داهینانه کانی وه ... چونکه نه ده ب و هونهر، بهرینایی کومه له هه لکشانیکی ناسویی یه، له گه ل ناخی مرؤف هاو ته ریب، وه ری ده که وی و هه ر گیز و له هیچ سهرده میک دا دابرانی تینا که وی و قوناغی لی نابیته وه ... له بهر نه وه هه رچی نه و قوناغ و دابران و دهسته بندی کردانهی دروست کراون، ره خنه و دهقی ره خنه یی دروستی کردوون ... بویه بو وینه کاتی به شاعیریکی گه وری وه ک عه بدلا گوران ده لئین: شاعیریکی نوخوازه و ... له سهر و مری که ره سه نوخوازیه که ی ورد ده بیته وه؛ سهر نهج ده دین سهره رای نه وه هموو ده سه لاته مه زن و ناگاداریه ی له سهر شیعری تازهی نه ورووپا و گهلانی دراوسی و یاخی بوونه جوان و گه وریه ی گوران له بهر امهر کۆت و پیوه نده کانی شیعری پیشینهی خوی دا نه نجامی داوه ... که چی هیشتا مهرج و مؤرک و یاسا گه لی شاعیرانی پش خوی و به تایه تیش شاعیرانی دیالیکتی گوران، به سهر جه می شیعره کانی وه ماون و ... له سهر وو هموو شیانه وه، کۆت و پیوه ندی کیش و سهروای سهدان سالی شاعر، که نه گه رچیش (هه ندی) له وه زانای گوران به کاری هیناون، بنه چه که یان کوردیه، به لام له هه مان کاتیش دا هه ر بریتین له و کومه له مهرج و ریسایه ی له دیرزه مانه وه، له نه ستوی شاعر بار کراون ... بویه گوران، بو گوپرایه لی و پهیره و کردنی کیش و سهروا، قوربانی داوه به زور کیشه ی گه وره تر له کیش و سهروا و ... ته نانه ت نه وه نده ی پابه ندی کیش و سهروایه، نه وه نده ده ره سته ناوه رۆک نیه ... بویه له زور شاعر دا، نه گه ر کیش و قافیه ی لی بستینه وه، هیچی پی نامینی ... له کاتیک دا وه ک ده زانین گه وه هری شاعر، بیه له کیش و سهروا ... به لکوو بریتیه له کومه لیک شتی قوول تر و بیه له کیش و سهروا ... به تایه تیش روانینی تازه بو ژبان و نازادی و

ته قاندنه وهی مانا و مه و دای تازه بو واژه و وروژاندنی کیشه بنچینه بیه کانی مروفی سهردهم به گشتی ...

خو ئه گهر قوناغی دوی "گوران"یش، ورده ته قه لای تریان دابیت بو نازاد کردنی شینعر، له کۆت و پیوهندی کیش و سهروا، به لام هیشتا کیش، باریکی گرانی جهستهی شینعری کوردیه و سهرومپی شاعیرانی ئیستا، گیرودهی ئه مەرجه ئه فسانه یی یه و ... ئه و شه پوله شاعیرهش که مارف تیاان دا ده بینری، هیشتا ئه م ته لیسهمه یان پی نه شکاوه ... له کاتیک دا نزیکه ی ۱۵۰ سال بهر له ئیستا، شاعیرانی وه ک: شارل بودلیئر (۱۸۲۱ز - ۱۸۶۷ز)، له فرانسه و والت وایتمان (۱۸۱۹ز - ۱۸۹۲ز) له ئه مهریکا، سنووری نیوان شینعری کیشدار و په خشانیان به زاند ... چونکه کیش یه کینکه له مەرجه کانی نه زم، نه ک شینعر ... له بهر ئه وهی کیش، چهند بریتیه له مەرچ، ئه وه ندهش مەرچیکی ئاسایی و ناماده و چاوه پروان کراوه ... له کاتیک دا گوه هری شینعر، کیش ناخوازی؛ واته: کیشیکی دیاری کراو ناخوازی ... به لکوو جوړه موسیقایه ک ده خوازی، که له هه ناوی ئاهه ننگ و چریسی شینعره که وه، زور سروشتییانه هه لده قولیت ... بویه ئه وانه ی پینان وایه: شینعر، بی کیش نابین، ئه وانه شینعر، له نه زم نزدیک ده خه نه وه؛ چونکه هه ر نه زمه، بی کیش نانوسری ... ئه مه، جگه له وهی که کیش کومه له ئه ندازه و پیوانه ی پیش تر ناماده کراوه و هه موو که سینک (ئه گهر شاعیریش نه بن) ده توانن فیری بن ... به لام ئه و موسیقا شاراوه و نادیاره ی له شینعری نازاددا پیی دهوتری: ریتم (Rhythm) و عبداللا گوران ناوی ناوه: تریه، ده سه لاتی داهینه رانه ی شینعر، دروستی ده کات و هه موو که س فیری نابیت ... له بهر ئه وه به رای من، یاخی بوون له کیش، نازایه تی و هونه ری زورتر گهره که، له وهی چهند کیشیکی پیش تر ناماده کراو بینه که ره سه ی شینعر! که ئه مه ش وه ک ئه وه وایه بلین: کیش، که ره سه یه کی ناماده یه شاعیر له کاتی شینعر نووسین دا په نای بو ده بات، که چی نه و که ره سه یه یه که له گه ل له دایک بوونی شینعره که دا دروست ده کری.

واته کیش، نامراز و خواسته مه نییه که، له دهره وهی شیعره که وه ده گوینز ریته وه بو ناو وهی شیعره که ... به لام ریتم له ناخی شیعره که وه له دایک ده بی ... له دایک بو ونه که شی به گویره ی باری دهر وونی شاعیره که و شیوه ی هه لچینی بیت و واژه و رسته وه له دایک ده بی ... بویه شیعی ژازاد، ریتمی گه ره که، نه ک کیش ... که نه مه ش نه وه ناگه یه نی هه رکه س له کیش یاخی بیت، ده توانی شیعر بنووسی! ههروهک چون هه رکه س شاره زای کیش بیت، ناتوانی شیعر بنووسیت ... هه ره له بهر نه مه شه، زور جار له گریانیکی قوول و راسته قینه دا، هه وینی شیعر ده بینری ... یان هه ندی جار نه وه نده ی له نامه یه کدا، شیعر هه یه، له شیعیکی کیش داردا نییه ... وه ک نمونه ی پیشه کی "تاریک و روون" ی شاعیری گه ل، ماموستا هینمن، که نه وه نده ی شیعر له و پیشه کییه دا هه یه، نه وه نده شیعر، له شیعره کانی سه ره تای شاعیریته هینمن دا نییه.

نه گه ره له م بواره دا، شاعیرانی دوا ی شه پوله که ی مارف، بویرانه هه ندی ته قه لایان له م مه ی دانه دا دابیت، بو خورزگار کردن له سام و ترسی کیش؛ به لام هاوکات هه ست ده کری نه م شه پوله ی دوایش، ده سه لاتی بویرانه ی به سه رایه نی زمان دا هیشتا لاوازه و هیشتا چاوه پروانی که میان لی ده کری، بو خورزگار کردن له و زمانه ده ق گرتووه چه ق به ستووه باوه ی، له سه رده می گوران و پیره میرده وه تا نیستا، اهریکه بلیم: له ناسنامه یه کی گشتی و ئیقلمیگری هه موویان ده چی!

نه م ناکامه گشتیانه ی شیعی کوردی نیستا، نه وه مان لا گه لاله ده که ن بلین: نه گه ره هه نده ته قه للا که م و ده گمه نانه ی (له چاو ژماره ی زوری شاعیران دا) له م چل په نجا ساله ی دوا بی دا، وه ک بارانیکی به هارانه ی شیعی کوردی بن؛ نه واده سه لاتی ده نگ و ره نگ و ره گه زه کانی قوناغی گوران، هیشتا وه ک په لکه زیرینه یه کی به ربلاوی ناسمانی نه و بارانه شیعرانه ن ... که نه واده سه لاتی له نیوان قوناغی گوران و ته قه للا کانی دوا ی گوران دا به راورد

مانا و مه‌ودای "واژه"، له قوناغی گۆران‌دا، هەر ئه‌و مانا ساده و باوه‌ی هه‌یه، که له دیرزه‌مانه‌وه له فهره‌نگ (قامووس) دا هه‌یه ... له کاتیک‌دا له تهنه‌للاکانی دوا‌ی قوناغی گۆران‌دا، تیکوشان بۆ پشکنین و دۆزینه‌وه‌ی مانای چه‌ن‌دین لایه‌نه و توانای ده‌ربرینی تازه‌ی "واژه" ده‌دری ... به‌ واتایه‌کی تر: نه‌زموونی ئیستای شیعی کوردیی ئه‌م ۲۰ ساله، وه‌ک ئه‌و روبره‌ دریزانه‌یه، تافگه و گیزه‌نیسان زور که‌م بیت ... شیعی کوردیی ئیستاش، نه‌زموونیک‌ی له‌یه‌ک‌چووی یه‌کارچه‌یه، که‌ راجه‌نین و بوومه‌له‌رزه و گرکانی تاقی کردنه‌وه‌ی نو‌ی و ده‌گمه‌نی که‌م تیدایه، تا‌میژووی ئه‌م نه‌زموونه، له‌یه‌کتر دابیرئ و قوناغی نو‌ی دروست بکات ... چونکه‌ که‌ ده‌لین: قوناغ، واته‌ مه‌به‌ستمان نه‌وه‌یه دابیرانی ئاشکرا و به‌رچاو له‌و نه‌زموونه‌دا هه‌بیت ... له‌ کاتیک‌دا دابیران، به‌ مانای تیپه‌راندن و جی‌هیشتنی قوناغ و سه‌رده‌میک، له‌ هه‌موو فهره‌نگ و ژید و تیوریکه‌وه؛ که‌ ئیتر ئه‌و نه‌زموونه‌ نه‌گه‌ریته‌وه سه‌ر هه‌یج یه‌کیک له‌و شتانه و پینوستی پینان نه‌بیت ... یان روون‌تر بلین: ده‌بی ئه‌و نه‌زموونه، له‌ سه‌رجه‌می سیسته‌می په‌یوه‌ندی گه‌لی کۆمه‌لایه‌تی دابیریت و پاشخان و سه‌رخانی فه‌ره‌نگی کۆمه‌لایه‌تی بخاته‌ نه‌ولاوه ... که‌ به‌پینچه‌وانه‌ی ئه‌مه‌وه: ئه‌ده‌ب به‌گشتی و شیعر به‌تایبه‌تی، ده‌رته‌نجامی خرۆشان و هه‌له‌چوونه‌ زور دژوار و سه‌خته‌کانی ناخ و هه‌ناوی مرو‌فه؛ که‌ ناخی مرو‌فیش هه‌میشه و هه‌میشه، شانازی به‌و سه‌روه‌ری و رووداو‌گه‌له‌ مه‌زن و ده‌گمه‌نانه‌وه ده‌کات، که‌ له‌ میژینه‌ی خو‌ی‌دا، پیروژن و یادگاری مه‌زن ... له‌ سه‌روو ئه‌مانه‌شه‌وه، ئه‌ده‌ب و هونه‌ر دابراو‌نین له‌ ره‌نگ‌دانه‌وه‌ی گو‌تاری سیاسی؛ که‌ گو‌تاری سیاسی کوردی، له‌م چل‌په‌نجا ساله‌ی دوا‌یی‌دا گو‌رانکاری و "دابیران"ی تازه‌ی له‌ میژووی خو‌ی‌دا دروست نه‌کردووه ... بۆیه‌ هه‌ر به‌م پینودانه‌ش له‌م چل‌په‌نجا ساله‌ی دوا‌یی‌دا، تیپه‌راندن و جی‌هیشتن و دابیرانیک‌ی سه‌رتاسه‌ری زور که‌م له‌ شیعی کوردی‌دا به‌دی ... ته‌نیا ئه‌وه‌نده هه‌یه که‌ شیعی ئیستای کوردی (جگه‌ له‌ گو‌رانکاری

له بواری زمان دا)، تا مه و دایه کی که میش بی بهری و دابراو نیسه له ههز و خۆزگه و خه یالی سهرده می نۆی و ... نه مانه یشی هه ره له روخساردا نیشان داوه، نهک له دید و روانین دا ... که نه میش رینسای هه موو کولتووری دنیایه و نهو لووتکه بهرز و نه مرانهش، که له نه ده بی دنیا دا هه لکه و توون، زور به بیان شیواز و نامرزی تازه ی ده برینیان داهیناوه، نهک ناوه روکی تازه؛ که هه ره بو وینه ده لیین: رومانی "سه د سال ته نیایی" ی گابریل گارسیا مارکیز، سۆنگه ی ناوبانگه که ی له وه دایه که به تازه ترین شیواز و خوازه، قوول ترین ره گ و ریشه ی خۆی له ناو کۆن ترین میتۆدی گه له که ی دا دۆزییه وه ... یان عه بدوللا گۆران، به تازه ترین شیواز و خوازه ی نۆی، قوول ترین ره گی خۆی له ناو میژووی شیعری دیالیکتی گۆران به گشتی و به تاییه تیش له شیعری مهوله وی تاوه گۆزی دا دۆزییه وه ... که نه مهش خۆی له خۆی دا، نه وه نده ی گه رانه وه یه بو میژوو؛ نه وه ندهش ته قه للای خۆرزگار کردنه له کۆت و پیوهندی میژوو ... یان زاخاو دانه وه و رازاندنه وه ی میژووی کۆنه، به شیوازیکی تازه ... که له م جوژه داهینانه دا، خوینهر زور درهنگ و به دژواری ههست به پردی نیوان ئیستا و دوینی ده کات: یان هه ره ناتوانی بیکات، چونکه ناتوانی به راورد له نیوان ده قیکی ئیستا و ده قیکی رابردووا بکات؛ به تاییه تیش نه گه ره نه وه ده قه، دهقی نه ته وه یه کی جیاواز بیت، که خاوه نی میتۆد و کولتووری جیاوازن. له بهر نه وه ی نه م جوژه داهینانه، ده ره نه جیامی هه لته کاندن و رووخاندنی داروپه ردووی رۆح و سه ره له نۆی دامه زراندنه وه ی رۆحه، به رۆح و خه ونی تازه ... که مخابن شیعری کوردی، زور که م و ده گمه ن توخنی میتۆد و فولکور و موسیقا و به بیت و میژووی په یوهندی کۆمه لایه تی کوردی که تووه و له م بوارهش دا به پیچه وانه ی نه وه ی نه و شتانه ی رابردووی خۆی له ئیستادا بخوینیته وه و دووباره لیبان تیه ریننی و دابیرنی؛ که چی له بهرده میان دا دۆش داماو! ... هۆیه که شی نه وه یه، که زور که م ناگاداری میتۆد و که له پووری خۆیه تی، بۆیهش ناتوانی به شیوازی ئیستا، بیانرازی نیته وه؛ ... که

کهرسه و ئامرازی قوناغی "گوران" هوه، به لام به هه‌ندی جیاوازی بهرچاوه‌وه، که وهک و تمان دیارترینان لایه‌نی "زمان" ه و ... خو‌شبه‌ختانه‌ش له بواری باس کردنی زمان‌دا، ده‌بی بلیم: مارف ته‌قه‌للای بویرانه و جیاوازی هه‌یه و نه‌گهر به وردی سه‌رنج له شیعره کورته‌کانی بده‌ین، هه‌ست ده‌که‌ین ده‌یه‌وی به کورت‌ترین و چرترین واژه و وینه، مانای قوول و ره‌مز اویمان پی بلیت ...

دیارده‌یه‌کی تری شیعری مارف، بابته‌تی "مردن" ه، که وهک ته‌م و تارایه‌کی ته‌نک، به سه‌ر زۆربه‌ی شیعره‌کانیه‌وه ده‌بیرین؛ له و نموونانه: (چاره‌نووس، ته‌نگه‌به‌ر، رووداو، قوناغ، به‌رناگردان، پرسیار، هاوده‌ردی، ته‌نیایی، به‌فر، سی، هه‌نگاو تامه‌رگ).

ئه‌مه له کاتیک‌دا ئه‌وانه‌ی وهک ئیمه‌ومانان، که ناشنای ئیجگار نزیک و ده‌رگا بی کليلة‌کانی رۆحی یه‌کتري بووین، هه‌رگیز و که‌م و زۆر، هه‌ستمان به‌وه نه‌ده‌کرد، ئه‌م تارمایی مردنه‌ی ناو شیعره‌کانی، زه‌بر و جی په‌نجه‌یان له به‌رنامه هه‌میشه ده‌وله‌مه‌ند و پر ئاوات و خۆزگه‌کانی‌دا هه‌بیت ... به‌لکوو به پیچه‌وانه‌وه؛ به کول و به دل شه‌یدا و ئه‌وینداری ژیا‌نی نوئ و کاری نوئ و په‌یدا کردنی هاو‌پینی نوئ بوو ... هه‌موو رۆژیک هاو‌پینه‌کی تازه‌ی ده‌گرت، که له‌م مه‌یدانه‌دا مارف، له چاو ئیمه و له چاو هاو‌پیکانی ناو ده‌سته‌ی نووسه‌رانی گو‌قاری "سروه" - که چالاک‌ترین و پرکارترینان بوو - زۆرترین هاو‌پینی بووه و زۆرترین ته‌له‌فونیشی بۆ ده‌کرا و هه‌موو شمان ئیره‌بیمان به ره‌وشتی به‌رزی ده‌برد؛ که له ده‌میکه‌وه زانیبوومان ره‌وشتی، پینش ئه‌و ته‌مه‌نه لاوه‌ی که‌وتوووه و رامابووین له سه‌لیقه و دل‌سوزی و سنگی فراوان و ساده و دلی پر له ناشتی و ئه‌وین و راستگویی و ماندوویی نه‌ناسی ... که له‌گه‌ل هه‌موو ئه‌مانه‌ش‌دا، هه‌موو رۆژیکیش به‌رنامه‌یه‌کی تازه‌ی له خه‌یال‌دا بوو ... هه‌موو رۆژیکیش ره‌نگی کاری تازه‌ی ده‌رشت بۆ ساز کردن و به‌ستنی کۆر و باری ئه‌ده‌بی، له ناوچه جیا‌جیا‌کانی کوردستان‌دا، هه‌ر له دامینی

لورستانه وه، تائه و پهری باکووری نیشتمانه کهی و ... له همووشیان دا خه و نی
خستنه رپی کاروانی ئه دهب و فرههنگی نیشتمانه کهی ده دی ... تاله
سه نگره ری فرههنگه وه، به دید و توانسایه کی پؤلایینه وه، هاوبه شی
رازانده وهی فرههنگی نیشتمانه کهی بکات و بیسه لمینی که ئه میش
ناسنامه یه کی مرؤفانه ی پییه و به تاسه و پهرؤشینکی بی پشو وه وه،
نیشتمانه کهی ویردی سهر زمانی رؤح و زمانی دل و زمانی میشکی بوو ... به
هه موو مانای واژه ی عاشقه وه، عاشقی نیشتمانه کهی بوو ... خه و نی ده دی: بو
ته نیا ساتیکیش بیت، نیشتمانه کهی له و پهری ئاسووده یی دا ببینی:

ههور: کامیرا،

بروسکه: فلاش،

نم نهمی باران

بو شوشتنه وه،

دلی منیش: قاب؛

ئا... ی نیشتمانم!

هه تا یه ک چرکه،

بو لئوه کانت

بزه قهرز که.

وتووژی رامان له گه‌ل مارف ئاغایی

ئاماده کردن: به‌دره‌دین صالح

□ مارف (۲ی رینه‌ندانى ۱۳۴۳ هه‌تاوى، ۱۹۶۶ زایینی)، کورى حاجى محه‌مه‌د ئاغایی له بنه‌ماله‌ی «پاشایی»یه، له گوندی «وه‌زنى»ی ناوچه‌ی «سندووس»ی سه‌ر به شارى نه‌غه‌ده له دایک بووه.

□ خویندنى سه‌ره‌تایی و ناوه‌ندى له شارى نه‌غه‌ده ته‌واو کردووه. له گه‌رمه‌ی خویندنى ناوه‌ندى دا، پشيووبى له نه‌غه‌ده داکه‌وتوووه و ئه‌ویش ناچار له گه‌ل بنه‌ماله‌که‌ی دا چوونه‌ته‌شئۆ. له‌ویش له دواقوئاغى ئاماده‌یى دا، که تیايدا سالتیک زیندانى کراوه، له خویندن دابراوه.

□ له سالى ۱۳۶۴ هه‌تاوى (۱۹۸۵ ز)، به دواوه و هاوکات له گه‌ل دامه‌زرانى بنکه‌ی ئه‌ده‌بى و فه‌ره‌نگى سه‌لاحه‌ددینى ئه‌یوووبى و بلاوبوونه‌وه‌ی گوڤارى «سروه»، ده‌ستى به بلاوکردنه‌وه‌ی شیع‌ر و به‌ره‌م کردوووه و دوو سال دواتریش له هه‌مان ناوه‌ندى ئه‌ده‌بى و فه‌ره‌نگى، بوته ئه‌ندامى ده‌سته‌ی نووسه‌رانى ئه‌و گوڤاره. ئیتر زۆر به په‌روش و تاسه و گوپ و تینه‌وه، هه‌ست به په‌یامى پیروزی ئه‌ده‌بى خۆى ده‌کات و هه‌موو توانا و ماندوو بوونى خۆى بو په‌ره‌پیدان و گه‌شانه‌وه‌ی باری زمان و ئه‌ده‌ب و فه‌ره‌نگى نیشتمانه‌که‌ی ته‌رخان ده‌کات، ناکامى ئه‌م ته‌قه‌لایانه‌ش بووه

رینگایه وه توانی ئه‌وین و په‌یامی دلسوزانه‌ی خوی له‌گه‌ل دوورترین پرووناکییرانی کورد گری‌بدا.

□ سالی ۱۳۶۷ هه‌تاوی (۱۹۸۸ ز)، له‌گه‌ل خانم ئازهر سه‌مسامی ژبانی هاوبه‌شیان ده‌ست پین کردوووه و کچ و کورپیکیان به‌ناوی شه‌ونم و په‌یام بووه.

□ له‌و سالانه‌ی دوایی دا به‌تاسه‌وه هه‌ولی خۆفیر کردنی زاراوه‌کانی زمانی کوردی ده‌دا و له‌هه‌مان کاتیش دا، له‌ماوه‌یه‌کی کورت‌دا فیری زمانی ئینگلیزی بنوو و ئاکامی ئه‌و ته‌قه‌لایه‌ش وه‌رگیرانی کتیبی «هه‌ستی ناسیونالیستی کورد» له‌زمانی ئینگلیزییه‌وه بۆ زمانی کوردی بووه.

□ رۆژی ۳۰ ربه‌ن‌دانی ۱۳۷۶ هه‌تاوی (۱۹۹۸/۲/۱۸ ز)، دوای گه‌رانه‌وه‌یان له‌پرسه‌ی مینا خانمی خیزانی پیشه‌وا قازی، له‌گه‌ل ده‌سته‌ی نووسه‌رانی گوڤاری سروه، له‌مه‌هاباده‌وه به‌ره‌و ورمی، له‌کاتیکا له‌گه‌ل هاوریکانی، له‌سه‌ر په‌وتی په‌نجا‌ساله‌ی ئه‌ده‌بی کوردی ده‌دوا، به‌کاره‌ساتی دئه‌زینی ئوتومبیل، له‌گه‌ل دوو هاورپینی تری‌دا، کاک جه‌عفه‌ری قازی و کاک سه‌رتیب مه‌نسووری دله‌سه‌وز و پر ئه‌وینه‌که‌یان له‌لیدان که‌وت.

سارفی ئاغایی دوای وه‌چه‌ی سواره‌ی ئیلخانی‌زاده و هه‌زار و هه‌یمن، وه‌ک شاعیریکی لاو له‌سه‌ر گوڤه‌پانی شیعری کوردستانی ئه‌ودیه‌وه‌جوولته‌وه، له‌ماوه‌ی ئه‌م ساله‌ی دوایی که‌خه‌ریکی بلاو کردنه‌وه‌ی شیعره‌کانیه‌تی، به‌هه‌ره و توانایی خۆی سه‌لماندوووه.

وی‌پرای ئه‌وه‌ی وه‌ک شاعیریکی نوێخواز، له‌په‌وتی شیعری کوردی ئه‌مه‌رۆی کوردستانی ئێران‌دا جیگه‌ی خۆی کردۆته‌وه. به‌مه‌به‌ستی زانیی بیر و بۆچوون و به‌سه‌ر کردنه‌وه‌ی ئه‌م شاعیره به‌پنویستمان زانی ئه‌م دیمانه‌یه‌ له‌گه‌ل ئه‌م شاعیره

رامان: وه‌ک شاعیرینک باش تر ناگاداری بزووتنه‌وه‌ی شیعرى نوین له کوردستانی ئیران‌دا، به‌تایبه‌ت که سه‌رجه‌می شیعره‌کانی «سواره‌ی ئیلخانی زاده» شت کۆ کردۆته‌وه و به‌په‌راویزیشه‌وه بلاوت کردۆته‌وه، تکایه له سه‌ره‌تایه‌کانی شیعرى نوینی لای خۆتان بۆمان بدوی.

مارفی ناغایی: له سه‌رده‌می رژیمی پاشایه‌تی‌دا، خویندن و نووسین به‌زمانی کوردی باسی سه‌ر بوو. شیعر له‌تریاکى قاچاخ‌تر بوو، به‌لام له‌تاران‌دا رادیۆی به‌شى کوردی هه‌بوو که ئه‌ویش نه‌یانده‌هیشت نیه‌رۆکیکی ئه‌وتۆی هه‌بێ. سواره‌ی ئیلخانی زاده یه‌کیک له‌وه‌که‌سانه‌بوو که له‌رادیۆدا کاری ده‌کرد و به‌رنامه‌یه‌کی چه‌فتانه‌ی ده‌نووسی به‌ناوی "تاپۆ و بوومه‌لیل". له‌م به‌رنامه‌یه‌دا سواره‌ی باسی شیعر و ئه‌ده‌بیاتی ده‌کرد و ته‌نانه‌ت له‌سه‌ر مامۆستا گۆران و ره‌وتی شیعرى نوێ له‌کوردستانی عێراق‌دا و تارى بلاو ده‌کرده‌وه. ئه‌لبه‌ت سواره‌ی ته‌نیا نه‌بوو، (عه‌لی چه‌سه‌نیانی، فاتیح شینخه‌ئیسلامی) و چه‌ند رۆوناکبیریکی دیکه‌ش که به‌قه‌ده‌م سێ که‌سه‌ناویان ده‌رنه‌کرد، هاوڕیپی ئه‌ده‌بیی سواره‌ی بوون. سواره‌ی ناگاداری هه‌موو شه‌پۆله‌نوییه‌کانی شیعرى ده‌وروبه‌ری خۆی بوو. چونکه له‌لایه‌ک له‌تاران ده‌ژیا که تارانێ ئه‌وده‌می، ناوه‌ندی ئه‌و گۆرانکارییه‌ ئه‌ده‌بییه‌گه‌وره‌یه‌بوو که نیما (باوکی شیعرى نوینی فارسی) ده‌ستی پینکرد و (شاملوو و فرووغ و ئه‌خه‌وان سالس و سپنهری و ...) درێژه‌یان پیندا، له‌لایه‌کی دیکه‌شه‌وه، ناگاداری بزووتنه‌وه‌ی ئه‌ده‌بی له‌کوردستانی عێراق و نوینخوازییه‌کانی شیخ‌نووری شیخ‌سالمح و مامۆستا گۆران و هاوڕیانی بوو. هه‌ر ئه‌وه‌ش بوو به‌هۆی ئه‌وه‌ی که داھینان و نوینخوازییه‌که‌ی سواره‌ی تیکه‌لاویک بووبێ له‌وه‌دوو ئه‌زمونه‌. سواره‌ی کیشی عه‌رووزی نوینی، ئه‌و کیشه‌ی که نیما بۆیه‌که‌م جار هینایه‌نیو شیعرى فارسییه‌وه بۆ شیعره‌کانی

له عهرووزی کلاسیکی دا ئه گهر بۆ وینه مهسره عی یه کهم به سنی "فعولن" بپرتهوه، هه موو مهسره عه کانی دوايش ده بی به سنی "فعولن" ته واو بن، به لام له عهرووزی نوئی دا ئه وه مانای دیره که بوو که ژماره ی "فعولن" ته کانی دیاری ده کرد. له وانه یه به شهش، ههوت، دوو یا چوار "فعولن" بپرتهوه. ئه و کیشه دهستی شاعیری ئاوه لاده کرد هه تا وه زن به دوا ی مانادا راکیشی، نه ک ئه وه ی له بهر وه زن، مانا بقرتینی. زۆربه ی شیعره کانی سواره وه ک "خه وه بهردینه"، "شار"، "کچی به یان" و شیعره فارسیه کانی له سه ر ئه م شیه وه کیشه ن. رهنگه ئه م دیداره هه لئه گری له وه زیاتر له سواره بدوین، به لام ده مو یست بلیم سواره شاعیریکی چا و کراوه، وریا، وردین و به هیز بوو. له ئه ده بی کوردی دا ماموستا «هه ردی» و کاک «سواره» که میان نووسی، به لام پوخت.

دوا ی سواره، شیعری نوئی له کوردستانی ئیران دا هه ر دریه ی هه بوو، به لام سه یر ئه وه یه که ئه و شاعیره رینه وی نه بوو. یانی هه یچ که س نه یه توانی له زمان و شیه وه دارشینی ئه و نزیک بینه وه - هه ر چه ند هه موو شاعیریکی ئه م سه ر که و ته ی به ئاوات ده خواست -

ته نیا یه ک شاعیر به ناوی قاسم موئه ییدزاده «هه لۆ» که خه لکی شاری مه هاباده، توانی خۆی له قه ره ی زمان و شیه وه دارشینی سواره بدا، باقی شاعیره کانی کوردستانی ئیران، زۆر تر له ژیر کار تینکردنی ئه و شه پۆله شیعریه ن که له هه فتا کان دا له کوردستانی عیراق دا له سه ر دهستی (شینرۆ بیکهس، عه بدوللا په شینو، ره فیک سابیر، له تیف هه لمهت) ساز بوو. دیوانی ئه م شاعیرانه یا له ئیران دا چاپ کراوه یا له سه ر پشته ئه سپه کان سنووری تیه راند و گه یشته دهستی خوینهرانی تامه زرو.

رامان: بارودۆخی ئیستای شیعری کوردی چۆن ده بیینی؟ ئایا پیت وایه

کۆرگه شاعر بهردهوام هاوڕینی زۆر ده بی؟

مارفی ناغایی: ئه وه ده گه رپه ته وه سه ره ئه وه ی شیعر چۆن تاريف بکه ين. به بروای من شیعر بۆ ته به شیک له پرۆسه ی گه وره بوونی مرۆقی کورد. چون هه موو که سینک له ته مه نی میر مندالی یا لاوی دا جار یک عاشق ده بی و چه زلیکر دووی ده کا، هه موو مرۆقیکی کوردیش له ته مه نیکی تایه تی دا چه ز له شیعر ده کا، به لام راست وه ک نه و لا وه ی که دوای ژن هینان، چه زلیکر دووییش وه لا ده نی، کوردیش دوای ئه وه ی به شتیکه وه گیر ساوه - نه و شته هه ر شتیکی بی گرینگ نیه، ده توانی سیاسه ت، ئی داره، وه رزیری یا ... بی - ئیتر یه کدا به دوو له شاعیریکی به گورو گوژمه وه ده بیته خوینه ریکی ئاسایی که ده بی شیعر به زاریه وه بکه ی، ده نا بۆ خو ی بۆ لای ناچی. لیره دا با کارمان به هۆیه کانی ئه م شته وه نه بی، به لام ده مه وی عه رزان بکه م که ئیمه شاعیری نیوه نجیمان نه وه نده زۆره که زۆر جار ده بی روحمان به و که سه دا بی که بریار ده دا ژیان نامه یان کۆ بکاته وه (چونکه دلنیا م پرۆژه که ی هه ر گیز پی ته واو نا کړی) به پیچه وانه شه وه شاعیری گه وره مان (مه به ستم له شاعیرانی هاوچه رخه) نه وه نده که مه که دیسان ده بی روحمان به و که سه دا بی که ژیان نامه یان ده نووسی (چونکه دلنیا م ژماره یان نه وه نده که مه که بارستایی کتینیکی بۆ پر ناکه نه وه).

رامان: که وا بوو ده بی تاریفیکی تایه تیت بۆ شیعر هه بی که نه وه نده سه ختی ده گری؟

مارفی ناغایی: من پیم وایه شاعیریکی کوردی هاوچه رخ ده بی به ره له هه ر چه شنه خو هه لکیشانیکی، وه لامی سی پر سیاران بداته وه:

۱. رابردووی شیعر ی کوردی چۆنه، ئیستا له چ قوناغیک دایه و تایه ته مه ندیه کانی چین؟

۲. شیعر ی هاوچه رخی دنیا له چ قوناغیک دایه و تایه ته مه ندیه کانی

۳. ئیمه وهک شاعیرینکی کورد، چ ئاسۆیهک ده‌بینین بۆ ئه‌و شیعرا‌نه‌ی که له داهاتوودا ده‌یاننووسین؟

ئهم سنی پرسیاره ده‌بین به‌یه‌که‌وه وه‌لام بدرینه‌وه، ده‌نامه‌ترسییان له‌گه‌له. ئه‌وانه‌ی ته‌نیا له وه‌لامی پرسیاره‌ی یه‌که‌م ده‌گه‌رین، ده‌بسه شاعیرینکی خۆمالی و ئاسایی که له‌وانه‌یه له دنیا‌دا که‌س به‌رپه‌یان نه‌پینوی؛ ئه‌وانه‌ی ته‌نیا له وه‌لامی پرسیاره‌ی دووهم ده‌گه‌رین، ده‌بسه هیندیک له‌و شاعیره نوینخوا‌زانه‌ی کورد که تووشی قه‌یرانیک بوون که له‌دین و دنیا‌ی کردوون، چونکه زمانه‌که‌یان کوردیه و بینگانه‌کان له زمانیان حالی نابن، فه‌زا و دارشته‌که‌شیان ده‌روه‌یه‌یه و کورده‌کان لینی تیناگه‌ن. که‌سینکیش که وه‌لامی پرسیاره‌ی سینه‌می بوو، ناچاره‌ دوو وه‌لامی پینشوو بدو‌زیته‌وه و پاشان ئه‌و ئاسۆیه دیاره‌ی بکا.

ئیس‌تا کاتی ئه‌وه نه‌ماوه که شیع‌ر وه‌ک سه‌رخه‌وی دوا‌ی نیوه‌رۆیان، بۆ چه‌سانه‌وه و پشوودان بی. شیع‌ری ئیس‌تا ئازاریکه که ده‌بی له‌ ته‌واوی ته‌مه‌نت‌دا له نیو دیوانه شیع‌ر و رۆمان و رۆداوه‌کان‌دا له ده‌رمانه‌که‌ی بگه‌رینی. ئیس‌تا ئه‌ده‌بیات بایه‌خینکی دیکه‌ی هه‌یه. له‌وانه‌یه ئه‌گه‌ر هه‌روا بچینه‌ پینشی هیچ رۆمان‌نوسینک یا شاعیرینک نه‌ویری به‌بین به‌لگه‌ی پسته‌و و به‌هیز ئه‌کته‌رینکی نیو رۆمان یا شیع‌ره‌که‌ی بکوژی. ده‌زانی بۆ؟ چونکه ره‌نگه له‌مه‌ودوا قاتلیکی ئاوا دادگایی و ته‌نانه‌ت مه‌حکووم بکه‌ن. چونکه ئه‌و که‌سایه‌تییه‌ی تو ده‌یخولقینی، هه‌رچه‌ند خه‌یالییش بی، دیسانیش هه‌ر نوینه‌ری تا‌قمینک له‌ خه‌لکه‌. به‌کرده‌وه و ره‌فتار و هه‌ستان و دانیشن وه‌ک ئه‌وانه، کاتیک که تو ئه‌و که‌سه به‌بین تاوانینکی گه‌وره‌ ده‌کوژی، نوینه‌ری ئه‌و خه‌لکه‌ت کوشتووه و تا‌قمینک له‌ خه‌لکه‌ت پین سووک کردووه! ئایا ئه‌و خه‌لکه‌ حه‌قی نییه‌ دادگاییت بکا!؟

رامان: ئىستا شىۋە شىئەرىك لى ئەدەبى ئورۇپاۋە ھاتۇتە نىۋە ئەدەبى كوردىش. بۇ نىۋە شىئەرىك بە شىۋە ۋىنە گىرى دەنۇسەن ۋە شىكلى سەيرۇسەمەرى پىن دەردىنن. ئىۋە لەم بارەۋە راتان چىيە؟

مارفى ناغايى: سى چل سال بەر لە ئىستا لە ئەدەبى فارسىش دا ئەم كارە كراۋە، بەلام جىبى نە گرت. لەم شىۋە شىئەرانە دا من تاق ۋە لۇق شىئەرى كاكا «فەرھاد پىربال» م پىن خۇش بوۋە، بەلام زۇرتىر ۋەك ئەۋە دە چى كە ۋىنە گىرىك بە وشە ۋىنە بىكىشىتەۋە، نەك ئەۋە شىئەرىك بە ۋىنە شىئەرى بلى!

شىئەرى لە سەرەتاۋە ھونەرىكى "بىستىنى" بوۋە نەك "دېتنى". بۇ نىۋە ئەگەر تابلۇكە نەبىنى ۋە بۇت بىگىر نەۋە كە تابلۇكە چۇن كىشراۋە تەۋە - ھەر چەند ئەۋە دە بىگىر تەۋە گەۋرە تىرىن تابلۇناسىش بى - ئەۋ تام ۋە چىژە ۋەر ناگرى كە خۇدى تابلۇكە - بە يەك جار دىتن - پىت دەدا. لە شىئەرىش دا بە پىچەۋانەۋە، ئەگەر گەۋرە تىرىن مېئەرى، لە شىۋە مېئەرى يۇنانى كۇن ۋە ئىتالىاش نىشان بەدى، ئەۋ تامەت پىن نادا كە دوۋ وشە پىت دەدا. ئىمە تەنەت كە وشە شىئەرىش دەبىنن بە جۇرىكى دەخوئىنەۋە كە بىسىن. يانى بە چاۋ لىي ھالى نابىن، بەلكوۋ لە رىگەي (گوى) ۋە تىي دەگەن. ئەلبەت ئەۋ شتەنە مۇتلەق نىن. زۇر جار دەبىنى كارىك لەۋ شىۋە كارانە يەكجار جۋان دەردى. ھەلۇيىست گرتن ۋە پىش داۋەرى، زىانى زۇرتىر لە قازانجى. با ئەم شىۋە شىئەرىش بى، ئەگەر خۇنەرى پەيدا كەرد، ئەۋە خۇ دەگرى؛ دەنا بەبى ئەۋە ئىمە پىمان خۇش بى ياناخۇش بى، دەبىتە ماسى بى ناۋ.

رامان: ئەگەر بىر بار بىن ئال ۋە گۇر لە شىئەرى نوبى كوردى دا پىكسى، پىت ۋا يە ئەۋ ئال ۋە گۇرە دەبى لە چ شتىك دا بى؟

مارفی ناغایی: رهنگه هم له فۆرم و هم له نیوه رۆکدا ئەم ئال و گوڤه پنیوست بێ. شیعری نویی کوردی - به تایبەت له کوردستانی ئێران دا - سهیر کهوتۆته داوی کیشی ده، ههشت و شهش برگه بێ. رهنگه هم شاعیر و هم خوینەر لهو فۆرمه دوویات کراوه یه ماندوو بێ. ئەم فۆرمه گۆرائیکی پنیوسته. باوهر بفرموون هیندیک له بهیت و حهیرانه کان کیشی ئەوهنده رهسهن و خۆمالیان ههیه که مرۆف لێی تیر نابێ. باشه با نهوانه ی شیعری بێ کیش به شیعەر دانانین، با ههر نه بێ ئاورپیک لهو وهزانه بدهنه وه. ده نا، با وهک زۆریه ی زمانه کانی دنیا، وهزن و هلا بنین. به لام ئەوه مان له بیر نه چێ که ئەم کاره زۆر دژواره تۆ که وهزن له شیعەر دهستینیه وه - شتیک که به درێزایی سه دان سال له گه لێ ژیاوه - ده بێ شتیکێ ئەوهنده گه و ره ی پی بده ی که نه هیلێ ئەم بۆشاییه ههست پی بکا. ئەم شته ده توانی زمان، وینه، دارشتن یا ههر شتیکێ دیکه بێ. هیندیک که سه ه بێ ئەوه ی کیشی شیعریان ته جربه کردبێ، له بهری هه لدین؛ به برۆای مین ئەوه ناتوانی گرینگ بێ. ده بێ ئەم کاره له رووی زانین و ناسینه وه بێ، نهک له رووی نه زانین و نه ناسین.

له باری نیوه رۆکیشه وه حاله تیک له سوان و دوویات بوونه وه به سه ر شیوه رواینه کان دا زاله. بۆ نمونه مرۆف له شیعری کوردی دا نه و بایه خه ی پی نه دراوه که ده بێ پی بدری. له ئەده بی فارسی دا شاملوو، فروغ و نیما له و شاعیرانه که راسته وخۆ - به لام به زمانیکێ شاعیرانه - له گه ل مرۆف ده دوین؛ له حاله تیک دا له شیعری کوردی دا ته نانه ت نه گه ر له گه ل مرۆفیش بدوین، له رینگه ی سروشته وه قسه ی له گه ل ده که یین. (بۆ نمونه ئەدو نیس که سیکه له گه ل مرۆف و ده روونی ئەو ده دو ی) رهنگه ئەم هه وه له بتوانی له ئەده بی ئیستای کوردی دا جی خوش بکا. دیاره مه به ست ئەوه نیه ژبه ش وهک ئەدو نیس بێن به چه شنه عارفیکێ سه ده ی بیسته م، به لام ههر کردنه وه له م رینگه یه دا ده توانی گرینگ بێ. جگه له وه ش که میک

فهزای شیعره کان بهربلاوتر بکهین. که وتمان شیعری کوردی، پنیویست نییه حه تمهن که واپانتۆل ده بهر وشه کان بکهین و جامانه یان له سهر بنین. شیعری کوردی ته نیا به وشته رواله تیانه نابه ستریتته وه.

پامان: نایا ئاگاداری ره وتی ئیسته ی شیعری کوردستانی عیراق هه ی؟
چۆنی هه لده سه نگینی؟

مارفی ئاغایی: من و زۆربه ی هاوته مه نه کانی من، چاومان به شیعری نویی کوردستانی عیراق پشکووت، ههر له سه ره تاوه ئه وان ده ستیان گرتین. مامۆستایانی ئیمه (شیرکو بیکهس، عه بدوللا په شیو، ره فیه ساییر، له تیف هه لمهت و ئه نوهر قادر محه مه د) و ئه لبهت له سه رووی هه موویان مامۆستا «گۆران» بوو. ئیمه ههر له و کاته وه، شیعری ئه ودیومان به وردی خوینده وه. ئه لبهت ئیستا ره نگه بیرورای تایبه تیمان له سهر هیندیکیان هه بی، به لام ئه وه نده یان خزمهت پین کردووین که ئه مه گدار بین. شیعری ئیستای ئه ودیویش ده خوینینه وه. دوا ی ئه م قۆناغه شیعره کانی «قوبادی جه لی زاده» ش له کوردستانی ئیران دا جیگیان خوش کرد. دواتریش «جه مال شاربازیری» (که دیوانه که ی دره نگ به ئیران گه یشت) و «جه لال به رزنجی» و «سه عدوللا په رۆش» و له م دوا ییانه ش دا «محهمه د عومه ر عوسمان» و «به ختیار عه لی» و «دلسۆز حه مه» و چه ن دین شاعیری دیکه. ئه لبهت ه له کوردستانی ئیران دا "گوله کانی دۆزه خ" ی مامۆستا «محهمه د حه مه باقی» و کۆمه له شیعریکی خوشکه «نه جیه ئه حمه د» یش چاپ کران که پینشوازییه کی باشیان لێ کرا و به گه رمی وه رگیران. ئه زمونه کانی ئه م دوا ییه ی کۆمه لیک له نوو سه رانی (سه راب) و هیندیک له شاعیرانی (زناک) که ئیمه پرۆژه که یانمان بینی، وه ک ته جره به یه کی جیاواز ده چی، به لام هیوادارین ئه م جیاوازییه به لا باشه که ی دا بکه ویتته وه.

رامان: ئىبۇە بەرپىسى بەشى شىئىرى گۇقارى (سروە)ن. ئەم شىئىرانەى (سروە)دا بلاو دەبنەو ە بەك دەست نىن. شىئىرى لاوازيان زۇر تىدايە. بە سەرنج دان لەو باسانەى لە بارەى شىئىرەو ە كردت، چۈنە ئەو بەرەمە لاوازانەش بلاو دەكەنەو ە؟

مارفى ئاغايى: (سروە) گۇقارىكە كە لە كوردستانى ئىراندا بلاو دەبىستەو ە و بەشى ەەرە زۇرى خوينەرانشىسى ەى ئەم ناوچانەن و شىئىرەكانىش زۇرتىر لىرەو ە دىن، ەەر بۇيەش سروە ئاوينەى جوولانەو ەى شىئىرىيە لە كوردستانى ئىراندا. ئىمە لە نىو ئەو شىئىرانەدا بەشى ەەر ژمارەيەك گولبۇزىر دەكەين.

لەوانەيە ئەو شىئىرەى كە لە چاوشىئىرەكانى بەردەستى ئىمەدا جوان بىن، بە شىئىرەيەكى گشتى و لە چاوشىئىرى ھاوچەرخى كوردى بەھىز نەبى، بەلام مافى خۇيەتى كە بلاو بىكرىتەو ە. جگە لەو ەش ئەگەر ئىبۇە تارىفنىكتان بۇ شىئىر ەيە، نابى پىت و ابى كە ەمموو شىئىرىك ەەر دەبى لەو چوارچىو ەيەدا بىن، ئەو ە تەنيا تايەت بە (سروە) نىيە، ەمموو گۇقارەكان ئاوان. باو ەر بىكە لە گۇقارە بەناوبانگە فارسىيەكاندا شىئىرى و بلاو دەبىتەو ە كە تەنانەت شاعىرەكەشى سەرەدەرى لى دەرناكا، بەلام بەرپىسانى شىئىرى ئەو لاپەرەيە بلاوى دەكەنەو ە، چونكە دەيانەوئ نىشان بەدەن كە لە شىئىرى ئىستاي فارسىدا ئەو شەپۇلە شىئىرىيانە ەن. ەەرەك لە (رامان) ىشدا بىنيمان كە شىئىر خەرىك بوو دامەى دەكرد!!

رامان: پىو ەندى نىوان سىياسەت و شىئىر چۈن دەبىنى؟

مارفى ئاغايى: شىئىر قسەى ەمىشەيە، بەلام سىياسەت قسەى كاتە. سىياسەت تاكتىكە و شىئىر ئىستراتىژى. تۇبلىنى بتوانن زۇر لىك نىزىك بىنەو ە؟

رامان: بە برواى ئىبۇە چ رووداوبىك لە مىژووى كورددا، لە ەمموو

اتر كارى كر دۇتەو ە سەر شىئىر؟

مارفی ناغایی: هه له بجه؛ هيچ رووداوينک ئه وهندهی هه له بجه شيعری رانه ته کاندوو. ته نانهت ئه و شاعيرهی که ته و اووی ته مهنی له ئاسمانان دا ژيابوو، بۆ رووداوی هه له بجه دابه زيبه زهوی و شيعری بۆ نووسی!

ئه له بت رهنگه باش ترين شيعره کانی هه له بجه جارئ نه نووسرابن. رهنگه ئه وانهی زووتر ئه و غه مه يان له کۆل خوڤيان کردبیتته وه، به ره مه می خاو تر يان نووسیي. رهنگه شاکار به ده ست ئه وانه وه بخولقی که ئیستاش به م نازاره وه جينگل ده دن، به لام هيشتا دیرپکیان بۆ نه نووسراوه. رهنگه گه و ره ترين شاکار سه د سالی دیکه - ئه و ده می که گیانی مرؤفیک له گر تني سه يياره يه ک پر بايه خ تر ده بی - بۆ مه رگی پينج هه زار که س بخولقی. به لام له نيو ئه و به ره مه مانه ی دا که بۆ هه له بجه خولقان، دوو شت ئه منيان زور راته کاند. يه کيان "لاوکی هه له بجه" ی مامؤستا «ره فيق ساير» بوو، ئه وی دیکه شيان "فه رمانه" ی «دوکتور شوان».

پامان: با پرسياريکی لاوه کيت لی بکه ين. پينت وایه چ پيوه ندييه کی قوول له نيوان شاعير و سروشت دا هه يه که ئه وهنده له يه کتريان نزیک ده کاته وه؟

مارفی ناغایی: هه موو شاعيریک ده توانی خووی له سروشت دا بدؤزیتته وه. ئه وه زور گرینگه. که چاو له ديوانی هينديک شاعير ده که ی، پره له به هار و گوول و سه وزایی. ئه م شاعيره ده روونیکي شادی بووه. ئه و له ده روونی دا ته نيا وه رزی به هاری بووه. ئه گه ر پاييز له شيعره کانی بستينيه وه، رهنگه يه ک دوو شيعر - که ئه ویشی بۆ جوانی و دیکۆر وتوو - له ديوانه که ی که م بنه وه، به لام ئه گه ر پاييز له ديوانی شاعيریکي دل پری

غەبار بستیئیه‌وه، هیچی پی نامینی. مرؤف هەموو شتیکی خۆی له دیارده‌کانی سروشت‌دا دەدۆزیتەوه و کۆل و کۆی پی دادەمرکینی.

پامان: ئیوه (پامان) و (سروه) چۆن پیکه‌وه هەڵدەسەنگینن؟

مارفی ئاغایی: وه‌ک ئه‌وه‌یه که لیم بیرسن خۆخ خرتره یا هاروی دریژتر. ئەم دوو شتانه به زه‌حمەت پیکه‌وه هەڵدەسەنگینن. هەموو شتیکیان فەرقی هەیه. له ئەزموون و بارودۆخه‌وه هەتا خۆنەر و نووسەر. من پیم وایه هەر دووکیان له جینگه‌ی خۆیان‌دا به‌ترخن. له سەرەتادا پیم وابوو (پامان) سیاسیه، بۆیه زۆر بۆی حەول نەبووم، به‌لام کاتیک خۆیندمه‌وه دیتم فەزاکه‌ی ئازادتره له‌وه‌ی که من پیم وابوو. ئه‌وه زۆر خوشحالی کردم. پیم وایه گۆفاریکی به‌نرخ و جوانه و له‌م سالانه‌ی دوایی‌دا گۆفاری و باشمان که‌م بووه.

پامان: ده‌کرێ چەند نموونه شیعریشمان پی بده‌ی تا له‌گەڵ ئەم وت‌وو‌یژه‌دا بلاوی بکه‌ینه‌وه؟

مارفی ئاغایی: دوا‌ی ئەو قسه‌ زه‌لامانه‌ی من کردم، رهنگه‌ نه‌ویرم شیعرتان پی بده‌م، چونکه‌ پرسه‌که‌م لی ده‌بیته‌وه خوری. رهنگه‌ ئه‌و شاعیره‌ی بتوانی له شیعره‌کانی‌دا هەموو رازه‌ ده‌روونییه‌کانی بلی، هەرگیز حازر نه‌بی وت‌وو‌یژ له‌گەڵ که‌سیک بکا. ئەلبەت هەر وه‌ک خۆت ده‌زانی جارێ من ۳۲ سالم ته‌مه‌نه و ئەگەر ئەجەل بیانووم پی نه‌گرێ، ئەوه‌نده‌ی دیکه‌ش ده‌ژیم. بۆیه ئه‌و شیعرانه به‌مه‌شقیک ده‌زانم که رهنگه‌ بۆ ئیمتحانی داها‌توو پامینی. به‌لام چەند شیعرێکی سالانی رابردووتان ده‌ده‌مه‌ خزمەت. من دیوانه شیعرێکی ئاماده‌ی چاپم هەیه به‌ ناوی "پردی برووسکه" که به‌ داخه‌وه هەل و مه‌رجی چاپی بۆ نه‌رەخساوه، ئەگەر هەلیک هەلبکه‌وی پیم خۆشه‌ ئه‌و کتیه‌ سه‌د لاپه‌ره‌یه‌ چاپ بکه‌م.

ژياننامه‌ي مالف ناغايي

(۱۳۴۳-۱۳۷۶) ي هه‌تاوي

ناماده کردن و نووسيني: فهرهاد نامۆ

مالف ناغايي له کرپوهينيکی دووهم رۆژي ريبه‌ندانى سالى ۱۳۴۳ ي هه‌تاوي له گوندى «وهزنى» ي ناوچه‌ي سندووسى سه‌ر به شارى نه‌غده له دايک بووه و ناوي باوکى حاجى محهممه‌د له بنه‌ماله‌ي پاشايي يه و دايکى گولان خه‌ليلي يه.

سه‌رده‌مى مندالي هه‌ر له وهزنى تيبه‌ر کردووه و تا پۆلى پينجى سه‌ره‌تايي له قوتابخانه‌ي ئەم گونده خویندووويه‌تى.

له سالى ۱۳۵۶ مالىان ده‌چيته شارى نه‌غده و هه‌تا پۆلى دووي خولى ناوه‌ندى ويراى بنه‌ماله‌که‌يان له‌وى نيشته‌جى ده‌بن.

دواي ئەو ماوه‌يه که نزیک به سى سالان ده‌خايه‌نيت به هوى پشيوينک که له شارى نه‌غده ساز ده‌بيت، به‌ناچار مالىان بار ده‌که‌ن و به‌ره‌و شارى شنۆ وه‌رئ ده‌که‌ون.

سالی ۱۳۶۲ی هه تاوی له دوا قوناخی خویندنی نامادهیی ده بیست که له لایهن هیزه کانی حکومه ته وه به بی دادگایی ده خریته گرتوو خانه وه. ۱۰ مانگ دواتر رزگاری ده بیست. دوا ی به ربوونی له زیندان به دیپلومی نابووری، خویندنی نامادهیی ته و او ده کات و له نه زموونی هه لئزاردنی زانکۆ کان به شداری ده کات و به پله ییکی باش بو زانکۆ ده رده چیت به لام به هوی ئه و پیشینه یه ی که له گرتوو خانه بو ی دروست کرابوو به پرسان پیش به خویندنی بالای مارف له زانکۆ ده گرن.

له سالی ۱۳۶۴ی هه تاوی و هاوکات له گه ل دامه زرانی یه که مین بنکه ی ئه ده بی و فرههنگی رۆژه لاتی کوردستان له شاری «نورمیه» به ناوی «سه لاهه ددین ئه ییوبی» و بلاو بوونه وه ی گو قاری «سروه» که له و سه رده مه دا ماموستا هیمن وه کوو سه رنو سه ری گو قاره که خه ریکی چالاکی بوو، ده ست به بلاو کردنه وه ی شیعر و به ره مه کانی خو ی ده کات.

دوو سال دواتر و له و کاته وه که نه حمه دی قازی جینگای ماموستا هیمن ده گریته وه، به ماوه ی دوو مانگ نه زموونی، ده ست به وه رگیرانی به ره مه می فارسی ده کات و دوا ی ئه و ماوه یه وه کوو نه ندامیکی فره می ئه و بنکه یه داده مه زریت و به شی شیعر ده خریته نه ستوی «مارف ئاغایی» وه.

له دوا ی نیشته جی بوونی له و بنکه یه دا، زۆر به په رۆشه وه بو په رپیدان و گه شانه وه ی ئه ده ب و فرههنگی کوردستان تیده کوشیت و به ته نیایی ده بیته بایکی ئه و گو قاره و ماندوو نه ناسانه شه و و رۆژ له م رینگایه هه نگاو هه لده گریت.

له هاوینی سالی ۱۳۶۷ ده گه‌ل خاتون نازهر سه مسامی که ده‌بیته پوورزای خوی، ژیانی هاوبه‌شی پینک دینیت و ئامانجی ئه و زه‌ماوه‌نده کچیک (سالی ۱۳۶۸) به ناوی «شه‌ونم» و کورپیک (سالی ۱۳۷۶) به ناوی «په‌یام»ه.

مارف له دوا‌ی هاتنی بۆ ئورمیه هه‌ول ده‌دات زمانی ئینگلیزی فیر بیت و پروانامه‌ی پیوستی له‌م به‌شه‌دا پی ده‌دریت و به‌باشی کتیبی ئینگلیزی ده‌خوینتیه‌وه و ته‌نانه‌ت هه‌ول‌ی وهرگیرانی کتیبی (هه‌ستی ناسیونالیستی کورد) له‌ زمانی ئینگلیزییه‌وه بۆ کوردی ده‌دات که به‌داخه‌وه ده‌ست‌نووسی ئه‌م وهرگیرانه‌ نادیاره.

گو‌قاری سروه بۆ مارف ئاغایی ده‌بیته پردیک بۆ په‌یوه‌ندی کردن ده‌گه‌ل شاعیران و نووسه‌رانی گه‌وره‌ی کورد.

ئه‌و سه‌رده‌مه‌ی مارف ده‌ست به‌ نووسینی شیعیر ده‌کات هاوکاته ده‌گه‌ل گه‌شه‌ کردنی شیعیری نوی کوردی که که‌سانیکی وه‌کو (شیرکو بیکه‌س، عه‌بدو‌ل‌لا په‌شیر، له‌تیف هه‌لمه‌ت، ره‌فیک سابیر و هتد) ده‌ستیان پی کردبوو و مارف زۆر زوو په‌یوه‌ندی ده‌گه‌ل شیعیری ئه‌و شاعیرانه ساز ده‌کات و له‌ شیوه‌ دارشتنی شیعیردا جی په‌نجه‌ی شیعیری په‌شیر و له‌تیف هه‌لمه‌ت دیاره به‌لام له‌ پرواله‌تی شیعیری دا زۆر تر که‌لک له‌ هه‌بیه‌ر و به‌ژنی سروشت وهرده‌گریت و لیره‌ش دا له‌ ژیر کاریگه‌ری سولتانی خولیا (شیرکو بیکه‌س) بووه. له‌ ئاکام‌دا مارف به‌ ته‌مای خولفاندنی شاکاریک بوو که‌ مژاره‌کانی تیکه‌لاویک له‌ که‌له‌ شاعیرانی کوردی سه‌رده‌می خوی بوون. مارف له‌و سه‌رده‌مه‌دا و به‌ بروای زۆرینک له‌ ره‌خنه‌گران به‌و پینچه‌وانه‌وه که‌ لاو بووه و ته‌مه‌نی له‌ چاو

لهوانیش تیده په رینیت، سهرنجیان راده کیشیت و به ههره باش ترینیان ناو دهرده کات.

پیم وایه غه دریکمان له مارف ناغایی کردووه نه گهر باسی دیمانە و چالاکیه رۆژنامه وانیکانی نه که یین که له م نیوه دا به تاییه تی زور دیمانە و وت وو یژی ده گه ل شاعیران و نووسه رانی کوردستان ناماده کردووه که له چند ژماره ی جیاواز و ژماره ییکی تاییه تی گوڤاری سروه دا بلاو بوونه ته وه که ده توانین نامازه به دیمانە ده گه ل (محهممه د قازی، ئیبراهیم یونس، شیرکو بیکه س، حسیب قه ره داخی، له تیف هه لمه ت، مه سعود محهممه د و هتد) بکه یین.

مارف ئینسانیکی زور هه ست ناسک بوو، زور زوو هه سته بریندار و دلی پر ده بوو، له دوای کاره ساتی هه له بجه و کوچی سووره وه، زوری سهردانی که مپی ناواره کان له ناوچه ی مه رگه وه ری شاری ئورمیه کردووه و به هاوکاری بنکه وه چه ندین کوڤ و کو بوونه وه و شه وشیعیریان له زوربه ی شاره کانی کوردستان به ریوه بردووه و له ره شه مه ی سالی ۱۳۷۴ دا سه فه ریک بو باشووری کوردستان ده کات و له دوای چه ند دیمانە ییک له شاری سلیمانی ده گه ل نووسه ران و شاعیرانی ئەم شاره، سهردانی دایکی شاره زوور (هه له بجه) ده کات و له هه شته مین سالیادی کیمیا بارانی هه له بجه به شداری ده کات.

له سالی ۱۳۷۵ دا مارف ناغایی ده گه ل هاورییه کانی، هه ولی دامه زرانندی «جه ته مین نه نستیتوی کورد» ی جیهان له تاران ده دات، که نه و نه نستیتوی به

پيشه‌کى ۴۱

به دواى بلاوکردنه‌وى ژماره‌ى يه‌کى ئەم گۆفاره، وه‌زاره‌تى فەرهنه‌نگ پيش به بلاوکردنه‌وى دووباره‌ى گۆفاره‌که ده‌گریت و چه‌ند سال دواى داخستنى گۆفاره‌که ئەنستیتۆش بۆ هه‌ميشه‌ داده‌خريت.

مارف ناغايى له په‌نا نووسىنى شينعر، كورته‌چيروكيش به‌تاقى ده‌كاتوه و چه‌ند وتار و ليكۆلنه‌وى ئەده‌بى له گۆفاره‌كانى ناوخۆى كوردستاندا بلاوده‌كاتوه. هه‌روه‌ها وى‌پراى چه‌ند هاوړيه‌كى هه‌ولئى وه‌رگيرانى فەرهنه‌نگى موعين (لغتنامه‌معين) ده‌دات. له كۆتايى سالى ۱۳۷۵ شينعره‌كانى كۆده‌كاتوه تا له كتيبيك‌دا به نيوى «پردى برووسك» چاپيان بكات به‌لام دوايى نيوى كتيبه‌که ده‌گۆریت به «زه‌وى سه‌خت و ئاسمان دوور» و هه‌موو شتيك بۆ چاپ كردنى كتيبه‌که ناماده‌ده‌كات.

له رۆژى ۳۰ى ريه‌بندانى ۱۳۷۶ى هه‌تاوى له‌گه‌ل ده‌سته‌ى نووسه‌رانى گۆفارى سروه‌ بۆ پرسه‌ى خاتوو ميناى هاوسه‌رى پيشه‌وا قازى به‌ره‌و مه‌هاباد وه‌رئ ده‌كه‌ون و دواى گه‌رانه‌وه‌يان له ريگاي مه‌هاباد به‌ره‌و ئورميه‌ تووشى كاره‌ساتى دلته‌زىنى ترومبيل ده‌بن و ده‌گه‌ل جه‌عفه‌ر قازى دليان له ليدان ده‌كه‌ويت و سه‌رتيپ مه‌نسورى هاوړينى تريان بريندار ده‌بيت و دواى دوو هه‌وتوو له نه‌خوشخانه، ئەویش دلى به‌م دنيايه‌وه خوش نابيت.

جىيى نامازه‌يه‌ که مارف ناغايى ده‌رفه‌تى له چلپ‌دانى كتيبه‌كه‌ى ناكات و كتيبه‌كه‌ى له لايه‌ن بنه‌مائى ناغايى و دواى مه‌رگى شاعير له چاپ ده‌دریت. به پينى وه‌سيه‌تى مارف ناغايى ته‌رمه‌كه‌ى له گۆرستانى هونه‌رمه‌ندان و شاعيران له شارى مه‌هاباد ده‌نيژن.

سہرچاوه کان:

۱. دیمانہی خاتون گولان خہ لیلی (دایکی شاعیر)

۲. دیمانہی بہرپرز رہسول و ہسی (ہاورپی ۱۳ سالہ و ہاوکاری ۱۰ سالہی

شاعیر)

۳. چہند پرسیارینک لہ بہرپزان کہریم ناغایی و خہبات ناغایی (برای

شاعیر)

۴. زہوی سہخت و ناسمان دورور (کتیبی شاعیر)

۵. کتیبی رازی مانہ وہی خاک (کو کردنہ وہی ہادی حہیبی)

شیر

بئ تویی

شهوه کانم پرن له ته نیایی من و بئ تویی تو.

شهویک دوری له گه‌ل دا بئ
دریژتره له سهخته‌ری له دایک بوون هه تا مردن.

ئهوه چرام کوژاندهوه، چاوم ویکنا، هه موو دونیام
فه‌راموش کرد،
ئهوه خه و تسم.

به‌لام چ بکه‌م، خو هه‌ر شهونا،
خهوه کانم پرن له ته نیایی من و بئ تویی تو.

مانه وه

نه م خوشه وسته دل ره قه عیشق په روره ی
نه ده توانم وه کوو کیژنیک بیخه مه پاشته رکی نه سپ و
له ژیر سایه ی زیره و شانی تریفه ی مانگه شه ویک دا هه لیگرم،
نه ده شتوانم هه رگیز دلی لبی به رده م و
خوم گیروده ی کولکه زیرینه ی شونینکی دیکه بکه م
ناوی: خاکه.

نه م ده ریایه ی
نه ده توانم له جامی چاوه کانم دا رایگوزم و
نه ده شتوانم له دووری نه و
له نو قیانووسی هیچ شونینکی دیکه دا قومه ناوینک
بخومه وه،
ناوی: خه لکه.

من ده زانم دارستانی هموو شوینیک
جریوهی گهرمی چوله که و
رووباری هموو ولاتیک
دهنگی تافگه و رهنگی کف و پیچوپه نای رینگه ی به ره و
دهریای هه یه

به لام چ بکه م، لیره نه بی
نه گویم چاکیان ده بیسیت و
نه چاوم چاکیان ده بیننی و
نه گیانم چاکیان هه ست ده کا.

۱۳۷۵

ته نیا

چهند رڙڙیکه کولی گریانیکی خهستم هه لگرتووه و
هیچ دل پریک،

چهند مانگیکه گهرووم پره له ئاواز و
هیچ بیسه ریک،

چهند سالیکه دیوانم پره له شاعر و
هیچ خوینه ریک،
نادوزمه وه

که فرمیسک و ئاواز و شاعرم جی بیلیم.

داوا

کاتیک شیعری خوشه ویستی تو ده نووسم
— دهست به تکا —

و شه دوای وشه چاوه رین،
ده پیم بلئی نه من کامیان هه لبریرم:
خاک، نیشتمان، ولات یا زید؟

کاتیک فکری دور بوون له بالای تو ده کهم
— دهست به تکا —

یه ک به دوای یه ک دا چاوه رین،
ده پیم بلئی نه من کامیان به جی بیلیم:
ژان و نازار یا دهر د و ئیش؟

گومان

دار ره‌نگه بتوانی بلی
چهند فرمیسکی زهردی گه‌لا
له چاوانی هه‌لوه‌ریون.

ههور ره‌نگه بتوانی بلی
چهند په‌پوله‌ی سپیی به‌فر
له چاوه‌کانی فریون.

نا، نا، تو ناتوانی بلی
که چهنده داری ئاوات
گه‌لایان لی هه‌لوه‌ریوه.
چهنده هه‌وری چاوه‌روانیت
فرمیسکیان لی بازیوه.

به لین

نه گهر رووبار،
گه لای ته رمم هه تا کوو نیو ده ریا بیا، -
من نامادهی هه لوه رینم.

نه گهر ناسمان،
مه لی روحم تا نه و په ری بن کو تایی رینگا بدا،
من نامادهی هه لفرینم.

من نامادهی توانه وه م،
هه لمی له شم ده باو هشی دا را گو یزی
نه گهر هه ور.

خهون

له م میژووه پر دوو که له
چون دوو که لی مال سووتان و توپ باران و کیمیا باران

له نیو ئه م رووباره لینه
چلزون ناو و فرمیسک و خوین
له یه ک جیا ده که یته وه؟

تو له نیو خهونی ژیان دا ده خولینته وه!

ئاسنامە

رەش تەرىن قولى ئافرىقام.

بۇ چى بە من يىندە كەنى؟ خۇرەنگم نا،
باسى بە ختم دە كەم، بە ختم.

تەنيا تەرىن مەرۇقى نىوقەرە بالغى ئەم دونىايەم.
باسى رۇحم دە كەم، رۇحم.

بىكەس تەرىن لەدايك بووى سەر ئەم خاكەم.
دە بەس قاقام بۇ بكىشە،
باسى شىنەرم دە كەم، شىنەرم.

دنیایی

چون ده توانی له نیشتمانی شیعردا سهر هه لبدە،
گەر نه توانی متمانه به وشه بکهی؟

چون ده توانی سهر بنییه سهر سهرینی خوشه ویستی و
نیگه رانی خه وونی خه یانه تیک نه بی،
ئه گەر نیگا دلنیا ییت پی نه به خشی؟

۱۳۷۵

تہرزہ

لہ مہرگہ ساتی نیوان دوو رووداوی لہ دایک بوون و مردن دا
ژیان کہ پری ژیر تہرزہ یہ کی ناوہ ختہ و
منیش نہوہی بی ناگری زہر تہشتی پیر.

هیچ کہس نییہ پروا بکا
ئہم مہ شغہ لہ بی ناگرہ سہراوہ ژوو ہہ لو اسراوہ،
رؤژیک گرکانی ناگر و
ئہم خو لہ منیشہ رہش پوشہی
وا خہریکہ کفنی بہ فر، غہ مناکانہ دایدہ پوشی
رؤژیک سہ کوی سہمای کچی ناور بووہ.

لہ تہ نیایی بہر بہرین و بی برانہ وہی رؤحی خو م دا
دہ تلیمہ وہ،

هیچ کہس نییہ خہ ونہ کانم پروا بکا و
من دہ ترسیم با و بؤران
شانازی سہر کیلہ قہ بری پیتشینانمان بسر نہوہ.

تىنوو

چۆن بەو شە پۆلە ويشكانەى
رۇحى ئاويان لى دزراوہ
تىنوايە تيمان بشكىنين؟

چۆن بەو ئاورە بى گرافانەى
كە گەرمايان بى نە ماوہ
لەم قالبە سە ھۆلئىنە بىينە دەرى؟

ئەرى داىە!
بۇچى ھەموو ئاوہ كانى ئەم دنيايە
بە قەد ماچىكى سەردەمى مندالىى تۇ
تىنوايە تىم ناشكىنين؟

بۇچى ئاورە كانى ئىمىرۇ
گەرماى دوينىى
دەستە كانى تۇيان نىيە؟

۵۶ زهوی سهخت و ناسمان دوور

دایه! دایه! سهر هه‌لده گرم

مه‌لئى بؤ کوئى؟

سهر هه‌لگرتن شوینیکى تاییه تی نییه.

ههر دیمه وه؛

مه‌لئى كه ننگى؟

گه رانه وه

كاتیکى تاییه تی نییه.

۱۳۷۵

گه ران

له نيو هه ورا خوټ وه شيرى، ده يبارينم.
له گه رده لوول دا لوول بخوټى، ده يوه ستينم.
له ژير بالاى شه پوټينك دا، ماسى ئاسا په نا بگرى
ده پرووخينم.

ته نيا نه گه ر له ئاوينه ي دلنكى تر دا بتينم،
ناتوانم نا، بيشكينم.

قوربانی

ئاو شایه ره و
ئاوازیکی شاد ده خوینی.

با بؤ شاباش
دهست ده باته نیو بسکی دار.

لهم نیوه دا گه لایه ک قوربانی ده بی!

۱۳۷۴

کوچ

خاک،
توانای کوچی نییه.
ئه وهیه رازی مانه وهی هه میشه ی من
لهم ولاته دا.

باران

باران! ئه‌ی نه‌زموونی له‌دایک‌بوونیکه‌ی ناسمانی و
مه‌رگیکه‌ی ده‌ریایی؟

بۆ زه‌وی واده‌ی چی‌ی پێ‌دابوو،
که‌ هه‌وری دلداریت به‌جی‌هینشت؟

باران! ئه‌ی کۆچ‌کردوو
ولاتی ته‌ستیره‌ و هه‌ور و با؛
کێ هه‌یه‌ بۆ‌لاوکه‌ ناسمانیه‌ت
گۆی هه‌لخا؟

باران! تۆ خاچیکه‌ی سه‌رگه‌ردان:
سه‌ریکت له‌ ناخی سوورانی زه‌وی داو
سه‌ریکت له‌ نیوان گه‌رانی هه‌وردا.

باران! ئەي

رېبوارى رۇژانى بىن خۆر و

شەوانى بىن مانگ و ئەستېرە!

باران! ئەي پاك ترين ھاورە گەز بۇ گريان!

منم من

بۇ مەرگى تۇ گريام

ئەي مروف ترينى دلداران

من و تو

زهوی سه سهوز و ئاسمان ساف،
وه تو سه ره خوش
له نیوان ئهرز و ئاسمان دا.

"زهوی سهخت، ئاسمانیش دوور"
وه من ماندوو
له نیوان بهرد و باران دا.

بۇ كۆچى باوكم

بەر پەنجەرە، دەست بە ئەژنۇ، سەر لە سەر دەست،
گویم بۇ ئاھەنگى دیدارى باران و خاک راداشتووه.

چەند دلۆپىك بە گۇنام دا دەرژىتە خوار؛

دلۆپەى باران!؟

نا بابە گيان،

ئەوہ يادى مەرگى تۆيە

ئەمىشى خستۆتە گريان.

چاره نووس

به رواالت: گهنجی گهنج،

به دهروون: پیری پیر،

ده ترسینم زور زووتر ناچار بم

دهروونم،

له و دیوی رواالت تم بنیژم.

به رواالت: گهنجی گهنج،

به دهروون: پیری پیر.

سەرگەردان

دیتنه ووت چ سهخته،
ته نانهت نه و ده مه ی پیکه وهین.

ون بوونت چ دژوار،
ته نانهت نه و ده مه ی لیک دوورین.

۱۳۷۴

قه فہس

بہر لہ وہی زہینی ناسمان
لہ بیرہ وہریی ہہ لفرین
بہ تہ واوی پاک بیتہ وہ،
دہر گای قہ فہسم کردہ وہ؛
ہہ لفرینی لہ بیر چو و بزوہ!

بۇ؟

دار نىم،

لە ھەر شوئىنىك رۋابام

نە يانتوانىيا رامگۈيزن؟

بانىم،

بۇ ھەر شوئىنىك رۋىشتىبام

نە يانتوانىيا رامگرن؟

۱۳۷۴

شه پۆل

به ستینیک بووی و ته مه نیک
چاوه پروانی ئاوی زه ریا.

له نیوه پیری ژیانته دا شه پۆلنیک هات تۆی کرده ژیر؛
ئای که نه تزانی به ستینی زه ریا یه ک بووی،
ئه وهنده سویر!

۱۳۷۴

تراویلکه

به تینوایه تی خۆم رادیم،
ئه گهر سه مای بریقه داری تراویلکه کان لیم گهرین.

له ته نیاییم دا ده پشکویم،
ئه گهر هه ناسه ی پاییزی ئه م ناشنا نامۆیانهم
لین دوور که وئ.

ههر به یادی تۆوه ده ژیم ئه ی ئازادی!
ئه گهر یاده تاله کانی رۆژانی نیو زیندانه کان
دهست له نازارم هه لگرن!

پۇلا

پۇلايە پۇلا

- بەرز ويە كپارچە -

ئەم دارە ناسك و

كورت و راپايە

لە پيش چاوانى بىن گوناھى تۆ:

مەلى نىوقەفەس!

غەریب

ناتناسم نا،
هەرچەند وەکوو هەناسەى و
دە رۆح و گیانم خزیوی.

بە تۆ نامۆم،
هەرچەند وەك خۆم
لە ئاوینەى رۆوبە رۆوم دا راوەستاوی.

بۆ تۆ دە گریم،
- ئەى شاعیرە غەمبارە کە -
بۆ بە چارە نووسی منا گری دراوی؟

ون بوو

خه ونه کانم و نیان کردووم.

رؤحیکی سه رگه ردانم و چاوه روانم

که یا خنکان و یا سووتان،

به بلیسه

یا به شه پۆلم بسپیرن.

۱۳۷۳

هوا

چرايه ک کوا،
که "با" نه توانی فووی لى بکا؟

شکوفه يه ک،
خهزان هه رگيز نه یژا کینى؟

وه مرؤفیک،
که چاره نووس نه توانی بیتوینیته وه؟

هه‌وال

من قورسایی غه‌مینکی بین برانه‌وه‌م
له سیمای داربه‌روودا دی،
وه لووره‌ی با، چیرۆکی سه‌خته پاییزیش.

چ غه‌مباره،
له چاوانی داربه‌روودا
هه‌لوه‌رینی
فرمیسکی زیرینی گه‌لا.

دیدار

ژووره که ی تو
له نیو گهرووی په نجه ره یه کی کراوه
هه وای تازه ی هه لده کیشا
وه من ته ق ته ق
له ده رگام دا.

چاوره ی بووم ده ستیک ده رگا بکاته وه
ده ستیکم دی: په نجه ره ش داده خاته وه.

تہنگہ بہر

بارانی مردن
لہ دور و بہرم بہ خورِ دہباری؛

"با"ی زہمان بہ لہز
لہ بہری ہہ لئی؛

«بہ با و بہ باران
ہہر عومری بہ فر
کہم دہ بیتہ و ہ.»

رووداو

بهردی سروشت
مهلی گه لا
له لانهی لک هه لده فرینی.

سینه‌ری شهو
تا سهر سینگى رۆژ داده کشی.

په‌نجهى سه‌رما
ده‌مى په‌نجه‌ره داده‌خا.

له سهر ته‌ختى وه‌رزىكى زه‌رد داده‌نیشی:
میری پاییز.

ئا.....ی چ پاییزىكى ناوه‌خت!

قوناخ

شین، زهرد و سپی
رهنگی ته مهنی یه ک ساله ی سروشت.

منال، لاو و پیر
رهنگی ته مهنی یه ک جاری مروف.

ئا.....ی له کویی، له کوی،
تازه بوونه وه؟

ئاوات

ماسی، میوانی خه وونی گۆمینک بوو.
رینواریک بهردی هاویشته نیو گۆم؛
گۆم توند راجه نی:
خه ونم هاته دی!؟

۱۳۷۲

ته زمون

ته نیا یه ک جار
هه لفرین ته جر به ده کا
گه لا؛
له پاییز دا
له لکه وه هه تا زهوی.

ته منیش ته نیا یه ک جار ژیان،
له گریانی کاتی له دایک بوونه وه
تا فرمیسکی ده می گیان دان.

شه‌هید

گه لایه‌ک وه‌ری.
خه‌سته بارانیک،
ته‌رمی شوشته‌وه.

قه‌لشیک‌ی زه‌وی:
مه‌رقه‌دیک‌ی ون؛

شه‌هید ده‌نیژری:
بی کفن و دفن.

چہ واشہ

ریگایہ کت

پنوا، پنوا.

گہ یشتیہ بہ ردم تابلویہ ک:

بن بہ ست.

بہ کو تایی گہ یشتوی و

بہ لام چہ ندہ ریہ کی دوورہ

تا بگہ یتہ وہ سہ رہ تا.

به ر ناگردان

سوار چاکی "گه رما"

سواری ناگره،

که مه ندی دوو که ل

ده خاته گه رووی دینو ه زمه ی سه رما.

ده سکیشی سپیی به فری سه ر په نجه م

ده بی به ناو و

خوینی گر به نیو کولانی ره گما هات و چو ده کا.

سووتان! له میژ بوو به دوات دا ویل بووم.

توش نه ی خو له میش!

چ روزه گاریکه شوینت هه لگر تووم!

موعجزه

فالگیر:

پوژنیک دئ دنیا ده گورئ،

ناگر له سه رمان ده بیه سستی،

ناگر به ندان!

سه هؤل وه ک ناگر گر ده گری

سه هؤل سووتان!

چاره نووس ههروا تال نابی.

پرسه

هه ور ده گری

به سهر رهش پو شیبی بی شه دا

چه مەری با،

ده خزیتە نیو

گه رووی ژهنگ گرتووی ئەم دۆله.

له سهر پاشوو ده حیلینی:

ئەسپی سهر کیشی شه پۆلینک،

بۆ مەرگی سوار چاکی ده ریا.

رینگا

زین و لغاوی ئەسپی "با" فری دە دەم.
بە کولانی خۆلە پۆتینە ی زەمانا چوارنال دە روم.
لە پشت سەرم بارانی تۆزە دە باری.
لە کانیاوی تراویلکە دە روانمە خوم:
تراویلکە، ئاوینە یە کی تیکچر ژاو.

کە مەندی دەست رە یال دە کە م،
لە قەدی ئاسوی بالینم:
ئاسویە و ئاسکینکی رە وە ک.

دە ئەسپی هەنگاوم دە خورم:
ئاسویە و قەلای سە هۆلین.
تە ئا باوەشی پی دا دە گرم:
ئاسویە یە کی هە ورین!

نهری ناسو رووباریکه،
هر ماسی سه‌به‌ستی خه‌ون
ده‌توانی مه‌له‌ی تیا بکا؟!؟

ناسو گه‌واله‌هه‌وریکه،
هر بای خه‌یال
ده‌کری باوه‌شی پیا بکا؟!؟

۱۳۷۲

چهمه ر

به ژن و بالا:

دارستانیکه پاییزی؛

روخساره کان، زهرده گه لا.

بای کاره سات:

پر گه رووی قوولی گورگی شه و

ده لوورینی.

وه ری، وه ری، یه ک دوو

سی چوار، گه لا وه ری.

شین گیریه ک له جه ننگل دهنگ ده داته وه:

له شه ری نیوان دار و با

لک، زورترین زیان ده با!

وهی رڤ، وهی رڤ

گه لا گه لا!

بیر

دارتاش داری قه قه سینیکی داده تاشی،
راوچییه ک داوی ده ته نی؛

شاعیر نیکیش

به ده م بیری:
شکانی شوولی قه قه سینیکی،
پسانی رایه لی داویک،
هه لفرینی بالنده یه ک،
ده تلایه وه.

چەند كۆپلە شیعری سەربەخۆ

(۱)

ئىيوم پەنجەى باغە وانىك،
چاوه پروانە:
بەرى ماچى
لە دارى بەژنى تۇبچنى.

(۲)

هەورى يادت
بە سەر داربەر ووى بالا ما رادە بوورى.

ناتەنم دەست لە دەست نىم؟

ھەمىشە دەستى بوایە!

(۳)

من به روبروی داری گریان؛
تو رپیواری نیو باغی سه وزی پیکه نین.

چهند زه حمه ته به یه ک گه یین!

(۴)

سینگی ههور
کاغه زی زور نامه ی من بوو.

بو په ژاره م:
ههور گریا،
کاغه ز به دستت نه گه یی!

هه‌رمان

فریشته‌ی به‌فر
له پاش سه‌فه‌ری دوور و دریژی باوه‌شی ئاسمان،
له سه‌ر سوورگولی گونای تونیش و
زوو توایه‌وه.

سه‌ر په‌نجه‌ی نه‌رمی بونی ریحانه
دوای شه‌وی زولفت،
ده نیو بیستانی سینه‌ی تو‌گه‌را و
قه‌ت نه‌برایه‌وه.

زه‌رده گه‌لایه‌ک
له نیو کولانی پر بیره‌وه‌ریی ده‌نگی خوشپه‌ی پیت
خوی کرده پینخوست،
به‌لکی سه‌وزی هیچ دره‌ختیک‌دا
نه‌لکایه‌وه.

مزگینی

که "با"ی شوان
مینگه لی هه وری هه لپنچا،
ده بلویری برووسکی تووراند.

بیری سروش،
سه تلی زه وی
تهژی کرد له شیری هه ور.

وه من قاسپه قاسپی که وم
له داوینی هه واری دلم،
گویی لی بوو.

پر به گه رووم
هاوارم کرد:

به خیر بینه وه نهی به هار!

پیچه وانه

هه تا ئیستا
ئینسان دونیای — بو بالنده —
له قه فه سینیکی بچوو ک دا
ده بریه وه.

به لام تو ئه ی پهره سیلکه م،
بالنده ی و
له قه فه سی چاوه کانتا
من
زیندانی!

پرسیار

ئەوہ کئی بوو
بەردی گرتە ئاوینە ی نیو چاوانی من
چرزی تی خست؟

ئەوہ کەنگی وەر ز گۆرا
تووکی سەرم
لە داری بەژنم هەلۆهەری
گەلا، گەلا؟

ئەوہ لە کوی
زەریا دلێ وە کول هات و
لیرە هەور
بە سەر بالای منا گریا؟

خەو

ئەي چاوه كانم،
من بيشكەي سەرم
تا كەي راژينم؟
سواری سەر بالی خە يالتان كەم
ئيوه بنوينم؟
هەر چەند ئەزانم
كە باي هەناسەم
تۆزى خەرماني خەمى دەروونم
بۇ ئيوه دينى؛
بەلام گوى بدەنە
ناهەنگى دلى ماندووم كە دەلىن:
«هەي لايە لايە، رۆلە لاي لايە
دە بنوون درەنگە، بۆچ خەوتان نايە.»

په نا

نه و ده مانه ی هه وری هه ستیک

له ده روونما ده گرمینی و

به ریژنه

بارانی وشه ده بارینی،

په نا ده به م

بو ژیر چه تری ئاوریشمینی شیعریکی نوی.

ياد

گهر باراني بيره وهريي رابردووي دور
له پنده شتي ويشكه لاني
دلي تينو ومانه باري،
ره گي داري خه و سيس دهبي و
بهري خه و ن
ناگريته خوي.

توئه وهوره خه يالينه ي،
شووشه ي تيزي هيچ سنووري
ناتواني زامدارت بكا.

من مرؤقم و
ناشتوانم
له م سنووره لؤكه يبهش ده ر باز بيم!

هاودهردی

که دهستی دار
یه ک یه ک،
گه لاکانی وهری،

که ئاسمان
کلوو کلوو،
به فر له چاوی هه لوهری،

منیش لیره
له ته نیایی ژووره که ما
تار تار مووی سه رم هه لوهری.

ژوان

له سهر کانی دانیشتووم:
چاو له چاوی تو ده کهم.

ئه م ناسمانه شینه
ئاوینه به که گه وره،
له به رامبه ری زه ریای
چاوانت راگیراوه.

له سهر کانی دانیشتووم:
چاو له چاوی تو ده کهم.

ته عبیر

نه مشه و بینیم
بو همیشه لیکه لبر این:

ده لئین خه ون
به پنجه وانه ی راستییه!

خۆزگه

له م سنورانه قه لسم:
گشت لایان لئ ته نیوم.

خۆزگه توانیام له نیو
جیهانی بی سنووری چاوانی تۆدا بژیم.

نازادی

کام نازادترین:

من

یا

بالندهی قه‌ف‌س؟

بستیکه به‌ینی:

ئه‌و و رزگاری،

په‌ت و گه‌ردنم.

پینج کۆپله شیعیری یاغی

(۱)

تا چاو بر ده کا
ئالقهی پرسیارم
به هه و دای ری دا هه لپه سار دووه.
به لام ئالقه کان
ته نافی دارن،
ته رمی و لامم
بی نیشان ده دهن.
ئه ری نه من کیم؟
تا زیاتر له خۆم نزیک ده بمه وه
زیاتر له بوونم،
دلسارد ناهومیند.

بلیی رۆژنیک بی

به و راستیه بگه م:

هه و بلکه م!

(۲)

هەر ته نیا من نیم.

زه مانیش کاتیک سه ره روئی کرد
له نیو چوار چیه هی "سه عات" یان خست و
وه ک که لی گیره
خولیان پی لی دا.

هەر ته نیا من نیم!

(۳)

ئاوینه ی روحم
قور و چلپاوی ریگه ی دژواری
پیدا پرژاوه.

ترپه ی دلشیم
دهنگی ده فیکه
له نیو چه مریی
ناشتنی ته رمیک.

(۴)

ده زانن خوینم
ده گه‌ل چ ناوی،
تیکه‌ل کردووه؟

ناوی نهو به فرهی
له له پی ده‌ستما
گیانی به خت کرد
تا تیراوم کا.

چاوم به ده‌شتی قاقر هه‌لنایه،
خوینم پیشکه‌شتان،
سالی داهاتوو
رؤحم ده‌نیرم
بو باغه‌وانیی

گولزاری لاله.

(۵)

له رُوژی روونیش
چرای دل هه لکه ن
- به گری برووسکه -
ئه ودهم تیده گهن
که ئه وه تاوه
چهنده بی تیشکه!

۱۳۷۱

تووره

له نیوه تووره م،
چاوی له گنجی نیو چاوانم کهن:
وهک هه وری پرن.
ها که تووره ییم
په ره بستینی و
برووسکه ی هه ور
بتانسو و تینی.

در دؤنگ

هه وه ره کان به یه ک دا نادا:
نه ک برووسکه بیسووتینی.

بئ بارانه ش،
تینوایه تی ده یخنکینی!

بەھار

ئەي خونچەي دەمت

تاقانە خونچە:

لە پاييزيشا شكوفە دەکا.

ئەي گولئى كۆلمت

تاقانە گولئىك:

لە زستانيشا

سوورى شەرابى .

ئىستاچ وەرزه؟

لیم ناديارە؛

هەر کات کە خونچەي دەمی تۆ پشکووت

بۆ من بەھارە.

خوشه ویستی

ناسمان به قه د من
نه ستیره کانی خوش ویستبایه،
هیچ نه ستیره یه ک
دانه ده رزا.

زه ریا به قه د من
ماسی یه کانی خوش ویستبایه،
هر گیز دهنو وکی ماسیگره کان
نه ده بووه تابووت.

چیا به قه د من
به فری خوش ویستبا،
یا هر چوار وهرزان به فری ده ماوه،
یا خویشی له گهل نه واده تو اوه.

به لام داخه که م
ئاواتم: ناسمان، زه ریا و چیا یه
خویشم: نه ستیره و ماسی و به فرم.

وینه

ههور: کامیرا،
برووسکه: فلاش،
نم نمهی باران
بو شوشتهوه و
دلی منیش: قاپ.

ئا...ی نیشتمانم!
هه تایه ک چرکه،
بو لئوه کانت
بزه قهرز که.

ناو

که بووم به باوک و
هاوسه رم ناوی
کۆرپه که مانی
"شهونم" دیاری کرد،

له نیو دهفته ری شيعره کانما
من ناوی شيعری "شهونم" م گۆری.

ئاخر چۆن ده بی:
هەر دووک منالم
یه ک ناویان هه بی؟

چاوه پروانی

دهر گاکه تان لیم تووره یه:
ئه وه ندهی بیم به تیشکی چاولینی بدهم و
تونه یه دهر.

ئه مجاره دیم:
با دهر گاکه به نیگاکه ی
ئه وه ندهم به رده باران کا
هه تا به هاوارم ده گه ی.

هاوار

نهنگو ستم له سهر
ماشه‌ی تفهنگی هاوار داناوه،

هه‌تاله گه‌رووی
ئهم بیده‌نگییه‌دا
بیته‌قینمه‌وه.

مهودا

بوشکوفه‌ی گه‌شی به‌هار
باسی خه‌زان:
له باوه‌شی گه‌رمی ژینا
توانه‌وه‌یه.

بؤ‌گه‌لای زه‌ردی پاییزی
باسی به‌هار:
ئه‌فسانه‌یه.

ئا.....ی سروشت، ده‌س به‌داوینتم!
مه‌ودای وهرزه‌کانت کورته.

ته‌نیایی

له و دیوی په نجره که دا:
چنارنکی گه لاوهریو،
هه‌لده لهرزی و
بایه کی سرې پایزی
له پینش چاوی،
گه لاکانی
نوقمی گهرده لوولوی ده‌کا.

له‌م دیوه‌ی په نجره که دا:
که‌سن دیاره؛
دواین ده‌سته‌چیله‌ی یادی،
به ناگردانی ته‌نیایی خو‌ی ده‌سپیری و
ورده ورده
خامی سپی
به سهر خو‌ی دا هه‌لده کیشی.

غەم

غەمی خووم وە کوو
شوولیکی ساوا
بە چەند دلۆپین فرمیسکی بە سۆز
خاودەبیتەو و
هەلەدە کیشری.

غەمی تۆ بە لام:
دار بە پروویە کە
ریشە ی پشتیندە و
چەند قەد لە دەوری زهوی ئالاولە.

زیندان

نالہ و رُوژہ وہ
چاوم لہ بہند و
زیندان ترساوہ،
دەر گای زیندانی ئەم ترسەم لہ سەر
گالە دراوہ.

۱۳۷۰

بای بسکان

هه تا شنه بات شیت نه کردووه و

نه بوو به توفان،

لیچکه که ت لاده،

با له ره شمالی بسکه کانتا بگیر سینه وه.

نه که ی جلّه وی بسکی ره ش شل که ی،

که من زور ترسم له ره شه بایه!

کوچ

مانگی چارده،

— تا نیوه شهو —

چاوه پروانی تهرمی تۆ بوو.

من ترسی دوارپۇژم هه بوو،

گه ورهیی تۆ

کوابه هیلال هه لده گیرئ؟

ئەوينى ئەفسانەيى

گلۈپىنك و ئەو گولەي وا
لە ژىريا پشكووتبوو،
راز و رەمى
ئەوينىكى ئەفسانەيى يان لە دل دا بوو.

ھەموو شەوى
گلۈپەكە
لە نيو رۈحى تىشكە كانيا ئەتۈايەو و
بە سەر بالاي گولا دەكشا.

گوليش لە سۆزى ئەم عىشقە
ھەر بە سەما
بۇ باوەشى گلۈپەكە ھەلدەكشا.

زۆرى نەبرد
گول بە دەستى خەزان ژاكا.
ھەر ئەو شەو
گلۈپەكەش
لە نيو گرى خەزانى ئەوينا سووتا.

به فر

مروّف که مرد،
له نیو کفینکی سپی دا
ده بییچنه وه.

سروشت که مرد،
له به فریکی زستانی دا
ده یشیرنه وه.

ئاويلكه

گورستانى ولاتى من
سهدان گورى
چاوهروانى تهرمى لىيه.

زىندوو بوونتان بسهلمىنن،
دهناليره
وهنهوزيش ههر
ئاويلكه يه.

گلکو

مەرگی شهید
وه کوو مەرگی خوره تاوه.

ده مەوئواریکی درهنگ
که په نجهی چلکنی هه ور
خوینی هه تاوی لێ ده تکی،
ته رمی له خوین گه وزاوی خۆر
بۆ باوهشی گلکو ده خوشی.

به ره یانی
له سه ر کیلی رۆژه لاتی ئەم گلکۆیه
هه ر دلۆپیک
ده بیته په یکی گزینگ و تاریکایی ده شواته وه،

مەرگی شهید
وه کوو مەرگی خوره تاوه.

مان

شوشەى پەنجەرەى ژوورەكەم
بوغ گرتبووى،
ئەمىنىش وىنەى روخسارى تۆم لى كىشاوہ.

ئىستە ئىتر
ھەرچى رۆژە ئەم پەنجەرە ھەلم دەگرى و
وہك قابىكى كە تابلۆكەى لى دزراى
بۇ وىنەى رووى تۆ مان دەگرى.

ئاوینە

که گرژ و توورپەت دەبینم،
دەلیم بریا ئاوینە بام:
هەر جاری که چاوه کانت
وینە ی تو بیان
له روخسار ما پێ دەنواندی،
هیندە گری و خەمە کانتەم دەخوار دەو
تالە روخساری من دەنیشت
پەژارە و گنجی نیوچاوان؛
تۆش دەبوویە
ئاوینە یە ک:
بێ گنج و جوان.

توانه وه

تو وه ک شه مینک ده چی
نه منیش وه ک به ژنی نه م شه مه م.

دلنیا به، ههر کاتینکی
هه موو گیانم له عیشقتا بتوتته وه
گری ژینت
نه کورژیتته وه.

دهستی خهزان

که پاییز هات
هموو شهوئ
وهک گلویی
به سهر لکی داره کانا شوږ ده بمه وه.
ده بمه چاوی نه و گه لایه ی
دهستی خهزان
له دهفته ری نه م دارستانه ده یدرئ،
با کویرانه
به ره و مردن
رینگه نه برئ.

ماچ^۲

گوناگانم:
گه لای زهردن
پاییزانی
له داری ژیان وه ریون.

لیوه کانت:
دوو شکوفه‌ی شللیره‌ن و
به سهر گه لای پاییزانا
ناچه منه وه.

۱۳۶۹

وهسپهت

شاعیر نیکیان، به تاوانی "شیر وتن" له دار ده دا،
وتیان: وهسپهت
بؤ دوایین جار؛
شاعیر لئوی لیک هه لبرې
دوا بالندهی شیرعی تازه ... له شه ققهی بالی دا، فری ...

۱۳۶۸

نامو

مهلهی زهریا
ژیانی نیو دارستان و
هه لگه رانی قه دی چیا
چه نده سهخته:
زهریا، دلۆپ
دارستان، دار
چیا، گاشه
ده بوغزینی.

شۆرەبى

رۈوبارىك بوو ... ساليانى سال ... له ئاوينەي
رۈوخساريدا
بسكى شۆرەبىيەكى دەشۈشت.

رۈۋزىك رۈوبار ... له شۆرەبى بە رۈقدا چوو ...
توورەبىيەكەي بوو بە لىلاويكى سوور و
رەنگى سەوزى بسكە كانى له خۇي ھالاند.
كە شۆرەبى پرسیارى كرد:

بۇلىم توورەي؟!

وتى كاتى قەمچىيەكەي رەشەباي در

له بەژنى دارستان ھالا

تۆله ترسا

بە سەر شۆرى دۆش دامابووي.

كە ئەمەي وت ... گەردەلووليك ھەلىكرد و

ھىنا كە خۇي ويك ھىنا

۱۳۴ زهوی سهخت و ناسمان دور

له نه کاوا

وهک دهرویشیکی جه زم بوو

پرچی به سهر شانی دا دا

رووباره که که و ته له رزه،

کاتی دیتی که نیودلی شوره بییه که

لانی شیرینکی سهر به رزه.

۱۳۶۸

سى ھەنگاۋ تا مەرگ

خەۋنۇۋچكە كايە يى دە كا:

ۋەك چۇن رېبوار

لكى دارى

بەرەۋ زەۋى رادە كىشى و

لە نە كاۋا بەرى دەدا.

شەۋ قاقا بەم پىندە كەنى:

ۋەك چۇن لمى قە راغ زە رىا

بە دوا پە لە قاژەى شە پۇل.

مردن دەر گاي دە كاتە ۋە:

ۋەك چۇن گور گىكى چاۋ برسى

بۇ نىچىرى

زار لە بە رىە ك دە باتە ۋە.

برووسك

شیرین!

ئیمرو دەبى،

ھەموو ھەورە گەرۆكە كان كۆكە يەو،

برووسكە يەك دەستەمۇ كەى.

زۆر لەمىژە ئەم ولاتە بىن بەھارە

بەرگى سەوز ناكاتە بەر.

تەشى بادە،

برووسكە كەت لە رانى ئاسمان بخشىنە و

رېز رېز باران

— وەك داوہ بەنى بادراو —

لە كە لافى ئەم ھەورانە ببارىنە،

با كىژى تۇر يايوى سروشت

بۇ بەھارى سالى تازە

بەرگى سەوز

بۇ بەژنى ئەم خاكە بچنى.

خۇش دەۋىي، لىشت توورەم

"بۇ دوستى شاعىرم جەلالى مەلەكشا"

(۱)

دىسان دوۋكەلىكى رەش و ھەناسەى تۇ،
دىسان كۇلانى غەرىبى و سىنبەرى تۇ،
دىسان جانتاى ئاوارەبى و سەرشانى تۇ،
دىسان، دىسان
زارى كراۋەى كەلەبچە و
دەستانى تۇ.

تۇچەندە بارىكى قورسى
بە سەرلاشانى غەمەۋە.
چەمۇلە يەكى چەند مۇنى
چەمۇلە جانى تەمەۋە.

(۲)

هه‌وور وه‌ك تۆ
به‌گريان ئاشنا نيه.
ژان وه‌كوو تۆ
به‌ناخى هيچ برينيك دا رۆنه‌چووه.
هيچ بيشه‌يه‌ك
له‌خه‌زانى ته‌مه‌نى دا
نيوهيندى تۆ
گه‌لا و لك‌وپۆى نازارى
نه‌وه‌ريوه.

تۆ چه‌نده بارىكى قورسى
به‌سه‌ر لاشانى غه‌مه‌وه.
چه‌مۆله‌يه‌كى چه‌ند مۆنى
به‌نتو چاوانى ته‌مه‌وه.

(۳)

ئاويەرنەيتوانى غەمى تۆلە كۆل بىنى،
ناردى بۆسەر شانى دىمى.
زىربار لە دەستى نەھات
تۈزى غەمى سەر سىماي ون بووى تۆ بشوا،
لە نيوزە رىياچەي ورمىنى خست.
لە و كاتەوہ
من ئاوارەم
بە شوين چيا و دەريايە كى ئەفسانەيى!

(۴)

چۆن كۆلە كەي ساواي بە ژنم
ئەم ئاسمانەي غەمى توى پىن رادە گىرى؟
كوا بە كانياوى چاوانم
دەرياي فرمىسكى غەمى تۆ
هەلدە گىرى؟

(۵)

له نیو له تی ئاوینهی چاره نووست دا
خۆت لی ون بووه،
بیر و ههنگاوی تو، هه رگیز
یه کتریان پی نه دۆزراوه،
ریگا له گه ل
رپیواری سالانی پیشووی
ناشت نه کراوه.

(۶)

نا توانم دهست له دهستت نیم:
پۆلویه کی گه شاویه، ده مسووتینی.
نا توانم نا، نزیکت بم:
ئه م هه ناسهت
ته نووریکه قانگ دراوه
ده منخنکینی.
خۆشم دهوینی، لیشت تو وره م.

توورەيىم: دلۇپ.
زۆر جار دلۇپ،
ئەم دەريايە ھەلدەلووشى.

خۇشەويستىم: ئاسمانىكە
توورەيىم: پەلەيەك ھەور.
زۆر جار ھەور،
ئەم ئاسمانە دادەپۇشى.

(۷)

تاكەنگى مىروولەي لەشت
بارى قورسى سەرت لە سەر شان دابنى و
لە ئاوارەيى بۇزىندان
لە زىندان بۇ ئاوارەيى
بتلىتەوہ؟

كەي چاوانى بى تاوانى كۆرپەكانت
دەرگاي پىللو
لە سەر نىگاي باوكانەي تۇبكەنەوہ؟

لەۋە زىاتر ئاۋرى رۇژگار
دوۋكە لەكەي لە ھەناۋتا جى كاتەۋە.
گۆشەي زىندان
بۇشايى يەكەي
بە لەشى تۇپر كاتەۋە.

(۸)

ئەۋە چەند جار
خۇشەۋىستىم كرد بە ھەتاۋ،
دوۋكە لىك بو بە سىبەرت؟!
با ئەۋ جارەي سىبەرى خەستى توورەيى
بە سەر بالاي تۇدا بکشى!
رەشەباي شىعەرىكى سەركىش
بۇنىۋ ھەناسەي تۇ بخوشى.

سەفەری مەرگ و ژین

بارانە و دەبارئ، سەرتاپای رۆحی من تەر بووگە و
لە پەلەهێ هەوریکێ چر زیاتر
هیچی تر شک نابەم کە بیکەم بە چە تر.

توفانە و هەر تەنیا ژیر بالی شە پۆلێکی یاخی،
زریانە و سەرشانی قامچیە ک،
گریانە و هەر فرمیسک
شک دەبەم کە پەنای بۆ بیەم.

ئەم رێیە هیندە دوورە، وەک بالای باران بێ
لە زەوی راخرا بێ.
ئەم رێیە بەستەلە ک،
وەک بالای تەر زە بێ.
ئەم رێیە بەر تەسک،
وەک پردی برووسکە.
هەنگاوم هەر ئەرۆن.

وهك ئاوينك كه تازه له دهستی بهنداوينك
رژگاری هاتین.

چرای چاو، گەش دایسین
وهك تازه چه خماخه‌ی لی درابین.

ده‌بێ تیز وهك خهون، پێ بیڕم
دهستانیک ده‌بینم خه‌ریکن که ناسۆ راگۆیزن.

ئەم رینگا درێژه

تۆماره و

چیرۆکی شکانی له سەر سینگ نووسراوه.

له ره‌گی له‌ش زیاتر

چه‌می خوین به نیویا گه‌راوه.

رینگایه و هه‌ر رینگا، هه‌ر رینگا

هه‌ل‌دیم و که‌رویشکی بازره‌ی هه‌نگاوم

سینه‌ری تفه‌نگی چه‌ند راوچی له سهره:

- ناتوانن بتگرن، ئاو ده‌تکا به ئاو و دار به دار

به‌رد به به‌رد

تۆ هی ئەم خاکه‌یت و

له‌به‌ر به‌رد و ئاو و خاکیت -

سەرمامە و کرینوہ
لە بەژنم ئالاوہ.
برسیمە و سەھۆلی کەشک ئاسا
بۇ تۆیشووی ئەم رینەم دانراوہ.
بئی پەنام،
ھەر رنوو مەنزلەمە.
تەنیام و ھەر تەمەن ھاوریمە.

ئەم سیمما ماندووہم لە قابی ئاوینە ی سەھۆلا دەبینم.
بە ناچار جاروبار
پئی لە سەر سەری خۆم دادەنیم.
جار جارە وینە کەم دەیبەستنی و ناتوانم کە دەری بەینم،
جاروبار سەھۆلە دەشکیت و
گنجیکی تازەتر، رینی پیری
لە دەشتی نیوچاوان خۆش دەکا.

بەرەو خۆر ریی دەبرم، لە سەرمان کەم ماوہ رەق ھەلیم.
وہک کانیی ویشک کراو
لە ھەسەرەت چەند دلۆپ ئاودامە پینی بگریم!
ئەم رووچە تینووہم بە رووباری ئاگر ئاو دەدەم.
ھەر رینا پینوووسی برووسکە دەتوانی

ئەم میژووو پەر هەلس وکە وتانە بنووسی.
هەر هەور دەتوانی رایگویی.

میژوو مان شیعریکە: لە هەوێل بو ئاخر، لە ئاخر بو هەوێل،
خویندنهوێ هەر یەکە.

میژوو مان دەستیکە دەیان جار، لە یەک کون
مار پینان وە داوێ.

رینواری نیو مژیکێ خەستە و
دەیان جار هەر دەوری خۆی داوێ.

هەریمی مەرگ و ژین دە پیوم

ئەم دلە تەنیا ئەم پیوم دەلێ:

چلۆن گول ناتوانی بۆن بە "با" نە سپیری،

چۆن سنوور ناتوانی رینی خەون ببەستی،

چۆن تاقگە ناتوانی دەنگی خۆی بێدەنگ کا،

منیش قەت ناتوانم

کە هەنگاو بەم رینی نە سپیرم.

کە کیلگە ی ئارەزووم بە تیشکی خۆرە تاو نە دیرم.

تەنیا ئەم و دەباری، هەر دەنکە ی خەنجەرێک

نهم رۇحه زامدارەم دەجىت.

زىيانە و خەرمانى خۇى بە سەر برىنم دا دەكا.

زىندووومە و تەمتومان خەلاتم بۇ دەبرى.

هەنگاوم بە دەريا دەسپىرم:

دەريايەك بەرھەمى رووبارى تراويلكە.

چاۋەكان بە رەنگى خۇلەمىش رادىنم،

چووك دەشتى سەر گۇنا بە فرمىسك.

دەرۇم و ھەر دەرۇم، دەبارى و دەبارى

نازانم ئەم ھەورە لە كىھە داپىرەى جەرگ سووتاو

ئەم گريانە فىر بوو؟

ئەم چەمەى سروودى لای لایە بۇ كەنار دەخوینى

لای لایەى دایكانەى بۇ خەوى كام ھەتو بیستووہ؟

ئەم دۆلەى كە گەر ووى دەكاتە شمشالى شوانى با

"لاوكى ھەلەبجە"ى^۳

لە دەنگى كام منال بیستووہ؟

کولانم کولانی شه و گاره و تاریکی شووره یه.

گه رووی شه و، روانینم قووت ده دا

که ند و قوولک: هه نگاوم

نیشتمان: نه ندیشه م.

زریانه و شیت بووه

داو به داو مووی سپیی ئه م ناسمانه پیره دهر دینیی.

زریانه و تاوانی سهر زهوی

له ناسمانی ده ستینیی.

رئی دوور و ماوه که م:

کات بۆته به فریکی بهر هه تاو

ههر له ژیر سینه ری بالا ما رایدی گرم.

رئی بۆته ههریمی به سته له ک

ههر له ژیر هه تاوی رو خسار ما

گری تی بهر ده ده م.

ده رۆم و ده پرسم:

ریشه ی ئاو هه تا کوئی له ناخی خاک دایه

که دهستی هیچ شینته شه مالی ناتوانی له خاکی هه لبری؟

ئاو چلۆن خوئی کرده خواوه ندی نیشتمانی هه ور؟

چۆن ده توانم بیمه ئاو؟

دەرپۇم و خەيالى داھاتوو ھەنگاوم خوش دەکا:
ھە تاکوو موعجزەت پىي شک بىي
قەت مەحال ناتوانى بە چۆکت دا بينى.
ھە تاکوو سۇمايەک بۇ چاوانت مابىي،
تاريكى ناتوانى ھەرەست پىي بينى.
ئە گەرچى جار جاره ئاوازيک پىم دەلىي:
چۈن رېژنەي ھاوينان تىنويتى خاک و خۇل ناشکينى،
وہک چۈن کارگ بە تاقە برووسکىک
سەر وەدەر ناھينى،
خۇپۇلووى دلى تۇش
ھەر بە نەر مە بايەک گەش نابى!

دەرپۇم و بە سەر تەرمى زور خەونى سەوزا رى دەبىم،
رەشەبا، پىنووسى گەردەلوول
لە سەر رووى مېژوودا تاو دەدا.
کارەسات بە ئەسرین، تەسبىحى پەژارە
بۇ زکرى داپىرەي مېژوومان
ساز دەکا.

دەرپۇم و دەبينم:

برووسکە و

دارى ھەور

تەکاندن.

۱۵۰ زهوی سهخت و ناسمان دور

تهرزیه و:

بهری دار

وهراندن.

دهرؤم و ده بیسم:

نهم شوینه، مه لئه ندی گومانه

له یه قین ده گهری،

مهیدانی گیان دانه

له ههرمان ده گهری!

چه میت و ده تهوی دهریاکان به دواتا ری بیرن.

دهرؤم و شه رابی رابردوو

ئیستاکه ده نوشم،

بؤ مهستی داها توو.

چاوه کان بهش ده کهم:

چاوینک بؤ رابردوو

چاوینک بؤ ئیستام و

مه خابن، ئه ی کوانی

چاوینک بؤ داها توو؟

دەرۋوم و دۇنيام چىرۋكى دۇلدارى
قەت دوایی پى نايە:

رېبوارم،

دۇلدارم رېگايە.

رېبوارم،

ھاودەنگم، گۇرانى:

گەرمايە بۇ لەشم

ھاوارە بۇ گەرۋو

رېگا بۇ ھەنگاوم،

گۇرانى.

دەرۋوم و دەپرسم چ سەختە بە پردى سەھۇلىنى شەودا
تىپەرېن.

چ سەختە بىن چرارى برىن!

لەش ماندوو

ئەندىشەم بەرزەفر.

وہک "تيرى تاريكى"

ناديارە چارەنووس.

پاش هه موو هه نگاویک
تابووتی به فریکی خۆل ناسا ده بینم
هه نگاوی پیشترم ده نیژی.
مژیکی سامناکیش به سه رما ته پیوه،
تاویری سه هۆلین له چیاى به فره وه دینه خوار.
په نجه ره ی بچووکی نیو گه رووم
به ره و رووی ئەم کۆچه ده خه مه سه ر پشت و
هه نگاوم به گه رمای به یت و باو، لاوک و جه یرانان
ده سپیرم:

«بَلین به سه ری سه فینی
ده گه ل من گه لیک یار بی
سه ری خۆم بۆ نه وی کا،
که لینی ده ره ندی
له من را دیار بی»

ده رۆم و ده خوینم:
«نازیز، نه ری نازیز له من نازیز خاننی
ئه من ناو ریکم به ربۆته ده روونی
ئه وی دیکه م به ربۆته ده روونخاننی
ده کوژته وه

نه به بارانی،
نه به پیمه‌ره‌ی
نه به گل و پیه‌لدانی،
نه به به‌فری، نه به کریوه‌ی ده‌جستانی،
خو نه به غه‌می ده‌نیوه‌شه‌وانی،
نه به فرمیسکی ده‌گریانی»^۴

ده‌رؤم و هه‌ر ده‌گریم.
هه‌ر ئاسمان و به‌فره
چاوم و
بارانه.

بارانه‌ده‌باری، سه‌رتاپای رۆحی من ته‌ر بووگه و
له‌په‌له‌ی هه‌وریککی چر زیاتر
هیچی تر شک‌ناهم
که بیکه‌م به‌چه‌تر.

ده‌رؤم و ده‌روانم: هه‌ر به‌قه‌د تابووتیک بو دیتن ری هه‌یه،
له‌نیوان ئاسمان و زه‌وی‌دا
هه‌ر به‌قه‌د به‌رزایی تابووتیک مه‌ودایه،
رؤ ده‌چم، هه‌ر به‌قه‌د تابووتیک تا ناشتن،

ده روم و چند هه زار تابووتیک
هه تاکوو کوتایی ری ماوه.
دهروانمه شوینی پیم
زورتر وهک: چاوهرپی هاتنهوهی کهسینک بی،
نهک هاتن!

دهس بهسهر کردنم ههر ته نیا خه و نیکه:

ههوری روم

گشت رومری به دهستی وهردیان

زیندانی ده کریت و

پاش تاویک چوار چیوه جی دیلی.

فرینم عشقینکه:

ههوری روم

گشت رومری، هه ناسهی نازادی

له ژووری زیندانا هه لئه مژی، ناسره وی.

دلویی نیو چه مم،

روژ نییه به سهر چند هه لئیرا نه رووختیم،

شه و نییه خه له نیو وه خه بهر بوونم دا نه نیژم.

له دالانى بېدهنگى شه ودا
شېتؤ كهى شېعرم و ورېنه هاوده ممه.

چەند سەدە پشت سەرم:

شوقىكى رابردوو

چەند هەنگا و پىنش سەرم:

سىبەرم خۆى به گژ مە ترسى دا دەكا

هەر ئەوه پىشمەرگەم.

لەم ناوه هەر منم و دەروونم:

نەمزانى كۆلانى دەروونم

دووورترين كۆلانى جيهانه و له ناويا ون دەبم.

نەمزانى زەمان، وهك زەمانى سەر پەردەى سینه ما توند دەروا.

زستانه و به هارى دەبينم!

سەهۆل: دار، قەندىل: لك، تەرزە: بەر،

من په يكي نهوبوو كى پىنكه نىن بۇ زاواى گريانم.

نامەوى گشت خەونه تالەكان، دووپاتى دوينى بن

گشت خەونه خوشەكان خەيالى سبەينى.

دەزانم ئاسمان سنووره بۇ فرين، كه ناريش بۇ مەله

نە مەله، نە فرين، به سەر خاك، ئەم خاكە پاكە دارى

برين،

دهرؤم و دهمههوی به ناخی رووداودا رهها بم:
وهک باران له نیوان ناسمان و زهوی دا
دهرؤم و دهمههوی که له نیو قاموسی میژوودا
ههرهس و خیانهت
بدهمه دهستی با

دهرؤم و بانگ دهکه م:
من هه موو ته مه نی خه و تنم ده فرؤشم
به ساتیک بیداری،
به خه یال چند زاری ئاوه لا ده بینم.
له دوور را بلیندگوی هاوار، و
له نزدیک
ئه شکه وتی باویشکن.

قیامت له دلما رابووه:
ره شه با، دوو بالی په پووله ده بریت و
هه لفرین: ئه فسانه.
ره شه با هه نگاوی ریبواران ده دزیت و
رؤیشتن: ئه فسانه.
قیامت له دلما رابووه
له جهرگه ی ولاتی گریانا
فرمیسکم.

له نیو خه لک ته نیام و
به ته نیاش خه لکینکم،
زه مان وهک گور که نیک
کاته کان ده نیژی
چوله که ی به فر دی و له ترسی باشووی با
خوی له نیو باوه شم دا ده کا.
به خه یال هه لده فرم:
له چین دا دوو ده ستم له کورسی ده به ستن.
دوای تیریک له پشت سهر
ههروه کوو په یکه ره ی پاشای دوای ده سه لات
به عهردم دا ده دن
له ولاتی عه ره بان
تیژی شمشیریک، نه رمایی گه ردنم شهق ده کا و
گر گانیک له خوینی چیای له ش
له سهری بی سهروشوینی من ده گه ری؛
فه رانسه و گیوتین،
گوی سهرم و
پنی هه مووی نه وانهی
تویی پنی پنی ده که ن؛

رؤژ ناوا و بیده نگیی په کجاری
ر رووی کورسیله ی کاره با،

۱۵۸ زهري سهخت و ناسمان دوور

ولاتانی هاوسی و نازادی:

له نیوان سینداره و تیر باران.

به خه یال، سه رسوور ماو دیمه وه:

ئه وه موو شیوه یه بو مه رگی من هه یه و

هه ر ته نیا یه ک شیوه بو ژینم؟

سه رده می منالی! تو له کویی:

کیلله شین:

جل و به رگ، له به فر

پشتیندی، له مژ و

جامانه ی له هه ور؛

نیستا که گه وره م و

کیلله شین:

بئی به فر و بئی مژ و بئی هه ور!

دهر ژوم و له ده ریای به فر دا

ماسییه کم بئی قه رار

به لام نه ک وه ک ماسی،

هه ر تاو نیک

رووی هه نگاو له لایه ک.

ههست ده که مژگی نادیار
به سهر رووی ساوترین کاته کان کیشراوه
ده روم و له کلوه به فره کان ده روانم، ناشنان،
فرمیسکی سهر سپیی رابر دوون؛
ده له رزم، به پؤلووی ئه و یاده گهرمانه ی
له کوانووی میشکما رامگر توون؛
له ش گهرم دادینم،
ده پرسم ئه ی دایه تو له کویی
زلله یه ک له و کورپه لاساره ی خو ت بده ی
که له نیو کولانی زستانا
ون بووه و
هه وره کان ده کاته نیشانه؟!
به فره کان،
خو هاره ی ماشینی نیو شه قام
نه یهینلا له رازتان حالی بم؛
دونده کان،
خو دوو که ل نه یهینلا
باسکی چاو له بالای به رزتان بالینم؛
ریگاکان،
خو دیوار نه یهینلا خوم هه لئانبرئیرم.

ئیستا که ده زانم
چهند تاله ته مه نیک تیفکرین
له یه ک کات بریار دان؛
چهند تاله ته مه نیک بریار دان
بئ یه ک کات تیفکرین؛
کون به کون له مهرگی هه لاتوو له ترسی بئ باکیم
ده گهریم
به پرتاو به پشت سهر گولله یه ک دا ده روم
که گیانی نه نگاو تووم،
مردنی نه و شوینه ی که هیچ کهس له وی دا نه ژیاوه
چ خوشه!
ژیانی نه و شوینه ی که هیچ کهس له وی دا نه مردووه
چ شیرین!
چ سهیره له م شوینه
سه فهری مهرگ و ژین!

نازانم که چالی ته نیایی چهند قووله
به لام تازیده تر روده چم
هه لچوونم زیاتره،
خوایه تو ته نیاکه ی ناسمان و
من ته نیای سهر زه وی،

من ته نیای سهر زه وی؟

دلُم بُو خه ونه كان ده سووتی:
خه ونه كان ده ريان و
هيچ كه سينك تيبان دا ناخنكى؛
خاكن و
هيچ كه سينك پيى داگير ناكرين؛
ههورن و
ناتوانن له هيچ كوي بسره ون؛
ريگان و
بي ههنگاو ده پينورين.

به لام من داهاتوو ده بينم
كه مروف به خاترى خه ونه كان
دادگايى ده كريت و
ناتوانى حاشايان لى بكات؛
داهاتوو ده بينم:
خه ونه كان وه ك شاهيد
دينه نيو دادگاكان؛
گول وه كوو دايناسور
ده بينته نه فسانه و

ئازادى

ده نيو زيندان.

دهمههوی

رینگه یهک به تاقی که مهوه

نه هیچ کهس لهم لاوه پالم دا

نه هیچ کهس له و سه ری بانگم کا.

ده گه پریم:

تا ته مه ن ئیزنم دا

له شتیکی ون بوو نا:

له و شته ی که ده بی که شفی که م

بو تویشووی نه م ریه

یا ده بی له دهستی چاره نووس هه لیم و

یا ده بی چاره نووس

له دوندی به رزترین کیوه وه

وهک تافگه

هه لدیرم.

ده زانم،

رویشتن، تاقانه یاریکه

ده توانی له غوربهت ده رمخا؛

ده زانم،

تاله نیو رووداو بم

دوو که لی ناگره که ی

هه لیم بیینم؛

ده روم و له و لام ده گهریم،
نه و یه فلسه فهی نه وانهی
پریسکهی نه ندیشه م ده گهرین!
ده مه وی تازه تر بروانم
نه و یه فلسه فهی نه وانهی خه ریکن کویرم که ن!
به لام نهی ریگای پیر
ناهیلم منی گه نج
بکه یته گالتهی خوت؛
ده زانم تابووتیک به سه رتا ده رباز بی
سه د تابووت
سیه رت لی ده که ن؛
ده زانم یه که م جار
تو به پنی په پووله لی دراوی،
ریبواریک هر ته نیا:
نه سپی با و بونی گول.
به لام من
هه لوه دای عیشقینکم
که میژوو نه توانی بیسوینی:
وه ک عیشقی نیوان زه وی و تاو؛
شیتی نه و ناوینه م نه توانی نشان دا
زورتر وه ک هیتلیبری ده چم تا
ماندیللا

دهرؤم و دهزانم

ئاوردوو بؤ گهرما

شه م له بهر رپووناکی و

ئه منیش بؤ "نه وهستان"

ده سووتین.

دهرؤم و دهزانم، له ئاسؤ

ئه م رپیه له م زهوییه له چهره هه لده برئ و

ده توانم له ناسمان

باران و به فر و نوور دابهش که م؛

به لام رئ، رینگای پیر

جار جاره ده ترسیم

که زهوی، پاش عومرینک هه لسووران

گیژ بیی و بکه وی،

ده ترسیم له رؤژی جیژنیک دا

ئه ندیشه قوربانئ بکه ن و

هه ر به شهی به رئ که ن بؤ شوینیک،

ده ترسیم

له حیلهی ئه و ئه سپه ی پیم ده لئ:

بووله رزه له رپیه،

ده ترسیم له چرکه ی سه عاتیک که ده لئ:

سه میله ی نیو سه فحه م

سینداره ده وهستن.

ده ترسینم له و چاوه‌ی پیم ده‌لی:
روانینم ده‌بیته نامرازی جاسووسی.
ده ترسینم ناچار بم (بو تاوینک)
له شوین و له زه‌مان هه‌لبریم
تا به‌لکوو بز انم کیمه! کیم؟

ریگای پیر!
تو بلینی فه‌واره
هه‌ره‌تا به‌رزترین شوینیکی بتوانی هه‌لکشی
جوان بیت و
هه‌ناسه،

هه‌ره‌تا نه و کاته‌ی بتوانی
له فه‌زای ئازادا بیکیشی.

په‌يام^ه

هه‌وانییه،
دوا هه‌ناسه‌ی سووره گوئه.
باران نییه،
ئه‌وه فرمیسکی تیکه‌لی منالی سهرپشتی لانک و
پیری سهر لیواری گۆره.
به‌فر نییه،
ئه‌وه بالی په‌پووله‌یه هه‌لده‌وه‌ری.
ته‌رزه نییه،
ئه‌وه سهری سپیی کۆتره
ولاتی له‌شی جی هیشتووه.
شیر نییه،
ئه‌وه رۆح و ئه‌وه گیان و ئه‌وه له‌شی شاعیریکه
تک تک، تک تک
ده‌تویته‌وه و هیچ که‌سینک هه‌ستی پین ناکا.

لای مرؤف هیچ،
لای بالندهش ئابروومان چوو؛
کاتیک حاجیلہ میوانی پہ ناقہ لای ہہولیرمان کوشت.
لای زیندوو هیچ،
لای کوچ کردوش ئابروومان چوو؛
کاتیک پہ یکہری "حاجی" مان
دابہر گوللہ.

لای خہلک هیچ،
لہ لای خوُشمان ئابروومان چوو؛
کاتیک بہ دەستی خویناوی،
خومان پیشانی یہ کہمین ئاوینہ دا.

لای ئە مرؤ هیچ،
لای سبہ ینیش ئابروومان چوو؛
کاتیک نیشانمان داشہ ہید
قہدری ژبانی نہزانی و
خوی بہ کوشت دا.

ئەم ناسمانە بۇ ھېندە بېي بالئندە يە؟!
نەكا فرېن لەم ولاتە كۆچى كردى!
ئەم باغە بۇ ھېچ گولئىكى لىن ناپشكوى؟!
نەكا بەھار ئەو ولاتەى جى ھىشتىي!
ئەو ە چەند سالە ئەم شارە لە جىي باران
خۆلى بە سەردا باريو،
ئەى ئەم شارە بۇ ئەو ەندە تۇزاويە؟
ئەم شەقامە چەند لە مېژە برىندارە،
ئەم كۆلانە چەند لە مېژە گوىى بۇ سرتەى
كور و كېژە دلدارە كان ھەلئە خستوو،
ئىمە بۇ ھېندە پىنك نامۆين؟
ئەگەر رۇژىك ئاشتى بىي و بمانپشكنى بلئىن بۇ جى؟

چاومان پرە لە كەلاك و
دەستمان پرە لە تاوان و
دلئمان پرە لە كەمىن و
گوئىمان پرە لە رەمزى شەر؛
ھەر كەس لە دەروونى خۆى دارووخوا،
سەيرترىن كەلاوہى سەر ئەم جىھانەين.
يەك دەست و يەك لاق،

نیمه سه‌یرترین حاکم، سه‌یرترین دوژمنی سه‌ر ئەم دونیایه‌ین.
هەر که‌س له تابووتی له‌شی خۆی دا‌نیژراو،
نیمه سه‌یرترین مردووی ئەم جیهانه‌ین.

فیفتی هابیل، فیفتی قابیل
نیمه دوژمن‌ترین برای ئەم دونیایه‌ین.
نیمه بی‌که‌س و بی‌په‌ناین،
تازه بادی خوش مرووریش
به‌شاره‌زووردا رانا‌پرئ
تا "تالی" خۆی به‌قوربانی توژی پنی‌کا؛
تازه «شینخ»یش ناچیته‌نیو‌خه‌ونی موریده‌کانیه‌وه و
چاپخانه‌که‌ی «پیره‌میرد»یش له‌رووی نایه
تاقه‌یه‌ک وشه‌بنووسی.

بمبوره‌ئه‌مشه‌و برینت ده‌کولینمه‌وه هه‌له‌بجه‌گیان!
ئه‌ری زامی پینج‌هه‌زار شه‌هیدی یازده‌ی نازار
پرئیش‌تر بوو
یا‌یه‌ک که‌سی برا‌کوژی؟
ئه‌ری دوو‌که‌لی کیمیاوی هه‌لمژین ناخوش‌تر بوو
ئه‌وه‌ای ئیستای‌شاره‌زوور؟

ھەلۋەرىنى ھەموو چىرۋى "باغى مىر" و دار ھەنارى
ئەو سەردەمى ناخۇش تر بوو
يا ژاكانى تاقە يەك گۈلى ئىستاكە؟

من لەم رۆۋە گۈى بۇ رادىۋكان ھەلناخەم
با ھەۋالى شەر نەبىسم؛
ھىچ رۇژنامە يەك و ھەرناگرم
با باسى شەر نەخوئىنمە و ھە؛
چاۋ لە تەلە وىزىون ناكەم
با مەيدانى شەر نەبىنم؛
من لەم رۆۋە

دەرۋمەۋە بۇ چەند سەدەى بەر لە ئىستام؛
بۇچى نەرۇم؟
ھەرچى گۈل و پەپوولە و كىژ و جوانىيە
دونىا بردى بۇ شىئەرى خۇى،
تەنبا خوئىن و شەر و مەرگ و گىريان ماۋە
بۇ شىئەرى من؛

ھەور ھەموو بارانى ئاسمانى ھىنا،
گۈلىك نەبوو پىشكەشى كەين؛

تازى ئۇن ھەور

باران بوم ولاتە دىنى؟

شەنە ھەموو بۇنى خۇشى دۇنيای ھینا،
پەنجەرىكىمان نە کردەوہ تاوینک تیا بحە سیتتەوہ؛
تازە چۆن شەنە بۇنى خۇش
بۇ ئیمە بە دیاری دینی؟
ئیمە نەبووین لە جینی گەنم، فیشە کمان چاند؟!
لە جینی کینلان، تۇپمان ئی دا
بە جینگای ئاو، خوینمان پین دا؟
ئىستا منالانى ئیمە ھیچیان نانی گەنم ناخۇن،
دەبى ھەویری بارووتیان بۇ بشیلین.

ئیمە مەلین:
بە قەفەسەوہ ھەلدەفیرین،

مرفۇقین و
بە زنجیرەوہ رى دەبیرین،

شاعیرین و
بە چەكەوہ گول دەنووسین.

نە یەشتووہ بە لاوی دلدارى بکەین،

رهنگه له سهرده می پیری

له پیریژنیکه جیرانمان، ماچیکه حه رام بفرینین؛
گولله نه بهیشتووو چریکه ی بولبولیکمان گوی لی بی،
رهنگه له ناگر به سیک دا بۆ نه وای دهنگی بولبولیک
گوی هه لخنه یین؛

دوو که ل نه بهیشتووو گول بۆن که یین

رهنگه به ناچاری، عه تر

به سهر گوله نایلونیه کان دا بیژنین.

من راگه یه نراویکم دی لینی نووسرابوو:

ئیمه کۆمه ئیک رووناکبیر، بریارمان دا حیزبیکه نوی دامه زرینین، به لام
تا ئیستا نه کراوه هیچ رهنگی بدۆزینه وه، که پیش ئیمه حیزبیک
نه یکردینه ئالا، داوا له خه لکی کورد که یین، نه گهر که سێ رهنگیکه
تازه ی پی شک دی پنه ندیمان پنه بگری!

رهش رهش، رهش رهش،

ئه وه رهنگیکه له بیر جووی ئالایه کی هه لئه دراوه.

سوور سوور، سوور سوور،

ئه وه جوومیکه نه سه ره تووی

له شیر له ش هه لبر اووه.

من له ته نيشت گؤلى ورمى
 ههست راده گرم،
 له جياتى گوى
 هه موو جارى كه گولله يه ك پينكه وه دهنين، راده چه نم،
 كه له شى يه كترى ان پينكا
 تر په له گيانم هه لده ستي؛
 كه دلؤپينك خونينان رڙا
 "دل وه خته بن به ناو و به چاوا بكا عوبوور."

خوايه تو له گشت شوينيك هه ي،
 بمانبووره؛ ئيمه ميواندارى چاك نين.
 فريشته كان، بمانبوورن؛
 بمانبوورن منالانى نوتفه به ستووى شه وانى پر ترس و شه هوه ت؛
 بمانبوورن منالانى له مندال دانى دا يك دا
 باوك كوژراو؛

بمانبوورن منالانى پاكي نه مرؤ و
 براكوژانى سبه ينى؛

ماچى نه مرؤ و تفى سبه ي؛
 بمانبوورن دلؤپ دلؤپ خونينى رڙاو؛
 مسقال مسقال

گؤشتى له ئيسقان جياوه بووى
 له شى شه هيدى نه ناسراو!

خوئیه وه رزی سال نین
که زهرد و سهوز، هه رگیز به یه کتری نه گهن،
رؤژ و شه و نین
نوور و تاریکی نه توانن پینک هه لیکهن،
مار و پنگ نین
نه توانن جیرانی یه ک بن.

نا بیورن،
کورد و کوردن
که ناتوانن، به بی مهرگی یه کتر بژین!

*

هه ر کیله و کیله و کیل، ده پروئ له جیاتی گوئ
من ده ترسینم که گورستان
هه موو خاکمان لئ داگیر کا!
هه ر خوینه و خوینه و خوین، ده پرژئ له جیاتی ئاو،
من ده ترسینم خوین، روو بارمان لئ داگیر کا!
هه ر رۆحه و رۆحه و رۆح، ده فری له جیاتی مهل،
من ده ترسینم که بالی رۆح
سینه ر له سه ر ژینمان بکا

ئەم ئىوارە پەپوولە سولە يمانە يەك دە يخويند:
بۆ ئاگادارى:

حاجىلە يەكى نىو شارى ھەولير شەھىد كراو، كۆرپىكى پرسەى بۆ
دانراو. تىكايە ھەموو مەلانى گەرمىن بەشدارى بىكەن. ھەر مەلەش،
ئاگاي لە گيانى خۆى بى. بولبول بى چرىكە، كۆتر بى تەقلە و كەو بى
قاسپە بى.

شوين: ھىلانە كەى حاجىلەى شەھىد،
كات: دواى خەوتنى ھەموو خەلكى شار.

ئىمە ھىندە مان ئەم خاكە نازار داوہ
تازە خەلكى ولاتى دىش وەرمان ناگرن

where are you from?

I'm from kurdistan.

– تۆ كوئىندە رىنى؟

– كوردستانىم.

من لە چاوى دا ھەست دەكەم

يە كدابە دوو دەنگ و باسى رادىوكانى بىر دىتەو،

ئەو دەبىتە كارىلە يەكى سەرزەرد و

ئەم دەبمە گورگى سەرزەش؛

خۆى لە نىگام دەدزىتەو!

ئیمه به ته‌مای ژیان بووین
گهرچی تووشی مهرگینکی به‌سپایی هاتین:
- نه‌ونده‌ش به‌خته‌وهر نه‌بووین
له‌کورت‌ه کاتیک‌دا بمرین.

من ده‌ترسیم رۆژنیک پیره‌مه‌گروونه‌کان
سیروان و تانجه‌رۆبکه‌ن به‌دوو‌بال و
وه‌ک سیمورغ به‌جینمان بیلن؛
ئه‌وده‌م ئیمه‌ بۆ په‌ناگا و بۆ ئه‌شکه‌وت و
بۆ لیکه‌ومان رۆو له‌کوی که‌ین؟
ده‌ترسیم رۆژنیک دارستان
په‌نجه‌ ده‌ په‌نجه‌ی هه‌وره‌کان به‌هائینی و
ئیره‌ چۆل کا؛
ئه‌وده‌م ده‌بین،
بۆ میوه‌ و بۆ ژوان و سینه‌ر
دل به‌چ شویننیک خۆش بکه‌ین؟

ده‌ترسیم رۆژنیک خوداوه‌ند
فریشته‌کانی رابگوینزی و فرمان‌بدا:
سجستان له‌مه‌داری ۳۶ ده‌ره‌جه‌نریک بن

ئەودەم ئىمە بەبى خودا و بى فرىشته
چۆن بويرىن بچينه وە بەر ئاوينە؟

ھا خالۇ سېي پۆشە كەم!

تۇچت دەوى

ئەمشە و لە خەونە كانى من؟

سلاو رۇلە شاعيره كەم،

- من ئەو كەسەم بۇ يە كەم جار

وشەي پىشمەرگەم بۇ چە كدار

پىشنيار كرد.

ھاتووم، ھە تا وشە كەم وەرنە گرمە وە،

نارۇمە وە.

ھا دايكە پرچ كويستانىيە كەم!

تۇ بۇ ئاوا غەربىانە

لە بەردەرگاي خەونە كانى من وىستاوى؟

- من ئەو كەسەم كە يە كەم جار، وشەي شەھىد

لە سەر رۇلە كوژراوہ كەي من دانرا

ھاتووم ھە تاكوو ئەم ناوہ

لە رۇلەم نەسرمە وە، نارۇمە وە.

ئەي ئيوه بۆ چى ويستاون هاورپيانم؟!
- كۆرى زكرى دەر وئيشانه ئەمشەو، بەلام
مانگ ھەر تەنيا يەك دەفە يە و بەشمان ناکا؛
ھاتووين بچينە سەر سيروان
تا ھەر دەر وئيشەي دەفي خۆي لى وەر بگري.

ئەي ئيوه بۆ كۆبوونەو مئالەكان؟!
- ئەمشەو مەيلى پاك بوونەو ھى ژير بارانمان ھەيە بەلام
دۆپ دۆپەي بارانە تەرمان ناکا
ھاتووين بچينە ژير تافگە
گوناهەكان بشۆينەو.

✱

جارانى زوو،
لە سەر گردى مامەيارە دارىك ھەبوو
كە پاييزان گەلاكانى ھەلدەو ھەري،
پۆل پۆل چۆلە كەي لى دەروا؛
لە سەر كىوى پيرە مەگروون دوندىك ھەبوو
كە ھاوئيان كچى بەفرى، رەدووى رۈوبارىك دەكەوت،
پۆل پۆل كەوي لە سەر دەنيشت؛

اوردانى شرويش دا شاعيرىك بوو
پىنخواسى چاوپىكەوتبا

شېعريكى بۇ دە كرد به كه وش؛
گەر دايكىكى رۇلە كوژراوى ديتبا
شېعريكى بۇ دە كرد به كور؛
گەر وەنە وشە لە ژير تووتر كا خاموش با
شېعريكى بۇ دە كرد به دەنگ؛
بەلام ئىستا لە گشت شوينىك
هەر شيوەنە و هەر واوە يلا؛
منى شاعير، يەك شېعريشم بۇ نانوسرى.
دەزانى بۇ؟
"مەزاجى كور دە وارىم تىك چووه، دەرويش عەبدۇللا"

ئىمە لە نيو تابلۇيە كى پىكاسۇئاسادا. دەژين:
سەرمان بۇتە لاقى كە سىكى نە ناسراو،
هەر بە شەق تىمان هەلدەدا؛
دەستمان بۇتە دارە دەستى كە سىكى تر،
هەر كۆترىك بە لاي دا بروا تىي هەلدەكا؛
دل بۇتە زەبتى جاسووسى،
هەر خە يالى بە دەروونمان دا تىپەرى
بۇ نە يارانى باس دەكا.

ئىمە لە نيو تابلۇيە كى پىكاسۇئاسادا دەژين:

۱۸۰ زهوی سهخت و ناسمان دوور

مه مکی دایکان وشک بووه و
منال گوانی مانگا ده مژن؛
سفره ی مالان به تال بووه و
منال له گهل بالنده کان چینه ده کهن؛
شه و به شی خه ویان ناکات و
بو خه وی دووری زستان ته مرین ده کهن.

مناله کان! که به یانان له خه و ههستان،
هه تاو بو نیو دهروونتان بانگیشن بکهن؛
که خه وتان هات،
سه ر بنینه سهر که رویشکه ی گه نمه کان و
مانگ بنینه نیو خه ونه کانتان؛
ئه گهر بو شوینیک رویشن،
پن له رووبار قهرز بکهن، ده نگ له تافگه،
ره نگ له به هار.
ئه گهر له شوینیک دا ون بوون،
له په پووله پرسیار بکهن.

مناله کان نیوه هه ر زوو
ره نگ له ئالا وه رگره وه و
په رزه کان؛

دەنگ لە تەنگ وەر گرنەو وە
بیدەنەو وە بالندەکان؛

هەر لە پینش چاوی ئاسمان،

هەموو چە ترەکان بشکینن؛

بە لکو و هەور ئاشت بپتەو وە

تینوایە تیمان بشکینن؛

هەر کە سینکتان چاو پیکەوت

نیگایە کێ منالانە ی پێ ببە خشن،

خۆی لە بەر گەرم دا بینن؛

کۆلان بە کۆلان راکەن و

لە دەر گای هەموو مائیک دەن،

بلین فەر موون؛

وشە ی ون بووی برا یە تیمان دۆزییە وە

تکایە چاک بیاریزن،

با ئە مجار لیتان ون نە یی!

بە شە قامە کان دا راکەن،

هەر کێژیکتان چاو پێ کەوت

چە پکینک گوئی رەنگا ورەنگی

لە کراسە رەنگ مردوو وە کە ی دەن.

منالە کان! ئە مشەو بو ئیو وە دل پرم.

نا، نامه وی نه مشه و بگریم، به لام چ بکه م؟
خو فرمیسک پرسم پین ناکا!
نامه وی شینعر بنووسم،
وشه ته گبیرم پین ناکا!
شینعر بو هه تاو ده نووسم،
سینهر ولام ده داته وه؛
شینعر بو ناگر ده نووسم،
دوو کهل ولام ده داته وه؛
شینعر بو باران ده نووسم،
تفه نگ ولام ده داته وه.

خو من نالیم؛ شینعر ده لی:
چه کی نیو دهستی پینشمه رگه
نیستا ئیتر تفه نگ نییه، بابوله یه،
گهر داینی له برسان ده مرئ.

خو من نالیم، شینعر ده لی:
فیشه کی نیو خه شابه که ی، فیشه ک نییه،
کاکله گو یزه؛

فیشه کی نیو خه شابه که ی، فیشه ک نییه،
کاکله گو یزه؛

خۆ من تاوانیکم نییه،
شعیر پرسیارم لئی ده کا:
مال، زیندانی تاکه که سی،
نیشتمان، زیندانی گشتی،
روژئاوا تاراوگه یه کی هه میشه بی،
ئه تو کامیان هه لده بژی ری؟

ئیمه گه لاین
هه ره به سه وزی هه لده وه رین؛
منالین و
هه ره له لاوی دا پیر ده بین.

جاران خه لکی ولاتیک بووم،
پاشان بووم به خه لکی شارینک،
دواتر گوندیک، پاشان ئه شکه وت؛
ئیستا خه لکی قوژبنیکم که له شم بشاریتته وه.

جاران عاشقی فیعلیک بووم به ناو "بارین"،
کاتی ده مییست به تاو هه لده هاتمه شه قام،

۱۸۴ زەوى سەخت و ئاسمان دوور

بەلام ئىستا، كە بارىنم گوى لى دەبى

سام دەمگىرى،

چونكە نازانم گوللە يە يا تۆپ باران!

۱۳۷۶

كتابخانەى دیجىتالى
www.rabari.org

چیرۆک

□ ئەگەرچی ئەم کتیبە لە سەرەتادا، بەتەنیا تەرخانی کۆمەڵە شیعریکی
هەلبژاردە شاعیر بوو، بەلام دوای جوانەمەرگ بوونی شاعیر، بە چاک
زانرا ئەم کورتە چیرۆکانەشی بخڕیتە تەک.

ژيان

لە سەر دارە مەیت درێژیان کرد. کفنیان دەبەر کرد. فرمیسکیان بە سەردا باراند. لە نیو ئامبولانسیان نا. دەر گایان لە سەر پینویدا. ئامبولانس، ئازیری کیشا و وەرئێ کەوت. پاش ماوێهە ک، ماشین راگیرا. دەرگا کراوە. کفنی لە سەر لادرا. دەنگیک پینی کۆت: هەستە، تەواو بوو!

ئەو یە کەم جار بوو کە دەمرد. ئەم مەرگەشی بۆ خۆی هەلنەبژارد. برسی و بێ پەنا و دەستەووەستان بە نیو کۆلانەکانی شاردادە خولاو. سەری وەک کیویک بە سەر لەشی دا رووخابوو. بیری لە هەموو شتیک دەکردهو، تەنانەت خۆ کوشتن! بۆ خۆی نازایەتی ئەو ی نەبوو خۆی بکووژئ، بەلام بێ شک ئەگەر کەسینکی دیکە کوشتباي هیچی نەدەکۆت. غەرقی ئەم خەیاڵاتە بوو. لە سەر پینچی کۆلانیک، تووشی دەستەیک هونەر مەندی سینەما هات. کارگیری فیلمە کە لینی هاتە پیش. "پییوستان بە کەسینک هەیه بۆ ماوێهە کێ کورت لەم فیلمەدا بمرئ. پارەیکە کێ باشیشی دەدەینئ."

ئەم بێ یە ک و دوو خۆی بە دەستەووە دا.

لە سەر دارە مەیت درێژیان کرد. کفنیان دەبەر کرد ... هەستە، تەواو

پاره كه ي بژارد و وه پړئ كه وت. چه وتوو يه ك به باشي ژيا، به لام
ديسان برسي و بي په نا و دهسته وه ستان كه وت ه وه نيو كولانه كان؛ ئي ستاله
هر شوينيك قهره بالغي بيني، لنيان ده چينه پيشي:
- كاكه ببورن؛ كه ستان ناوي بوتان بمرئ!؟

پوو کانه وه

جنيوی به هه تاو ده دا. به ردی تی هه لده کرد. گولی ده شینلا. گولپه ری هه لده وه راند. له منال تووره ده بوو. لینی هه لده قورینجاندا. کانیای قوراو ده کرد. به ردی تینداویشته. به بونی گولاو قه لس بوو. خوی لی ده بوارد. بۆگه نی پی خوش بوو. پر به سییه کانی هه لیده مشت.

به هه ر کرده وه یه ک نه ختیک بیچووک ده بووه. ته مه نی به ره و ژوور ده چوو. پیرتر و چکۆله تر. جاران به ته وای خوی له ئاوینه دا ده دی، ورده ورده به شیک له روخساری بزر بوو. دواي به یینیک نه ده گه یشته ئاوینه که. خوی لی ون بوو. به سه ر کانیایینک دا که وت، پیش تر قوراوی کرد بوو. چاوی لی کرد. له خوی تر سا. سیمایه کی گلاو. بینزی له خوی هه ستا. رووی وه رسووراند. تازه هه رگیز رووی ده هه یچ ئاو و ئاوینه یه ک نه کرده وه. تاقه تی قاچی که م بوو. خوی له سه ر لاق پی رانه گیرا. پنیوستی به گوچان هه بوو. وه گیری نه که وت. که م که م داها ته وه. به ری دهستی نیشته سه ر زوی. چوار ده ست و پی ریگیای بری. برسیه تی ته نگی پی هه لچنی. تاقه تی لی بری. تفی له زاری دا ویشک بوو. قسه ی بۆ نه کرا. ناچار بوو بوهری. ده نگی نووسا. نووزه ی لی ده هات. چکۆله و چکۆله تر بووه. ورده ورده تواوه و بی ئه وه ی بمری له بهر چاوان ون بوو.

زەماوەند

زاوا، تارای له سەر بووک هه‌لگرت، بزه‌یه‌ک له سەر لیوی نیشت. ده‌نکیک شیرنیان له گه‌ل یه‌ک گۆرپیه‌وه. هه‌ر چه‌ند یه‌کتریان باش ده‌ناسی، به‌لام شه‌رمیان ده‌کرد پیکه‌وه قسه‌ بکه‌ن. هه‌ر دوو به‌دوو مابوونه‌وه. له ئاوینه‌که‌دا چاویان له یه‌کتر ده‌کرد.

ماوه‌یه‌ک تیه‌ری. زاوا تینووی نه‌بوو، به‌لام به‌ده‌نگیک که‌ دیار بوو ده‌یه‌وئ لاسایی پیاوان بکاته‌وه ده‌ستووری به‌بووک دالیوانیکی ئاو بوو بینی. بووک ئیشتیای له‌هینانی ئاو نه‌بوو، به‌لام له‌کاتیک‌دا به‌بی‌وازی نیوه‌ لیوانیکی ئاو بو‌زاوا دینا، ده‌دلی خۆی‌دا بی‌ری له‌وه‌ده‌کرده‌وه که‌ چون‌ئه‌ویش فه‌رمانیک به‌زاوا‌دا.

بووک که‌هیشتا له‌م فه‌ره‌دا بوو به‌زاوای کوت‌ئه‌و ئاوینه‌یه‌ی لی‌ره هه‌لگه‌ره‌با نه‌شکی. زاوا ویستی به‌قسه‌ی بکا، به‌لام وه‌ک ئه‌وه‌ی له‌نه‌کاو وه‌بیری هاتبینه‌وه که‌ پیاو نابی به‌قسه‌ی ژن بکا، ده‌ستی کیشاوه‌و کوتی: بو‌خۆت هه‌لیگه‌ره‌.

بووک کوتی: ده‌بی‌ئه‌تۆ هه‌لیگری و زاوا کوتی: نا.

قسه‌یان لیک چه‌پ هات. زاوا ده‌ستی ده‌قژی بووک نا و بووک زاوای گرت و بی‌ئه‌وه‌ی ناگایان لی‌بی، خۆیان له‌ئاوینه‌که‌دا و

شکاندیان. به و دهنگه وه خو هاتنه وه، پیش ئه وه ی شه ره که یان قورس تر
بی، بووک به زاوای کوت:

– هه تا دایه و بابه نه هاتوونه وه، وه ره با کایه یه کی دیکه بکه یسن. ئه م

کایه یه هیچ خوش نه بوو!

مال ئاوا

(۱)

چەند رۆژە كە دوای تەواو بوونی كاتی ئیدارە، بەم گەرماي نیوهرۆیه لیره دیتتە خواری و نزیك بە سەعاتیک لە دەوری ئەم مەیدانە خۆت دەخافلینی. دەتەوئ تا كە ی وایكە ی؟ كوا ئەوهریگایەتی؟ بەلكوو مالەكە ی لیره گوئیستیتتەو، بەلكوو لە سەر سەفەر بی. هەر نەبی بچۆ بەر سینه ره كه. سووتام ئەوئەندە ی لە بەر ئەم خۆره تاوهر لە گەلت راوهرستام. لەوئشەوهر سەری كۆلانە كه یان دیاره.

مەترسی، ئەو تۆ نایینی. ناخ من دەبی نووسەریکی چەند كۆلۆ بسم كە تووشی قارەمانیکی وەك تۆ هاتووم. تۆ پیت وایه ئەوهر كۆلۆ نییه كە من تانیستا تەنانەت یەك قارەمانیشم نەبوو، كە كۆك و پۆشته و تیرو تەسەل بی. نووسەرە دەر و دراوسینكان، هەموو قارەمانە كانیان لە كابارە و مەیخانە و پارک و گولزارەكان دا خەریکی كەیف و نەهەنگن، بەلام ئەم رۆژ هەتا ئیواری دەبی یا لە ژیر سیدارە دەر تانیتم، یا لە زیندان، فكري هەلاتتان بۆكەم، یا لە نەخۆشخانە بتانلاوینمەو، یا ئەو تەدەرۆژان لە بەر ئەو سوورە تاوهری بە زگی برسی لە گەلتان چی؟ خەتای منە؟ من ئیوهر تووشی ئەم چاره نووسە كرددوهر؟

ههفته وام پي بلښي. ته گهر من نه بوايم، نيوه په ناتان بو کي ده برد! من رږوژي سهدان که سي وه ک نيوه ده بينم که برسي و بي په نا به کولانه کان دا ده خولینه وه و خهريکن خويان ده خوننه وه. چي بکه م؟ ناتوانم خو ميان لي نه بان که م.

باشه باله و قسانه گه رښين، بو له جياتي نه و چاوه روانيه راسته و راست ناچي پي بلښي پاره که ت بداته وه؟! خو ده زانسي له کوني بدوزيه وه. شهرمي ده که ي؟ ده ته وي کاتيک سه عات سني دواي نيوه رږو ده چيته وه مالي، به شيوه يه که له ده وري مه يدان خو تي نشان بده ي، که نه و پي واپي به رښکه وت تووشی هاتووي، جائه وده م، نه و قه رزه که ي وه بير بيته وه و بداته وه؟! چنه د کاريکي منالانه يه. رهنکه نيس تا خوينه ر پي واپي نه م پاره يه چنه ده که توي ناوا هه لوه دا کردووه. به که س نه ليم؟ من زگم عه مباري که س نيه. ده يلیم و چي دیکه شيان له چاوه رواني دا ناهيلمه وه. هه مووي چوار هه زار تمه نه کاکی خوينه ر! ته گه توي پيت و ابو و رو د او يکي چنه د ميليون تمه ني ده خوينه وه، هه ر ليره وه له خو ت حالي به. ده ته وي لني بيرسي که به وه نده پاره يه ده يه وي چي بکا؟ باشه تو پرسيا ره که ي خو ت له بير نه چي، رهنکه به ولا ميک بگه ي.

به قسم بکه. نيواري بچو بهر ده رگاي ماله که ي. نه منيش له گه لت بينم؟ جا تو چيت له من داوه؟ با نه منيش له رووم هه لنه يه تو بو خو ت بچو. دوايي که هاتيه وه بوم بگيره وه چيت کردووه. تو نابي به ناوري منه وه بسو وتي. من هه ر له سه ره تا وه مرده لوخه و شهرميون بووم. هه ر تا تو له من باش تري. هه و تووي پيشوو توانيت سي هه زار تمه ن

قەرز بکەى. با، با، ئاگام لیت بوو که چون له شهرمان ئاره قهت دهرده دا. له لای خیزانت باسی ئه و قهرزهت ههر نه کردوو. ههچ له بیرته که ده بی به یانی پاره که ی بده یه وه. من بیده مه وه؟ ئه گهر تو نه تسی، من له کوئی بینم؟ تو له ههر شوینیک پیت خوشه په یدای بکه، دانه وه که ی له ئه ستوی من. ههر کهس له فکری خوی دایه. تو ده تهوی به ههر شیوه یه ک بی، من قهرزه کهت له جیاتی بده مه وه. نازانی که ئه گهر ئه من ههر له خوو ئه وه بده مه وه، ههزار ره خنهم لی ده گرن. ده زانم تو چاره یه کت نییه، به لام نابی چاوه پروانی کاری ئاواشت له من هه بی. ئه وه دامنا قهرزه کهشت داوه، ئه دی پرته و بۆ له ی خیزانت چ لی ده که ی؟! هاواریه تی و ده لی ههچمان له مالی دانییه؟ باشه مه گری. گریان ههچ دهر دیک دهرمان ناکا. ها ئه وه دهره یه م لی وه رگره و فرمیسکه کانت پاک که وه، من چی دیکه دلیم به ره دایه نادا له لات بمینمه وه. تازه نیوه رویمان له گه لت دانا به زم. توش وه ره با بروین. نایه ی؟ لیره ده مینییه وه؟ باشه. من قسه یه کم نییه. لیره به. رویشتم مال ئاوا.

(۲)

تو بو چی خوت له و په نایه مات کردوو. تا که ی ده تهوی خوتی لی به شاریه وه. ئه و رۆژه ی مناله کهت نه خوش بوو، ئه گهر ئه و، پاره که ی نه دابایه ی، به چی نوسخه کهت ده کړی؟ له بیرته کاتیک نوسخه پیچه که پیتی

بووی. تائه و کاته دهستی چه پت به نایلونی دهرمانه کانه وه و دهستی راستیشت له نیو گیرفانت دا خه ریکی دهرهینانی پاره بوو. کاتیک نه وه ت بیست، دهستی چه پت شل بؤوه و نوسخه که ت له سهر میزه که دانا. دهسته که ی دیکه شت به به تالی دهرهینا. دلنیا بووی که له شهش سه د تمهن زیاترت پی نییه. به دامووی که وتیه شه قام پیوان و چاو گیران. بؤ چاره رهشی، ثم که سه ی له بهر نه و سووره تاوه ی دهوری مه یدانه که راوه ستاوه، تووشت بوو. یه کترتان باش ده ناسی. رووداوه که ت بؤ گیراوه. دهستی برد بؤ باغه لی و به جوامیری به کی پر له دردونگیه وه پاره که ی بؤ ژماردی. تو هیچ ده زانی نه و پاره یه ی بؤ چی پی بوو. پیت نالیم، با چی دیکه برینت نه کولیته وه. ئیستا هه رچی بووه ته واو بوو. زوو که برؤ لای. خه ریکه له و گهرمایه دا ده پیشی. برؤ ههر نه بی له و چاوه رواییه تاله ی دهربخه. بلنی نیمه و ههر کاتیک هه مبوو ده تده مه وه. چ ده لئی؟ من بیده مه وه؟ من نه گهر پاره یه کم شک بردبا، قه رزه که ی نه وم پی ده داوه. به لام تو پینم بلنی نه دی نه و پاره یه ی سه ری مانگ وه رتگرت، چت لی کرد؟ به شی زوریت دا به کریی مال؟ من کری مال که ت بؤ که م که مه وه؟ باشه نه وه من بؤ تو م که م کرده وه، نه ی چ له و هه زاران که سه بی داهاته ی دیکه بکه م؟ مه گری. گریان هیچ دهر دینک دهرمان ناکا. ها نه و دهر سه ری هم لی وه رگره. فرمیسکه کانت پاک که وه. نه گهر ناچی بؤ لای، که یفی خو ته. تو ههر لیره ده مینییه وه؟ باشه. من قسه یه کم نییه. لیره به. من رویشتم. مال ناوا.

راوچی

راوچییه ک له بۆسه دایه. به فر ولاتی داپۆشیوه. زۆر برسیه. به
خه یالی خۆی ده بیته بالنده. هه لده فری. له ئاسمان برسیه تی تهنگی
پی هه لده چنی. چاوی به ره شایی یه ک ده که وی. لسی نزیک ده بیته وه.
راوچییه ک سیره ی لی ده گری. له نه کاو راوچییه که ده بینی. ده یه وی
بگه ریتته وه. دلی وه ک چۆله که لئ ده دا. ته قه له تفهنگی راوچییه که دی و
ترپه له له شی بالنده که دی. نه م وه خو دیتته وه. تفهنگه که ی فری ده دا. نه وه
ئاخرین جار بوو که راوی ده کرد.

پرسه

رَحِمَ اللهُ لِمَنْ قَرَأَ الْفَاتِحَةَ

ئهوه قسه‌ی سهر زاری فه قیه‌ک بوو که له سهر کور سیله یه ک دانیشتبوو، بۆ ههر کهس که وه ژوور که وتبا و له شوینیک دانیشتبا، دوو پاتی ده کرده وه و خه لکه کهش له گه ل ئه وه که سه‌ی تازه هاتبوو، فاتحایان ده خویند. له سهر وه‌ی هه مووان، رۆحی پاک و په پووله ناسای خوالیخۆش بووه که، له نیو میحراب دا بوو. له نه کاو که سینک وه ژوور که وت. سلاوی کرد. به سلاوه که‌ی نیشانی دا که لاله. به خوار و خیچی به ریگادا رۆیشت. خه لک پنیان وابوو شیته.

فه‌قی چاوی پی که وت. به سهر خۆی دا روو خا. خۆی لی ون بوو. حه جمینی لی هه لگیرا. مز گه وته که بیده‌نگ بوو. ههستی کرد ته‌واوی خه لکه که چاوه کانیان بهش کردوون. به چاویک له کابرا ده‌روانن و به چاویکیش له ئه‌م. له وه چاوانه ترسا. خۆف دایگرت. نیگای شور کرده وه. چاوی به هه‌نگاوه‌کانی کابرا که وت. پاش چه‌ند هه‌نگاوی دیکه داده‌نیشت. نه‌یده‌زانی چ بکا. فاتیحای بۆ دادا یا نا؟ بلیی خه لک پی پنیکه‌ن؟ بلیی خۆی بتوانی بیده‌نگ بی؟ بلیی ... بلیی ...؟

کتییکی فهقیانەیی به دەستەوه بوو. له پڕلینکی کردەوه. سەری دەنیو کتیبە که داشاردەوه و وای نیشان دا که خەریکی خویندەنەوهیە و به م شێوهیە نهیهیشت که هیچ کهس فرمیسکه کانی ببینی.

لاله جینگایه کی به تالی دیتەوه و دانیشت. به سیلهی چاوی، سهیری زار و لیوی دانیشتوانی کرد. هیچ کهس لیوی نه ده بزووت. زانی که هیچ کهس فاتیحای له گهل ناخوینی. به ته نیایی بیده نگییه که ی شکاند. فاتیحایه کی لالانه ی خویند: وه وه وه وه ... به به به به ...

فاتیحای ته واو کرد. هه ستا سه ر پی. دهستی بو خواوه ن پرسه کان بلیند کرد و دانیشته وه.

روحه که گویی بو فاتیحاکه راداشت. لیبی حالی بوو. نه وه ته نیا فاتیحایه ک بوو که ده بیست.

ماوه یه ک به سه ر چوو. مزگهوت ئارام بووه. له نه کاو مه لایه کی کویر وه ژوو ره کهوت. چاوساغیک دهستی گرتبوو. به دهنگیکی بهرز - بهرز تر له ماموستایانی پینشو - سلاوی کرد. ته نیا چه ند که سیک وه لامیان داوه. هیچ که سیش له پیشی هه لنه ستا. فهقی دیسان له سه ر کورسیله ویشک هه لگه را. نه یده زانی له به ری هه ستی یا نا؟ چاویکی به نیو خه لکه که دا گیرا. له خۆی پرسى: ئه ی بو له پیش ماموستاکانی دیکه هه ستان؟ دیسان پرسیار ده رزی ئاژنی کرد. دوو دلی روحی نه جنی، په ژاره دایگرت، دلی پر بوو، گریان هه لپینچا، نیگای شوڤ کرده وه، چاوی به هه نگاوه کانی کهوت، تا چه ند هه نگاوی دیکه ده گه یشته لای، سنی هه نگاو، دوو هه نگاو، یه ک هه نگاو، گه یشته لای. یه ک پی له پیشی هه ستا. خه لک

جۆریکیان چاوی لئی کرد. له داخان دانه نیشته وه و یه کراست وه دهه
کهوت ...

مامۆستایان له گۆشه یه ک دانا. رۆحه که چاوی پیی کهوت. نه وه
ته نیا که سینک بوو که ده یدیت.

سه ره خوشی ته و او بوو. رۆحه که گه راوه، به لام پیی سه یر بوو که
ته نیا دوو کهس له پرسه که ی دا به شدارییان کرد بوو!

بەرەى داھاتوو

توند وە کووبا، بە سەر زەوی دا دەخوشی و بیرى دە کردەو. (بەشى زۆرتى ژيانى بە بیر کردنەو تىپەر کردبوو. زۆرتى لە نیو خەيال دا دەژیا). سروشتى خوش دەویست. حەزى لە با دە کرد، (حەرە کەتى تیدا دەدى). بەلام هەمیشە هەستى دە کرد کە مرۆف بە باشى نانسى. (نە دەیتوانى برۆای پى بکا و نە دەیتوانى لىنى بى برۆا بى). ئەم مەبەستە لە رۆمانە کەشى دارەنگى دابووه. (دونىای خەيالیشى داگیر کردبوو. زۆرتى لە نیو کتیب دا دەژیا، بەلام کەم تر دەینوسى). لە بیرى بوو کە سووژەى ئەم رۆمانە لە گەل یە کەمین منالى لە دایک بوو. (ئىستا کە منالە کەى بیست سال بوو، رۆمانە کەى ئەمیش تازە بە کۆتایى گەیشتبوو). ئەمجارە دروست بیستە مین جار بوو کە بە رۆمانە کەو بەرەو چاپخانه وەرئى دە کەوت، بەلام هەموو جارئى لە نزیک وئ پەشیمان دەبووه و دەگەراره. کاتیک بەر هەمىکی لاوازی دەخویندەو، (لە جياتى ئەوئى ریز بۆ خۆماندوو کردنى خواو نە کە دانى)، بیزى لە خواو نە کەى هەل دەستا. هەموو جارئى کە دلنیا دەبوو بەر هەمە کەى خۆى بە هینزە، وەرئى دە کەوت. لە رینگادا رووداوه کانی رۆمانە کەى بە سەر دە کردەو. کە دە گەیشتە نزیک چاپخانه، بیزى لە

خوشی هه لدهستا و ده گه راوه. ئەمجاره یان نه ییده و یست په شیمان بیهته وه، بویه ههم توند ده رویی - توندتر له هه میسه - و ههم هه ولی ده دا بیر له روو داوه کانی نیو رومانه که ی نه کاته وه. ئەو رومانه به ره می نوزده جار سووتان بوو. هه موو جار ی که به سه ری دا ده چووه، ئاداری به سه ر پاداریه وه نه ده هیشته و نوسخه یه کی تازه ی له روو ده نووسییه وه. پاشان نوسخه کۆنه که ی ئاگر ده دا و چاوی ده ئاوره که ده بری. ئەو ئاوره ی زور پین جوان بوو. له نیو ئاگره که دا وشه کانی خوی ده ناسیه وه. ده یزانی ئیستا کام وشه یه ده سووتی یا کامه یانه به دوو که لی ئاگره که ده خنکی. پاش سووتاندن، خو له میسه که ی به با ده سپارد و چاوی لی ده کرد هه تا با، سووتووی دواین وشه ی له بهر چاوی ون ده کرد.

ئەمجاره یان له هه موو جار یک دلنیاتر بوو. خاتر جه م و پشت گهر م. ههستی ده کرد که ئیتر په شیمان نابیهته وه، به لام فکریک نازاری ده دا. ته نیا یه ک نوسخه ی له رومانه که ی هه بوو. ده تر سا که نه کا کاره ساتیک بقه ومی، ههم خوی تیدا بچی، ههم رومانه که ی. ئەلبهت رهنگه ئە گهر ئەو رومانه نه با، ژیا نی خوی به لاوه گرینگ نه با، له خوی نه ده تر سا. هه رگیز ژیا نی خوی به لاوه گرینگ نه بوو. به لام نه ییده و یست رومانه که ی له نیو بچی. رومانه که ی خوش ده و یست، نوسخه سوو تاوه کانی شی هه میسه له بهر چاوی بوو. هه ر له سه ره تاوه به یه ک شه مچه هه موو رومانه کانی سوو تاند بوو. کاتیک که نوزده هه مین نوسخه ی ئاور تیه ردا، بوی ده کهوت که ده نک ی تیدا نه ماوه. شه مچه که ی فری دا و به خوی کوت:

بوخوی بمری، به لام دوا نوسخه‌ی رۆمانه‌که‌ی بمینیته‌وه. چونکه زۆر له‌وه‌ی ده‌ترسا چاوی به چاوی که‌سیک بکه‌وی که رۆمانه‌که‌ی خویندو ته‌وه. زۆر جار ان برپاری دابوو دوا‌ی چاپی ئه‌م به‌ره‌مه‌، خۆی له ژوو‌ریک دا‌زیندانی بکا، یا بچی بو شوینیک که که‌س نه‌یناسی. نه‌یده‌زانی ئه‌و ترسه‌ی له چیه‌وه سه‌رچاوه ده‌گری: له‌وه‌یکه ناوبانگ ده‌ربکا و خه‌لک بیناسن و سیره‌ی له سه‌ر هه‌لنه‌گرن؟ له‌وه‌یکه خه‌لک له پاش خویندنه‌وه‌ی رۆمانه‌که‌ی بیزیان لینی هه‌ستی؟ له‌وه‌ی که پینان وابی خاوه‌نی ئه‌م ئه‌ندیشه‌یه له دونه‌ی واقیعی‌ش دا‌ده‌بی شیت بی؟ له‌وه‌یکه ؟...

ئه‌و ته‌نیا ئه‌وه‌ی ده‌زانی که له چاوی خه‌لک ده‌ترسی، بۆیه هه‌رگیز سه‌یری سیما و رواله‌تی که‌سی نه‌ده‌کرد. هه‌ولی ده‌دا چاو له ده‌روونیان بکا. بیریان بناسی، به‌لام تا زیاتر ده‌روونی خه‌لکی ده‌ناسی، له جیاتنی ئه‌وه‌ی ترسه‌که‌ی که‌م بیته‌وه، زیاتر ترس دا‌یده‌گرت. ئه‌مجاره، ته‌نیا جارێک بوو که نه‌ترسانه‌وه‌ری که‌وتبوو، به‌لام ئه‌مجاره‌ش ترسی ته‌سادوف خسته‌یه‌وه یادنی ژن و مناله‌کانی:

له‌م ته‌سادوفه‌دا ده‌م‌رم. رۆمانه‌که‌م له ته‌نیشتم ده‌که‌وی. ژن و مناله‌کانم ده‌گه‌نه سه‌رم. وریا، یه‌که‌مین منالم، ده‌فته‌ره‌که‌م هه‌لده‌گریته‌وه. ئه‌ویان ئه‌ده‌ب دۆسته. ده‌زانی که من ئه‌م رۆمانه‌ ده‌نووسم. پاشان دار و نه‌داره‌که‌م دا‌به‌ش ده‌کن. وریا هه‌یچی ناوی جگه له رۆمانه‌که‌. هه‌موو گالته‌ی پی ده‌کن، به‌لام ئه‌و، رۆمانه‌که‌ چاپ ده‌کا. تیراژی رۆمانه‌که‌ به

سورعه تی با ده چیتته سەر. من دەبمه به ناوبانگ ترین نووسەر و ئەویش دەبیتته دەولەمەندترین میراتگر.

زۆری نە مابوو بگاتە چاپخانە. پازدە کیلۆمیتەر. لاقی بە گازیه وه نا. توندتر و توندتر. دە کیلۆمیتەر. پینج کیلۆمیتەر. لە دوور چاوی بە کامیۆنیک کهوت. کامیۆنی چاپخانە بوو. پەر لە کتیب. لە خوشییان گەشکە بوو. هەستی کرد که کتیبه کهی ئەویش ئاوا لە چاپ دیتته دهری. هەموو ئازای لەشی سەمای دە کرد. خەریک بوو بآلی دە گرت. رۆحی دەیه و یست بفری و لە دنیا هەلکە نری. حالیکى سەیری بە سەردا هات. لە هیچ شتیک نە دە ترسا. هیچ شتیکى نە دە دیت جگە لە ماشینی کتیبه کان. لى نزیك و نزیك تر بووه و لە پەر تهقه یه ک هات، وه ک دنیا خەراب بووبی. وه ک مەرگ و ژیان و یک که وتبن. چوووه ژیر کامیۆنه که.

ئەو هەواله به گوینی بنه ماله کهی گە یشت. خیرا هاتنه سەری. شین و گابۆر ساز بوو. سەعات و پوول و ئەنگوستیلەیان هەلگرت. جەنازه گوێزراوه. لە دوا یین کات دا وریا چاوی بە دە فته ریک کهوت. هەستی کرد دە یناسیتته وه. بیری بۆ لای رۆمانه کهی باوکی چوو. بیتوو ئەو بی، چی لى بکه م. ئە گەر دُنیا بوایه م هیچ کهس نایخوینیتته وه چاپم دە کرد، بەلام ناخ لە بهر چاوی خەلک.

رۆمانه که له سەر زهوی به جى ما، هەر تاو ناتا و نیک، با لاپه ره یه کى

هەلده داوه.

؟...

هه‌ر کهس خۆی له شوینیک دۆزیوه‌ته‌وه، ئه‌ویش خۆی له ئاوینه‌یه‌ک‌دا دۆزیبووه. ئه‌گه‌ر که‌سینک لێی پرسیا چهند ساڵه‌ ده‌و ئاوینه‌یه‌دا ده‌ژی؟ بێ شک ده‌یکوت چنده‌زار ساڵه‌. ئه‌گه‌ر لێیان پرسیا چۆن یه‌ک که‌س ده‌توانی چنده‌زار ساڵ بژی، خیرا ده‌یکوت که‌ باب و باپیره‌کانم مردوون، ته‌مه‌نی ئه‌وانیش به‌ من گه‌یشتووه.

ئهو ئاوینه‌یه‌ گه‌وره‌ترین شانازی ئه‌و بوو. کاتیک له‌ به‌راه‌ری راده‌وه‌ستا، نه‌ برسایه‌تی له‌ بیر ده‌ما و نه‌ تینوایه‌تی. ته‌واوی فکر و زکری ئه‌وه‌ بوو که‌ بتوانی ئه‌و ئاوینه‌یه‌ بیاریزی. ئه‌گه‌ر هه‌ستی کردبا شوینیکی ئاوینه‌که‌ ژه‌نگی هه‌لیناوه‌، هه‌تا پاک‌پاکی ده‌کرده‌وه‌، ئارام و قهراری لێ هه‌لده‌گیرا. نه‌یده‌هه‌شت ته‌نانه‌ت هه‌لمیش له‌ روخساری ئاوینه‌که‌ بنیشی.

ئهو پینی وابوو هه‌ر خۆیه‌تی و ئاوینه‌که‌ی. نه‌یده‌زانی که‌ له‌ شوینیکی نادیاره‌وه‌ چاویان تی‌برپوه و سیره‌ی له‌ سه‌ر هه‌لناگرن. هه‌رچه‌ند هه‌یج زیانی بۆ ئه‌وان نه‌بوو، به‌لام ئه‌وان پێیان خۆش نه‌بوو که‌ بێنن که‌سینک له‌ دور و پشتیان‌دا ئاوا به‌ خۆی ده‌نازی. پێیان خۆش بوو ئه‌و غرووره‌ی

ن. ده‌یانزانی ته‌واوی هیوا و هومندی، ئاوینه‌که‌یه‌تی.

ناگای له هیچ شتیک نه بوو. خه ریکی خاوین کردنه وهی ئاوینه که ی بوو؛ له نه کاو ده نگیکی یه کجار توند رایچله کاند. ده تکوت به چند دهستان به ردیکی گوره یان به ئاوینه که دا داوه. دواى نیشته وهی ترس و له رزه که ی، چاوی هه لینا؛ وه ک شیتانی لی هات، ئاوینه که ببوو به چند پارچه. چاوی له ئاوینه یه ک دا بوو، دهستی له ئاوینه یه ک، پینی له ئاوینه یه ک و ...

خوی نه ده ناسیه وه. ده تکوت به رده که وه خوی که وتوو و له ت و په تی کردوو. نه و خوی هه میسه وه ک که سایه تیه کی پته و دیوو، به لام نیستا، که چاوی له خوی ده کرد، ترس دایده گرت. وه ک جاران ویستی له پیش ئاوینه که قه ده م لی دا. هه نگاویکی هه لینا، به لام دهستی له لایه کی دیکه ده بزوت و چاوی ده یروانییه شوینیکی دیکه و هیچ به شیکی له شی، به شه که ی دیکه ی نه ده گرت وه.

خیرا له ئاوینه که نریک تر بووه. به شیکی شکاوی هه لگرت وه و له سه ر جینگای خوی داناوه. که یفی ساز بوو. پینی وابوو به ئاسانی ده ستوانی پینکیانه وه نیته وه. به لام له گه ل کورت ترین جووله، سه ر له نوی نه و به شه که وت ه سه ر زه وی. هیچ چاره ی نه ما. دهستی کرد به گریان. هه رچه ند هیچ که س ناگای له گریان که ی نه بوو، به لام نه گه ر چاویشیان پینی که وتبا، له جیاتی نه وه ی روحمیان پیندا ببن، پیکه نینیان پینی ده هات. چونکه له و ئاوینه شکاوانه دا ببوو به شتیکى سه یروسه مه ره. که له گریان که ی بووه، به ر دیکى گوره و هه رای کرده نه ولا و نه ولای. هیچ که سی بو

شاره‌زایی خویان شار دبووه، ده‌تکوت به‌شینک بوون له‌و ته‌مه‌نه
چه‌نده‌زار ساله‌ی خوی. ئاخ‌ره‌که‌ی زانی گه‌ران بی‌فایده‌یه. نه‌وان
هر‌که‌ ئاوینه‌که‌یان شکاندبوو، رو‌یشتبوون. زانیبوویان که‌ تازه‌ ناتوانی به
خوی بنازی.

گه‌راوه‌ لای ئاوینه‌که‌ی. بریاری دا‌ بیپاریزی. ده‌سماله‌که‌ی جارانی
هه‌لگرت. ویستی ژه‌نگی گو‌شه‌یه‌ک بس‌رپه‌ته‌وه؛ به‌لام هه‌شتا‌ته‌واو نه‌بیوو
که‌ چاوی به‌ ژه‌نگی ئاوینه‌که‌ی دیکه‌ که‌وت. بو‌لای نه‌میان چوو، به‌لام
ئه‌وی دیکه‌ و ئه‌وی دیکه‌.

ئیت‌ر له‌و رو‌ژه‌وه‌ کار و پیشه‌ی هر‌ ئه‌وه‌یه. به‌لام هه‌رچی ده‌کا،
ناتوانی پینش به‌و ژه‌نگه‌ بگری و ده‌ترسی رو‌ژنیک‌ بی و خوشی له‌ نیو‌ ئه‌و
ژه‌نگه‌ دا‌ون بی.

؟...

- تو بلی هیچ کهس به قه د نیمه دل خوش بی؟
- نا، هیچ کهس، هیچ کهس به لام ...
- به لام چی؟
- بریا ئه منیش له و رۆژه ره شه ده رها تبام.
- نا، قه د باسی شتی و امه که. با هه ر ئا و ابی، که هه ی. من قه د بیر له چاک بوونه وه ی تو ناکه مه وه.
- بو؟
- ده ترسیم.
- له چی؟
- له زور شت. نازانی چه ند سال بوو له که سینک ده گه رام که منی خوش بو ی.
- ینم و ابو هه ر من وام!
- تۆش وه ک من بووی؟!
- هه تا ماوه یه ک ینش.
- دوزیته وه؟

- کیه؟

- تۆ.

- ئاخ ئەگەر وشەى "تۆ"ت له دەم دەر نەهاتبا، شینت دەبووم.

- من له تهواوی ته مه نم دا چاوه روان بووم. ده تر سام یه ک که سیش

نه بی بملدۆزیتته وه.

- سه ی ره. منیش پیم وا بوو ناتوانم هیچ کهس بدۆزمه وه.

- تۆ هیچ کهست نه دۆزیبۆوه؟

- ئاخهر

- ئاخهری ناوی. پیم خووش نییه لیم بشاریه وه.

- ته نیا یه ک کهس. ئه ویش ده یزانی که من خووشم ده وی. وه سه ره

خوی نه ده هینا. ته نانهت نیگاشی له من ده دزییه وه.

- به کوی گه یشت؟

- رۆژیک له کۆلان تووشم بوو. بن ئه وه ی چاوم لى بکا، به سته یه کی

بچووکی وه ده سته دایم. خه نی بووم. کردمه وه. ئاوینه بوو. ئاخ نازانی

چه ند ناخووش بوو.

- بۆ ناخووش؟

- له ئاوینه زیزم. ئاوینه که ی ئه ویشم فری دا. پر بوو له بیزاری.

- بۆ؟

- له ئاوینه دا جوان نیم. زۆر ناحه زم ده کا. وه ک ژنیکی گرویم نیشان

ده دا. ته مه نم ده با ته سه ره. ده مکاته کچیکى قه ی ره. هه ره ئاوینه له من

شینته وه نا.

- پيم سه يره. دهنا نه من هميشه به ئاواتم ئاوينه يه ک بيبيم.

- نا... نا... قه د نهو ئاواته مه خوازه.

- بو؟

- ده ترسيم.

- له چي؟

- له زور شت.

- باشه له چي؟

- نه کا چاوت چاک بيته وه و توش ئاوينه يه کم پين بدهي!

هه لېژاردن

بۆ هه لېژاردنه که ی ئه و د یو

کزه بایه کی ساردی به یانی هه ر دووک دهستی پی ده گیر فانی نابوو؛ ته نیایی ریگای بیر کردنه وهی بۆ خوش کردبوو. به لانی که مه وه ئه وه هه زاره مین جار بوو که به شه قامه که دا شو ر ده بو وه. خشپه یه ک له پشت سه ری هات، وه ک خشپه ی وه رینی گه لایه ک. ئاو ری نه دا وه. دوا ی چه ند هه نگاوی دیکه، خشپه یه کی دیکه و ئه مجاره یان کاغه زیک به سه ما کردن نیشته سه ر شه قامه که. پینش ئه وه ی پیی له سه ر دانی، چاوی به وینه ی سه ر کاغه زه که که وت. له نه کاو وه بی ری ها ته وه که ئیمرو یه که مین روژی هه ل لاو بگری کانیدا کانه. در یژه ی به ری گاکه ی دا، به لام نه یزانی که پیی له وینه که نابوو یا نا؟

چه ند هه نگاویک خوار تر چاوی به لاویکی چارده پازده سه له که وت که به تفه نگیکی بادی، سیره ی له چلووکی دارینک گرتبوو. ترس وه ک باران به سه ر بالای دا باری. که وته وه بی ری سه رده می منالی؛ که کوری ژانده رمیکی جیرانیان به قوچه قانی له سینگ ی سیروویه کی راکیشا روه که به باله فرکی مه ودا ی نیوان ئاسمان و زهوی پیوا. له لای

خوی، فرینی سه به ره و ژیری نهو سیر و وهی ناو نابوو سه مای مه رگ. نهو بیره وه ریبه نه بهیشت له وه زیاتر خور اگری، خیرا خوی گه یانده کوره که، لوولهی تفهنگه که ی گرت و به سه ری دا گورانندی: نهو ه چ ده که ی؟

ترس وه ک تهرزه به سه ر بالای کوره که دا باری. پیی و ابوو لایه نگری له ... ده کا. کابرا بو نه وهی دلنیا بی که بالنده که هه لفریوه سه ری به رز کرده وه، به لام چاوی به وینهی کانیدایه ک کهوت که به سه ر لکی داریکه وه هه لیاو اسیوو. پیکه نی. پیکه نین وه ک کولکه زیرینه له ده و چاوی دا که مانه ی به ست. تفهنگه که ی به ردا و وه ری کهوت.

کابرا هیشتا چند هه نگاویک دور نه که و تبوو که گوینی له دهنگی تفهنگه که بوو، به لام ناوری لی نه داوه. چاوی له ده و روبه ری خوی کرد. ده یان که س له و به ر نه و به ری شه قام چاویان تی بریوو. ده تکوت ده یان ساله ده یناسن. نیگا کانیان پر بوو له پارانه وه. وه ک نه وهی شتیکیان لی بوئی.

که میک هه نگاوه کانی توندتر کرد. ده یه ویست خوی له نهو نیگایانه بدزیتته وه. ته نانهت بریاری دا چاو له هیچ لایه ک نه کا و ته نیا بروانیتته رینگای خوی، به لام نه وه شی بو نه چوو ه سه ر.

کاتیک له پیچی شه قامه که بای ده داوه، چاوی به کومه لیک وینهی دیکه کهوت. له جینگای خوی ویشک هه لگه را. له نیو نه و وینانه دا وینهی که سینک هه بوو که له میژ بوو ده یناسی. که سینکی زانا، که به دل

خوښی ده ویست و متمانه‌ی پنی هه بوو. وینه‌که‌ی وه‌ک نه‌وانی دیکه نه بوو. که میک بچووک تر بوو.

وردی و زوری نووسراوه‌ی ژیر وینه‌که ناچاری کرد لیلی نزیک بیته‌وه. مه‌ودای نه‌وه‌نده کهم کرده‌وه که وشه‌کان له پیش چاوی ساغ بوونه‌وه. له تاوان هه‌ردووک نه‌ژنوی شکانه‌وه. که میک داماسا و پاشان به زوری خوی به سهر قاچه‌کانی داسه‌پاند و دریزه‌ی به ریگاکه‌ی دا. له ریگادا نووسراوه‌که‌ی ورینه ده‌کرده‌وه: به بونه‌ی کۆچی دوایی ... مه‌جلیسی پرسه‌یه‌ک به‌ریوه ده‌چی ...

هه‌ر گیز مه‌ودای نیوان مال و ئیداره نه‌وه‌نده له به‌ریه‌ک نه‌چوو بووه. کاتیک ده‌رگای ئیداره‌که‌یانی وه‌به‌ر چاو که‌وت، هیزیکی هاته‌وه‌به‌ر. هیشتا له ده‌رگاکه‌ی زور نزیک نه‌بی‌وه که تارمایی وینه‌یه‌کی دیکه له پیش چاوی که‌وته ریشکه و پینشکه. نزیک‌تر بووه. ئیتر نه‌مجاره‌یان بروای به‌چاوه‌کانی خوښی نه‌ما بوو. خاوه‌نی نه‌م وینه‌یه‌ی ده‌ناسی. هه‌ر نه‌ته‌نیا نه‌و، ئاشنای هه‌موو خه‌لکی شار بوو. به «حه‌مه‌شیت» ناوبانگی ده‌رکرد بوو. له هه‌ر شوینیک چه‌ند که‌سینک کۆبیانه‌وه، حه‌مه‌شیت قسه‌ی بو‌ده‌کردن. قسه‌ی وا که نه‌گه‌ر عاقلینکیش کردبای شیتیان ده‌کرد. چاویکی دیکه‌ی له وینه‌که‌ی کرد. له خووه‌دوودل بوو. به‌خوی کوت نه‌کا نه‌وه که‌سینکی دیکه‌ی که زور وه‌ک حه‌مه‌شیت ده‌چی. به‌تایبه‌ت کاتیک چاوی به‌ناوه‌که‌ی که‌وت که به‌خه‌تینکی درشت نووسرا بوو: محه‌مه‌دی عالم، نه‌م دوودلییه‌ی زیاتر بوو.

به ههر شیوه یه ک بوو خوئی گه یاننده بهر پرسی ئیسه داره، به بیانووی نه خووشی مناله کانی، چه و توویه کی ئیزن وه رگرت. یه ک راست گه راهه مالی و بریاری دا که له و ماوه یه دا خوئی له شار و شه قام و وینه و کاندید و ... بدزیته وه. رووی له سروشت و گونده دوور که و تووه کان کرد و له دواین رۆژدا گه راهه. هه چهنه له ماوه یه هه لبراردن دا خوئی شار دبووه. به لام سه یر دله کونه ی بوو بۆ نه وه ی بزانی کئی هه لبریرد راهه. کاتیک ده رگای ماله خوئیانی کرده وه، پیش نه وه ی پرسیار بکا، ولامه که ی له دهم خیزانی وه رگرت: کاک محهممه دی عالم به زۆرترین ده نگه وه ده رچوو. نه و ولامه هه ستیکی سه یری پین به خشی. هه ستیک که نه یسه زانی نیشانه ی خووشیه یا ناخووشی و له حالیک دا که هه ولی ده دا تازه بیر له و مه سه له یه نه کاته وه، نه و پرسیاره ده ستی له به رۆک نه ده کرده وه: که ئایا نه وه چه مه شیت بوو، یا زۆر وه ک نه و ده چوو؟

کورداستان

توند هه‌لدی. وه‌ک ئاسکیک که راوچی شوینی هه‌لگرتبێ. توندتر، ده‌لئی ده‌یه‌وی بفری و به‌ر له‌فرین ده‌ور هه‌لده‌گری. دلۆپیک ئاره‌قه‌به‌سه‌ر گنجه‌کانی نیوچاوانی دا‌ده‌دا. هینده‌ی نه‌ماوه‌بتکیته‌خوار. سووکه‌ئاوریک ده‌داته‌وه. ده‌وه‌نده‌یه‌ک لئی نزیک ده‌بیته‌وه ... نزیک‌تر ...

هه‌تا‌پشتی گه‌رم کرده‌وه. ئیستا‌ئیر سینهری خه‌نیمه‌که‌ی وه‌پیشی که‌وتوه. شه‌رم له‌خۆی ده‌کا. له‌شه‌رمان که‌م ده‌مینێ بیته‌دلۆپیک ئاو. دلۆپه‌ئاره‌قه‌که‌ی نیوچاوانی ده‌تکیته‌خوار.

به‌ناچاری چاوی ده‌سینه‌ره‌که‌بریوه. ئه‌و سینه‌ره‌له‌به‌رچاوی ده‌لئی جندۆکه‌یه‌و سه‌ما‌ده‌کا. خۆ‌ده‌کو‌تی هه‌تا‌بیگاتی. به‌هه‌موو هینزه‌وه‌هه‌لدی. وه‌ک بالنده‌بال لێ ده‌دا‌به‌لکوو‌بتوانی بفری. ئای چه‌ند‌خۆش ده‌بوو‌توانیای ...

دل‌خۆشیی خۆی ده‌داته‌وه:

"با‌بالیشم‌نه‌بی، ره‌نگه‌پیاو‌بتوانی به‌لاقه‌کانیشی بفری. تا‌ده‌توانم، ده‌بی هینده‌توند‌هه‌لیم، لاقیکم‌نه‌گاته‌وه‌سه‌ر زه‌وی ئه‌وی دیکه‌یان هه‌لگرم. ده‌بی له‌حه‌وای لاق‌لی ده‌م."

ههروا چاوی ده سینه ره که برپوه که ده و نه ده که به دواى خوی دا ده یکیشی. وه دوا که وتوو. تووره یه. چاوه کانی ئاوریان لی ده بارى و چیره چیری ددانه کان دئ. ده لئی له داخان ئیسک و په راسووی "غیره ت" ی تیک ده قمرینسی. سهر هه لدینی. نیگا کانی به ره و خه تی کو تایی ده رۆن و ... له خه ته کهش تیده په رن. ئای بریا هه نگاوه کانی وه کوو تیشکی چاوه کانی، تیژ رۆشتبان.

رایه لی نیگا کو ده کاته وه و تا پیش ده می خوی دینیته وه. هه ر دووسه د میتریکی ماوه. نه گه ر ههروا بچیته پینش دؤراوه. له خه یالیا زهوی زار له بهر یه ک ده باته وه و هه لیده لووشی. هه ست به نامویی یه کی سهیر ده کا. ته نیا له ولاتیکی نامو. ناهومیدی سهری پین داده خا. له نه کاو چاوی به نووسراوه که ی سهر کراسه وهرزشیه که ی ده که وی: پاریزگه ی کوردستان.

وره یه کی تازه په یدا ده کا. ده لئی مندالینی له دایک هه لبراره و له پر تووشی دایکی ده بیته وه. وه خو دیته وه. په نجه کانی بۆ لای له پی ده ست خوار ده کاته وه. گهرووی ناهومیدی ده کوشی ... ده کوشی ... ده یخنکینی

...

کاتی مالاوایی دیته وه بیر: دایکی چاوه کانی به چه ند دلۆپ فرمیسکی در دۆنگی شوست و باوه شی بۆ کرده وه. خوی هاویشته نیو باوه شی. دایکی پینی گوت: رۆله گیان، هیوادارم هاتیشیه وه، به سه ر بلیندی باوه شت بۆ ئاوه لا که م..

دەنگی بلیندگۆ وە ک نەشتەر لە ھەموو ئازای بەدەنی رۆچوو،
وہ خۆی ھیناوە:

"چی وای نەماوە بۆ ھینلی کۆتایی، تاوینکی دیکە ..."

ئیتەر ئارەقە ی لەشی بە دلۆپ نەدە ژمیردرا. کراسە کە ی تەر ببوو.
تەراییی کراسە کە ی، ناوی کوردستانی بە سەر قەلیبە وە نووساندبوو. دلێ
زۆر بە توندی لینی دەدا. گوینی بۆ شل کرد. دەنگی دلێ وە ک جارار
نەبوو. دەنگیک نەبوو. دەتکوت ملیۆنەھا دلە. راجەنی، کاتیک زانی دلێ
ھەموو کوردستانە لە نیو دلێ دالی دەدا، وردە وردە ھەنگاوە کانی بە ھیز
بوون. ئیتەر ھەنگاوی دوو کەس، سێ کەس، دەیان کەس نەبوو ...
ھەنگاوی ھەموو کوردستان بوو بەرەو پیشیان دەبرد.

لە خەتی کۆتایی نزیک دەبۆو. مەودای دەگەل دەوہندی پیش
خۆی کەم بۆو و ھانکە ھانکی ھەناسە کە ی گۆی لێ دەبوو. توندتر
ھەلدەھات. ئەوہندە توند کە ئیتەر ھەستی دەکرد وردە وردە لە زەوی
جۆی دەبیتتەو و بە لاقە کانی دەفری. لە ھەوای لاق لێ دەدا.

دەگەل خەنیمە کە ی لە یەک خەت دا بوون و دەگەل خەتی کۆتایی
تەنیا دوو ھەنگاویان مەودا بوو. دایکی وەبیر ھاتەو و باوہشە
ئاوہلاکە ی. باوہشی ئاوہلای ھەموو نیشتمان. دوو ھەنگاوە کەش
ھاویژران ... کێ بەرکێ کۆتایی ھات. دەوہندە کوردە کە لە خۆ چوو.
ئاگای لە خۆی برا. بلیندگۆ کە کەوتە ھاوار ...

سروہی ژمارە ۵۱، سالی ۱۳۶۹

پوولدان

رېيواره كان به له ز به لام دا تېده په رېن. هينديكيان بارستى كوله بارى خه م و په ژاه پشتى چه ماند بوونه وه و زامى ئاواته خنكاوه كانيان جه رگى بريندار كرد بوون. به نيوچاوانى پر گتجه وه كه ويسنه يه ك بسو له ژيانى سه خله تيان، به بهر چاوم دا راده بردن. نوره ي دهسته يه كى ديكه دهه ات. ئه وانى كه تامى خه ميان نه چيشتووه و ئيش و زاميان نه ديوه. له ولای شه قامه كه پيره پياويكى ماندووى داماو، دهستى له ئه ژنو وه رينا بوو و له نيزيك كتيبه تۇز او ي و په رپووته كانى دانىشتبوو و بيرى ده كرده وه و بهو تاسه يه وه كه بۇ كوتال فروشىكى به تىرو نه بووه، جه رگى جه رگى ده خوارده وه.

پېنم له رۇين و چاوم له روانين نه ده وه ستان. هه كه وا ده رۇيشتم وه بيرم هاته وه ده بى بچم ماشين به كرى بگرم و برا چكوله نه خوشه كه م بهر مه لاي دوكتور له شارى ورمى. بۇ وهر گرتنه وه ي پوول به ره و بانگ وه رى كه وتم. سه رده مى گورينى كوپين بوو، خه لك به نۇبه ده چوون بۇ ژوور. چوومه ناو سه فه كه، مندالېك هه شت سالانه له پيش من له رابو، پوولدانىكى سوور و جوانى به دهسته وه بوو، تىرى راده ما، لىنى ورد ده بووه. ده تكوت چاوه روانه

پوولدانە که قسه بکا. هەر که شەقە ی پوولەکانی گوی لی دەبوو، بزە یه کی دەهاته سەر لیو. ئەو جار له کهلینی پوولدانە که وه دەیروانییه پوولەکانی. ئەو پوولانە ی که تمەن تمەن کۆی کردبوونە وه.

تافی مندالیم دەهاته وه بیر و ئیره ییم به و منداله دەبرد. چون پیم وابوو دەتوانی به و پوولدانە پر له پوولە به ئاواتی مندالانە ی خۆی بگا. جار جار هەناسە یه کی ساردی هەلده کیشا و خونچه ی پشکووتووی لیوی دەژا کا. دەمیک به بزە و دەمیک به که سەر و کزه ی دل سەرنجی دەدا، هەستم به وه کرد که ئەو هنده پوولە ناتوانی ئاواته که ی به دی بینی و بیر کردنه وه له ئەو مەسەله یه دلی ساوا و ناسکی دەشکینی. له لای دانیشتم و کوتم:

- کوری چاک، ناوت چییه؟

کو تی:

- ئارام

کو تم:

- ئە ی بو دایکت و باوکت له گەلت نه هاتوون؟

کو تی:

- باوکم کار گه ره و دایکم ... دایکیشم مردووه.

وشە ی «دایکیشم مردووه» وه کوو ئاگریک، پۆلووی دامرکا و له گر که وتووی دلی پر کولی گە شانده وه و فرمیسکی پی هەلوه راند. له پر سیاره که م پە ژیوان بوومه وه و بۆ لاواندنه وه ی دلی زامداری، دەستم

– قهیدی نییه نارام گیان، ههزاران کهس وه کوو تو دایکیان نه ماوه، به لام پیاوانه راوه ستاون و گهرچی خه می دایکیانه، به لام فرمیسکی بو نارین. تو چه ند سالی دیکه ده بی به پیاو. ده زانی پیاو به کی ده لین؟ به وه کهسه بتوانی له سهر پینی خوی راوهستی و جگه له خودا پال وه کهس نه دا. نه گهر نه ورؤ نه تو له گهل دایکت هاتبایه ئیره، منداال بووی که چی نیستا ته نیا هاتووی. نه تو نه ورؤ پیاوینکی، چونکه کاری پیاوینک ده که ی. به لام نه گهر ده گهل دایکت هاتبای منداالیک بووی. گهره یی و پیاوه تی به قه لافهت نییه.

نارام چاوه پر ئاوه کانی له چاوم بری و به هیمنی کوتی:

مامه، مندااله کانی مه دره سه هه موو دایکیان هه یه، بینجگه له من، ههر نه من بی دایکم. نه وی رۆژی، رۆژی دایک بوو. هه موو مناله کان دیارییان بو دایکیان کریبوو و ده یانبر ده وه مال که چی نه من نه مده زانی چ بکه م. ناخیری چه پکه گولینکم کری و چوو مه سهر قه بری دایکم و کوتم: – دایه گیان بریا زیندوو بای، لینچکه یه کی جوانم بو ده کری. نه لینی نارام نه توی له بیر چۆته وه، نا، دایه گیان نه تو قهت له بیر ناکه م. شه و نییه خه ونت پیوه نه بینم. دایه گیان نه وشو زور زوو ده نووم هه تاکوو زوو تر تو بینم. تو خواله بیرت نه چی دایه گیان بینه کتم.

نه گهر نارام له وه زیاتر دریزه ی به قسه کانی دابا، خوم پین رانه ده گیرا، بویه قسه کانیم بری و کوتم:

– باشه دایکت بو مرد.

- سی مانگ له وهی پیش بوو دایکم دوو گیان بوو، رُوژیکي زور نارِه حهت بوو، بابم چوو مامانی هینا، به لام دایک تاوله تاوی خه راتر ده بوو، مامانه که ش ده یکوت: هیچ نییه. ناخره که ی زور نارِه حهت بوو، بردمان بُو دو کتور. دو کتور پاش چهند سه عات راگرتن کوتی: لیره چاره ی نایه، چونکه ده بی عه مه ل بکری و لیره ش نه خوشخانه نییه. دایک میان ده ماشینی نا هه تا بییه ن بُو شاریکی گه وره. منیش به زور خوم ره گه ل خست، له نیوه ی ریگا دایکم منداله که ی بوو، به لام خو ی مرد. ده ستی له نیو ده ستم دا بوو نه گهر ته واو بوو. قهت نه و رُوژم له بیر ناچی، له و رُوژه وه من بی دایکم، نه و پوولدانه ش یادگاری دایکمه و بونی وی لی دی. نه و ده می بوی کریبووم قه رار بوو نه گهر پر بوو دوو چهر خه ی پی بکرم. چونکه ده یزانی من دوو چهر خه م زور خوش ده وی. له و رُوژه وه، که پوولدانه م داناوه پوولم خه رج نه کردووه و هه موو پووله که م کُو کردو ته وه ... ره فیه که کانم هه موو ده زانن من پوولم بُو دوو چهر خه کُو کردو ته وه، ده لین خُوژگه م به خوت و پینان خوشه ده گه لم بین به ناوال. ناخه، قه رار بوو من سبه نیی چهر خی بکرم، نه ویش نه ورُو گویم لی بوو ده ولت ده یه وی نه خوشخانه له شار ساز بکا. منیش پوولدانه که م هه لگرت و هینام نه خوشخانه ی پی ساز بکه ن. ده زانی بُو مامه؟ ده زانی بُو؟ بُو نه وه ی که سی دیکه دایکی نه مرئ. دایک مردن زور ناخوشه مامه. ئیتر هیزم نه ما بوو. فرمیسک له چاوانی دا په نگی خوار دبُووه و هیدی هیدی ده رُژانه سهر کولمه گه ش و جوانه کانی. به ده نگی له رزوکی

م وه خُو هاتمه وه که ده یکوت:

– ئه‌رى مامه راسته ده‌ئين ئه‌من هه‌تيوم؟

گوتم:

– نانا، رۆله؛ تۆ هه‌تيو نى. هه‌تيو ئه‌و كه‌سه‌يه باو كى نه‌بى. ئه‌گه‌ر
ئه‌و جاره‌ى مندا لان واين پى كوتى ناره‌حه‌ت مه‌به. چونكه‌ تۆ نابى له
بىرت بچى كه‌ پياوى. پياو به‌ قسه‌ى مندا لان په‌رۆش و تووره‌ نابى. نابى
قه‌ت بۆ داىكت فرمىسك برىژى.

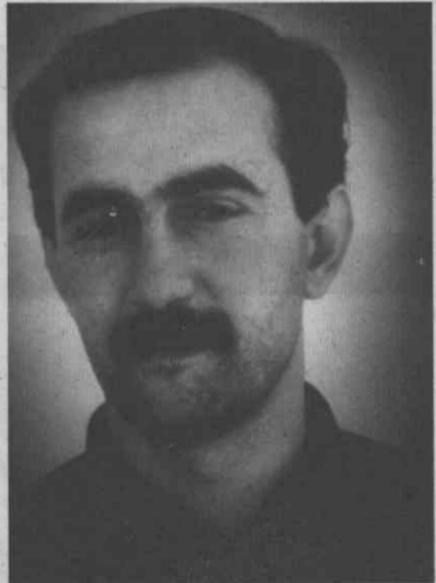
كوتى:

– نا، مامه‌ ئه‌من بۆ داىكم ناگرىم، چونكه‌ بوومه‌ته‌ پياو. بۆيه‌ ده‌گرىم
ده‌ئىم: برىا چه‌ند سال پىش تر نه‌خوشخانه‌يان ساز كردبا ...

سروه‌ى ژماره‌ ۱۵، سالى ۱۳۶۶

نائبومی وینه

سه رنجیک: هیندیک له م وینانه پیش تر له کتیبی «رازی مانه وهی خاک»
کؤکراوهی هادی حه بیبی دا بلاو بوونه ته وه و له ویوه وه رگیراون.

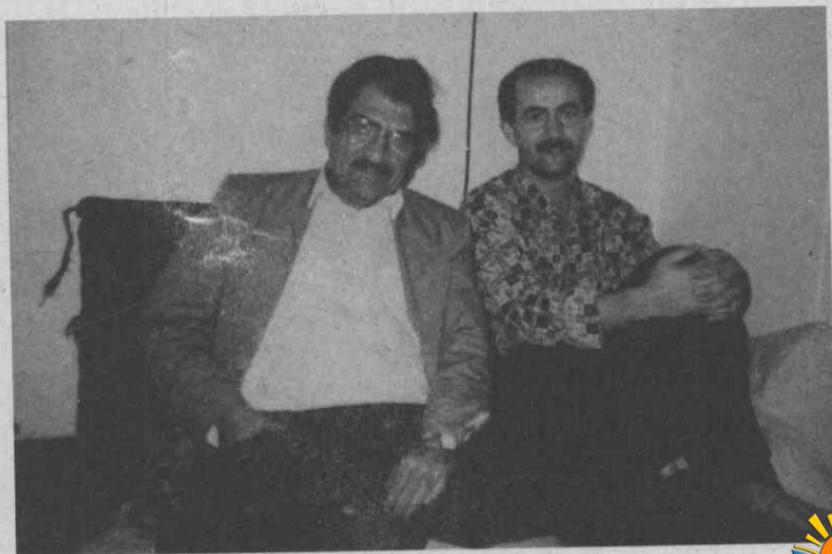

مارف ناغايی

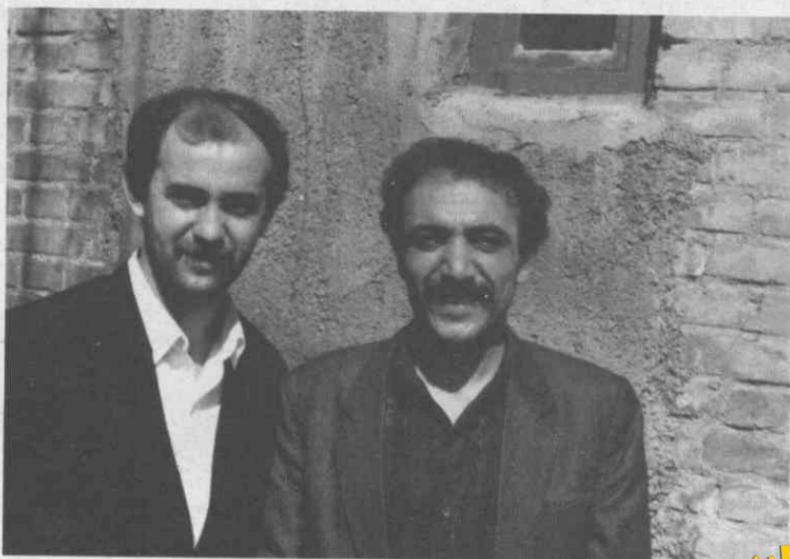
فه تاح نه میری - مارف

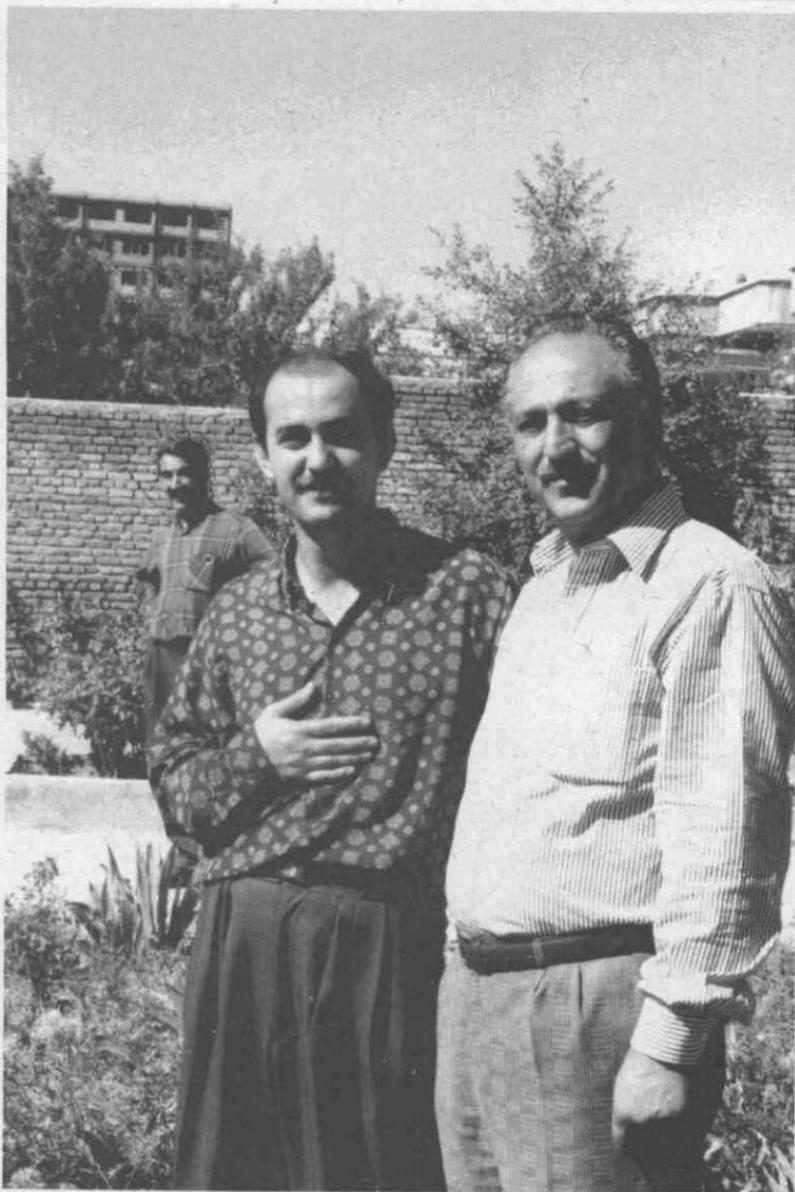
مارف ناغایی - شیر کو بیکه س

۱. مارف ناغایی ۲. ماموستا هیمن

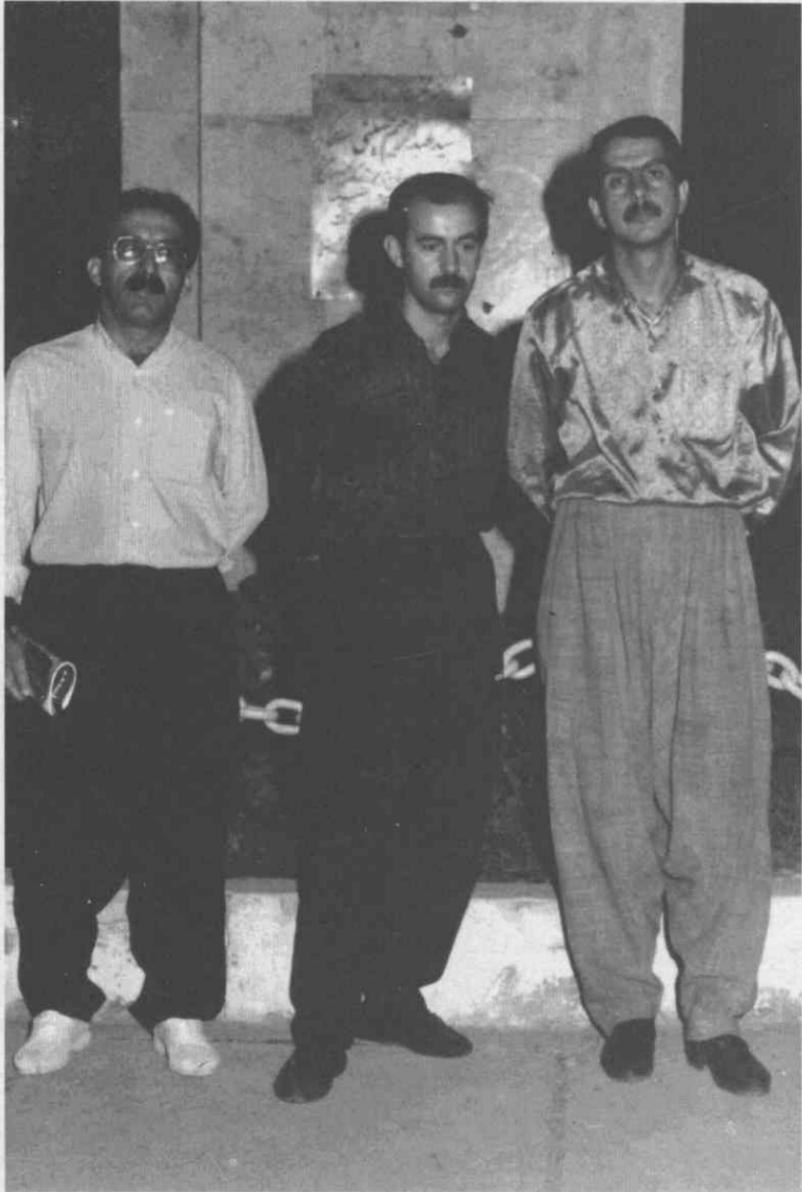

عه تانه های - مارف

ماموستا جهیلی جهلیل - مارف - سهرتپ مه نسووری

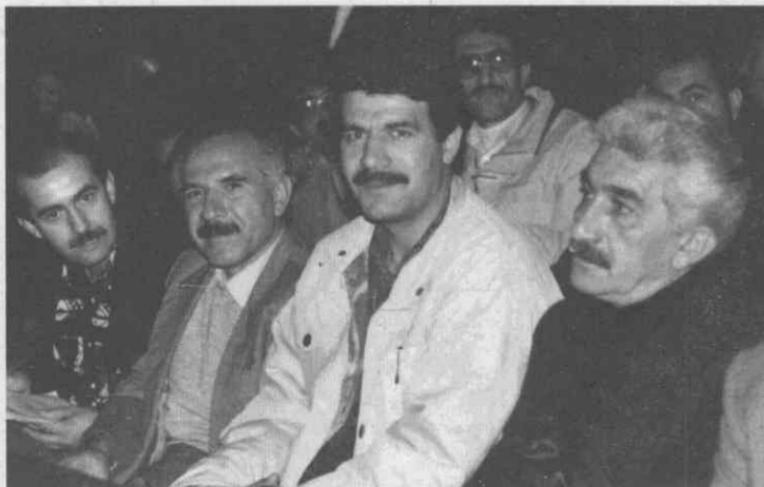
موحسین خالیدی - مارف - سواره فتووحی

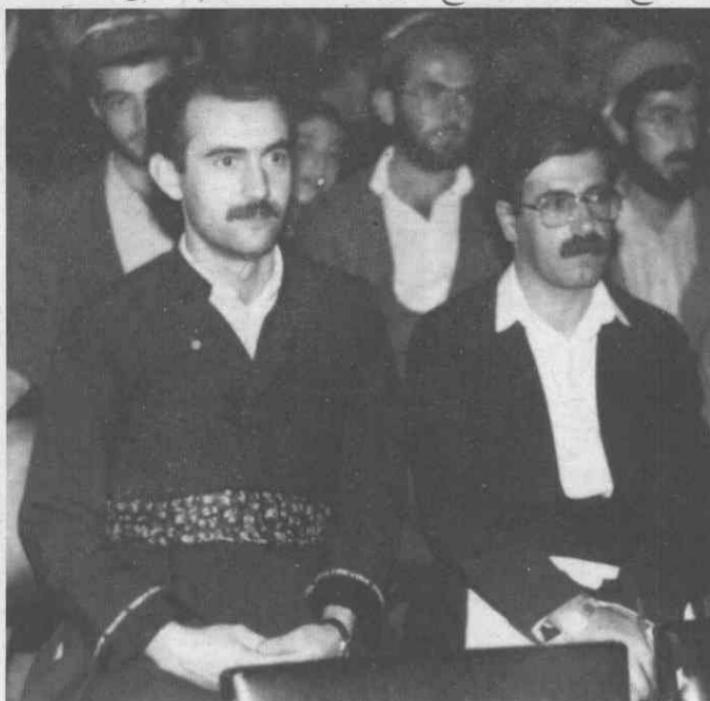
باقر پیری - مارف - قاله مه ره - ؟ (خهرمانانی سالی ۱۳۷۴)

جهلال مهله کشا - مارف - فه ره یدوون نهر شه دی

فه تاح نه میری - شه فیع خزری - محمه د حه مه باقی - مارف

ره سوول وه یسی - مارف

مارف - بارام وه له دبه یگی - نه حمه د قازی - ماموستا محهمه د قازی

مارف و هاوریکانی

خاک،
توانای کوچی نییه
نه وهیه رازی مانه وهی هه میشه ی من
له م ولاته دا.

ئاوه نژی هه ب و بئاو کر نه وه

کتبخانه ی دیجیتالی
www.rabari.org